

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΖΗΜΙΑΙ
ΤΩΝ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΩΝ ΚΑΤΟΧΗΣ

Υ
Α

ΠΡΗ
260
184

ΑΘΗΝΑΙ
1946

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΖΗΜΙΑΙ
ΤΩΝ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΩΝ ΚΑΤΟΧΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
1946

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΙΟ)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
ΑΡΧΑΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΑΤΩΝ ΚΑΤΩΧΕΙΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

200184

Π

18/11/84

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΓΡΑΦΙΑ

1040

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἔργασία πρὸς ἀσχυροφίην τῶν ζημιῶν, καταστροφῶν, κλοπῶν, παρανόμων ἀποσκευῶν καὶ διαρπαγῶν ἀρχαιοτήτων ἤρχισεν καθ' ἐπισημασμένη ἀπόφασιν καὶ διαταγὴν τῆς 15 Φεβρουαρίου 1943, ἀπετέθη δὲ διαδοχικῶς εἰς τὸς κ.κ. Χ. Καροῦζον, Ἰω. Μηλιώδη, Γρηγ. Ἀπόδοτακόπουλον, Νικόλαον Ζαφειρόπουλον καὶ Μ. Καλλιγῶν. Τὸ κείμενον ἔργον ὅμως ἐτετέλεσεν οἱ κ.κ. Χ. Καροῦζος καὶ Μ. Καλλιγῶς.

Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶναι πλήρες, διότι καθ' ἐκείτην σχεδὸν γυμνασίαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον εἰδήσεις περὶ ζημιῶν, ἃς δὲν εἴχαμεν γνῶσιν, πλείστηι δὲ ἐπαρχίαι ἀκόμη δὲν ἐξητάσθησαν ἐπὶ οὐδενός, ἀρχαιολογικοῦ ἐπαλλήλου, ἐπειδὴ τὸ ἀρχαιολογικὸν προσωπικὸν εἶναι ἐλλιπέστατον (ἐξ 20 ἑτέρον, εἰς ὅσους περιμαρτυροῦνται διὰ τοῦ τελευταίου Νόμου, ἐπάρχον μόνον 16, ἐκ δὲ 31 ἐπιμαρτυροῦνται ἐπάρχον μόνον 11) καὶ δὲν καταβῆσθε ἀκόμη τὰ συμπληρωσθῆ.

Ἐπειδὴ ὅμως πολλαχοῦθεν ζητοῦνται εἰδήσεις περὶ τῆς τέχνης τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, ἀπεφασίσαμεν νὰ τετιμωρίσθωμεν εὖς χειρόγραφον τὰς προσοικτιὰς καὶ περιληπτικὰς ταύτας εἰδήσεις, ὥστε νὰ δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν καὶ οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ κριτικῆς καὶ ὅστις ἄλλος διὰ ποικίλους λόγους ἔχει ἀνάγκην νὰ μάθῃ τὰ γεγονότα.

Αἱ γερμανικαὶ ἀρχαὶ δια τοῦ ἀρχαιολόγου Dr von Schönebeck, πρώτου, εἶτα δὲ διὰ τοῦ καθ. Krücker ἐπέεζον καισυνέθλητον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτηρείας τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, ἄλλοτε μὲν ἵνα προστατεύωσιν ἀρχαιοκαπήλους, ἄλλοτε δὲ ἵνα συγκαλέσωσι καταστροφῶς ἐπὶ στρατιωτικῶν ὁμάδων προεστηθῆσιν, ἄλλοτε ἵνα μὴ δινηθῆ τὸ κράτος νὰ παρακολοθησθῇ τεχνολογία ἀνεύρεται ἀρχαίων καὶ τὴν ἐνέργειαν στρατιωτικῶν ἔργων καὶ ἄλλοτε ἵνα διασθῶσιν εἰς τὸ κράτος τὸ δικαίωμα τῆς ἀσκίσεως κυριότητος ἐπὶ τῶν μνημειοἀνευκαμμένων ἀρχαιοτήτων. Ὅταν τῷ 1942 ἀνέγγυαλον εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅτι αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ τῆς Κρήτης, τῆς Μακεδονίας κλπ. διάταξον ἐστρατευμένους ἀρχαιολόγους Γερμανοὺς νὰ ἐπιτηροῦσιν ἀνασκευῶς ἄνευ τομῆς ἀδείας τοῦ Ὑπουργεῖου καὶ ἄνευ ἐπιβλέψεως καὶ ἰδηλοῦν, ὅτι τὰ δικαιώματα κυριότητος τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν εἰρημάτων θὰ τηρηθῶσιν (ἀλλὰ δὲν ἐτηροῦθησαν) τὸ Ὑπουργεῖον ἀπέτησεν διὰ τοῦ ἐπ. ἀριθ. 36260/1198 τῆς 3 Ἰουλίου 1942 ἐγγράφου Τὸ ἔργον τοῦτο ὅμως (βλ. σελ. 146), καίστερ περικυκλοῦσθῆν ἐπὶ τῶν Γερμανῶν, ἐπιστράφη καὶ ἐγένετο δεκτὸν ἐπὶ τοῦ Ὑπουργεῖου. εὐδὴ νὰ μὴ λάβωμεν τραχίαν ἀπάντησιν, δι' ἣν θὰ ἐλαττώμεθα πολὺ.

Ἀθήναι τῆ 29 Ἰουλίου 1926.

Ὁ Ὑπουργός
Α. ΠΑΠΑΔΗΜΟΣ

Ἡ ἐκθεσις περὶ τῶν ζημιῶν τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, τῶν γενομένων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, Ἰταλῶν καὶ Βουλγάρων κατὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν κατοχὴν, ἔχει δικαιρεθῆ εἰς τὰ ἑξῆς κεφάλαια :

Α'. Κλοπαὶ

Β'. Αὐθαίρετοι ἀνασκαφαί

Γ'. Καταστροφαι ἢτοι καταστροφαι εἰς ἀρχαιολογικούς τόπους καὶ ιστορικά μνημεῖα, ἀνεξαρτήτως πρὸς τὰς κλοπὰς καὶ τὰς ἀνασκαφάς.

Δ'. Ζημίαι ἐκ πολεμικῶν ἐνεργειῶν

Ε'. Ὑλικαὶ ζημίαι. Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο περιλαμβάνονται καταστροφαι καὶ ἀρπυγαὶ διαφόρων ἀντικειμένων ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν καὶ μὴ ἔχοντων ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν.

Ϛ'. Προστασία διὰ τῶν ἀρχαιοτήτων. ἢτοι ἐγκατάστασις στρατιωτικῶν τμημάτων ἐντός ἢ ἔξω τῶν ἀρχαιολογικῶν μνημείων, ἕνα προστατευθῆ δι' αὐτῶν, εἰς περιπτώσεων δὲ ἐπιθέσεως καὶ τυχρὴν βλάβης ἢ καταστροφῆς τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπιφορηθῆ ἢ εὐθὺν εἰς ἑμᾶς ἢ τοῦ συμμάχου ἡμῶν.

Ζ'. Αὐθαιρεσίαι καὶ βαναυσότητες κατὰ νόμιον, προσώπων καὶ πραγμάτων:

¹ Ἐκαστὸν τῶν κεφαλαίων τούτων ἀπεδιαφεύεται εἰς τρία μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκτίθενται αἱ σχετικαὶ ἐνεργεσίαι : α) τῶν Γερμανῶν, β) τῶν Ἰταλῶν καὶ γ) τῶν Βουλγάρων.

Ἡ ταξιθέσις τῶν γεγονότων εἰς ἕκαστον τῶν μερῶν τούτων εἶναι γεωγραφική, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ γε ὑψίστην τῆς Ἀσιατικῆς Ἀσολομβεὶ ἢ Βοιωτίας καὶ ἡ Φθιωτιθερικῆς, εἶτα δὲ ἡ Πηλοπόννησος ἀπὸ τῆς Ἀργολίδος κατὰ τὴν φοράν τῶν δευτέρων τοῦ ὄριου μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων. Ἔπειτα ἡ Δ. Ἑλλάς καὶ ἡ Ἡπειρος μετὰ τῶν Ἐπτανήσων, μετὰ ταῦτα ἡ Θεσσαλία, ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Δ. Θράκη, αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ τέλος ἡ Κρήτη.

Ἐν συνεχείᾳ δημοσιεύονται ἐνδεικτικῶς ἐγγράφα τινά, ἐπιλόγηρα ἢ κατ' ἀποσπάσματα, ἐν πρῶτοτόμῳ ἢ κατ' ἀκριβῆ μεταφράσει, ἐκ τῶν διαμετρεθέντων μεταξὺ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, ἐξ ὧν δύναται τις νὰ σχηματίσῃ γνώμην τινὰ περὶ τῶν διαθέσεων τῶν δυνάμεων κατοχῆς καὶ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν αὗται ἀντεμετωπίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Παιδείας.

Πρὸς εὐκολοτέραν χρῆσιν τῆς ἐκθέσεως προστίθεται ἐν τέλει ἄλλα βραχέως πηγαῖ τῶν γεωγραφικῶν ὁνομάτων.

ΚΛΟΠΑΙ

ΓΕΡΜΑΝΩΝ - ΙΤΑΛΩΝ - ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

ΚΑΛΟΠΗΓΕ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΤΕΧΝΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΓΕΡΜΑΝΩΝ

ΕΡΜΑΡΕΤ

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΙ, τὸ Γερμανικὸν Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον εὐρέθησαν γεωμετρικὰ ἔθλινα ἀντικείμενα ἐντὸς ἐκείνου δοχείου πλήρους ὕγρου. Ἡ προέλευσις τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν εἶναι ἐπισημῶς ἀγνωστος εἰς τὴν ἑλληνικὴ ἀρχαίῃ ὑπερσίῳ, εἰδικότερα δὲ μόνον ἐπὶ τῶν ἀρχαιολόγων τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου ὅτι προέρχονται ἐκ Σάμου. Πάντως πρόκειται περὶ παλαιῶν ἀφαιρέσεως ἀρχαίων ἐκ τοῦ Μουσείου, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκον.

Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ ἐπεμαρτυρήθησαν ἀρίστην ἀρχαίαν κεραμικὴν γυνυκὸς (τοῦ 4ου π. χ. αἰῶνος), ἣν ἐχάρσαν εἰς τὸν Στρατάρχην List, ὅστις τὴν ἔλαβε μὲθ' ἑαυτοῦ. Καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ κακοῦς τὴν ἀπέκτησαν καὶ ὁ Στρατάρχης List κακοῦς τὴν ἐξήγαγεν ἐξ Ἑλλάδος.

Τὰ εὐρήματα τῶν παντοίων ἀνασκαφῶν των οἱ Γερμανοὶ συνεχίζουσι περὶ τοὺς ἑλληνικοὺς ἀρχαιολογικοὺς νόμους καὶ παρὰ τὴν ρητὴν των ὑπόσχεσιν εἰς τὸ Γερμανικὸν Ἰνστιτούτον. Οὕτω εἶναι ἀγνωστον τί εὐρέθη, ποῦ εὐρέθη καὶ τί ἀπέβησαν τὰ εὐρήματα τῶν λαθραίων καὶ τυχαίων ἀνασκαφῶν των. Εἰς τὸ Γερμανικὸν Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον ἰθείθησαν δύο ἢ τρία ζευγάρια δοτηρικὰ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1944.

ΑΘΗΝΑΙ — Κεραμικὸς

Τὴν 9 Νοεμβρίου 1941 ἐκλήθη παράνοτος τοῦ Γερμανοῦ ἀρχαιολόγου Gebauer καὶ ἑλλαν Γερμανῶν πίναξ γραπτὸς μελανόμορφος ἐξαιρετικῆς τέχνης μετὰ παραστάσεως προθέσεως νεοῦ. (Διαστάσεις: 0.245 X 0.167, ΔΩ. ἀριθ. εὐρετηρίου Μουσείου Κεραμικοῦ 677).

Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ ἠγόρασαν ἐκ τοῦ χώρου τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ Κεραμικοῦ λόχου παρ' ἐργάτου, πιθανῶς δὲ παρέμειναι ἀγαθὰ καὶ ἐπομένως ψευδοσίσεις ἐκ τοῦ χώρου τῆς ἀνασκαφῆς καὶ ἐγένοντο περισσότεραι ἀποδείξεις ὅτι κατὰ τὸ δόγμα τῆς κατοχῆς συνέβαινε καὶ ἐπισκέπτονται τὸν χώρον καὶ τριακόντα ἀκόμη στρατιωτικοὶ συγγρόντες.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Περὶ Γερμανοῦ στρατιώτου ἐγένετο ἀπόπειρα κλοπῆς τοῦ Μουσείου Πειραιῶς.

ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ

Ἀγγεῖα τεκ. ἔθνη εὐρέθησαν εἰς Μικρασιατικὸς τόπους κατὰ τὴν ἐπέλευσιν γε-μνηκῶν στρατιωτικῶν ἔργων περὶ τὸν Σκαρμαγκῶν, ἐκλήθησαν περὶ τῶν Γερμανῶν.

ΒΟΥΛΑ

Κατά την έκδοσιν στρατιωτικῶν ἔργων οἱ Γερμανοὶ εἶρον ἀρχαιοτάτας, ἃς δὲ παρέδωκαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν.

ΒΑΡΗ

Ποσὴ τὴν Βάρην εὐρέθησαν ἀρχαιοτάτας, αὐτὰς δὲν παρέδωκαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ μεταφέρθησαν εἰς τὸ γερμανικὸν ἀρχαιολογικὸν ἴνστιτούτον καὶ οὐδεμίαν ἑλπίδα γούστω περὶ αὐτῶν ἢ ἡμετέρας ὑπηρεσίας.

ΚΟΡΩΠΗ

Ἐκ τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς τοῦ Κορωπίου ἐκδόθησαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἀρχαιοτάτας.

ΚΕΡΑΤΕΑ

Τὰ ἀπολείμματα τῆς ἀρχαιολογικῆς Συλλογῆς, μετὰ τὴν κλοπὴν καὶ καταστροφὴν τῶν Ἰταλῶν, ἀποσκόρπισαν οἱ Γερμανοὶ καὶ ἐκλείψαν τινὰ τοῦτων.

ΣΟΥΝΙΟΝ

Πρὸ τοῦ Τουριστικοῦ περιπτέρου τοῦ Σουνίου ὑπῆρχον δύο μαρμαρίνια ἀμφορείς, αὐτὰς ἀφῆρίθησαν παρὰ τῶν Γερμανῶν. Μόνον τοῦ ἑνὸς ἢ βῆσις κατέμεινεν ἐκεῖ. Ἡ, κερ. καταστροφῶν.

ΕΛΕΥΣΙΣ

Μαρμαρίνια Γερμανοὶ στρατιωτικοὶ κατόπι ἐπιστημένης μελέτης τοῦ Μουσείου ἀπαρτίσαν καὶ ἐξέτασαν κλοπῆν, ἀφῶ προηγουμένως κατασκάσαν καὶ τὸ πρὸς τὴν κλοπὴν κατόλισσον ἰσραηλίων. Ἐβ, κισαν δευτερεῖα διὰ καταλήψεως προσητοιμασμένου κοντοῦ τὸ παρῆθρον τῆς παρὰ τὸ Μουσεῖον ἀπαθήρης καὶ διὰ τοῦ κοντοῦ ἀφῆρσαν ἀγγεῖα καὶ εἰδήσια ἐξ αὐτῆς. Γεωμέτραι δὲ ἀντικειμενὰ ἔργων ἐπὶ κατασκευάστας. Ἀναδῆς καὶ ἀγαπηκὴ ἡστος εἶδος ἑπίσης ἢ δουκιολογία, τὴν ἑπίσαν ἔβασαν ἢ γερμανικὴ ὅπου κοῖα προστάσις καλλιτεχνημάτων διὰ τοῦ ἀπὸ 27-2-42 ἐγγράφου τῆς (Κριθῆς), ὅπου ἔχει ἐπὶ λέξει εἰς ἐξῆς: . . .

Ἡ προκειμένη περίπτωση εἶρον καὶ μὴ θεωρηθῆ εἰς κλοπῆν, δι' ἧς θὰ ἐπλοῦτιζον οἱ δρόμοι. Τοῦτο συνάγεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι πρόκειται περὶ μαρμαρίνιου ἀμφορείου, αὐτὰς ἔχον ἐπιγραφὴν διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιοτάτας, ὅπου συνάγεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐγνώριζον τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ἑκατον χ. ἔσαν τοῦ ἀγγλιστο γερμανικῶν ὁδογῶν. Οἱ ἀποκομίσαντες θὰ εἶχον προσητοιμασμένη τὴν πρῶτον ἢ ἀποκτήσαν ἐπιγραφόμενος διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου ἐν ἐπιγραφῶν.

ΑΙΓΙΝΑ

Ο Γερμανός αρχαιολόγος G. Welser καταγγέλλεται ότι κατά τον Αύγουστο ή Σεπτέμβριο του 1941 εξήγαγε τέσσερα ή πέντε πλήρη κιβώτια αρχαιοτήτων εξ Αιγίνης. Το περιεχόμενό των δεν ήτο δυνατόν να ταυτισθῆ, επειδή ὁ ὡς ἄνω αρχαιολόγος διεψήγη ἐνταῦθα ἀπὸ πολλῶν ἐπὶ ἀνασκαφῶν. Πάντως φαίνεται ὅτι ἔχει ἐξακριωσθῆ μία μεγάλη μαρμαρινή ἐπιγραφή, ἣν εἶχε παραδώσει εἰς αὐτόν ὁ φάλαξ ἀρχαιοτήτων Αἰγίνης Γ. Μητρός.

ΜΕΓΑΡΑ

Ἐκ τῶν 86 τεμαχίων ἀρχαιοτήτων, ἅτινα ἔφερον οἱ Ἴταλοί, ἀφῆρασαν καὶ οἱ Γερμανοὶ μερικὰ, ἀκαθόριστα ἔνaka τῆς ἐλευθέρως τοῦ κατολόγου. ὅστις ἐκλάπη παρὰ τῶν στρατιῶν κατοχῆς.

ΘΗΒΑΙ

Ἐκτεταμένη καὶ θραυστάτη ἦτο ἡ διάρρηξις καὶ κλοπὴ τοῦ Μουσείου Θηβῶν, ἧτις ἐγένετο τὴν 29 Ἀπριλίου 1941. Πολλὰ ἀρχαῖα θραυσάγησαν καὶ πολλοὶ ὀρθοὶ ἔγινον εἰς ἄλλα, καθὼς ἐπίσης καὶ ζυγαὶ ὀμοίαι πύσης φάσεις, ἡ ἀπαριθμητικαὶ τῶν ἰσπίων εἰς ἀδυσκάλως ὀμόγ' ἦσαν ἐξαιρετικὰ βλαβέντα εἶναι τὰ κάτωθι:

Ἐκ τοῦ Μουσείου:

- 1) Κάτω Πάτωμα: Ἐκ τῆς ὀπ' ἀριθ. 41 ἀρχαιοθήκης ἀφρέθησαν τεμάχια τῶν τοιχογραφῶν καὶ ἀριθμὸς τις χαλκῶν.
- 2) Ἄνω Πάτωμα: Ἐκ τῶν π.σθηρῶν 15, 20 καὶ 21 ἀφρέθησαν εἴδη πύλων ἀγγείων καὶ εἰδέλια.

Ἐκ τῆς ἀποθήκης:

Ἀφρέθησαν παρὰ τῆς τριάκοντα μελεμβορῆς κλίμακας μετὰ ποδῶν καὶ τεμάχια ἀγγείων ἐξ ἀνασκαφῶν προερχόμενα.

Ἐκ τοῦ Ἐφορείου ἀφῆρασαν:

- 1) Ἐνα λόχων πύλων (ρομαϊκῶν χρόνων τύχαιως).
 - 2) Τεμάχιον πύλων λόχου (τῶν αὐτῶν χρόνων).
 - 3) Δύο εἰχμὰς σιδηρῆς σιδηρῆς (ρομαϊκῶν χρόνων).
 - 4) Μίση χαλκῆν καρφίδα (ρομαϊκῶν χρόνων).
 - 5) Τρεῖς τεμάχια χαλκῶν καρφίδων (ρομαϊκῶν χρόνων).
 - 6) Μικρὸν τεμάχιον χαλκοῦ ἀγγείου.
 - 7) Δύο χαλκῶ β.πυλῶν (ρομαϊκῶν χρόνων).
 - 8) Ἐνα κρῖνον χαλκοῦν (ρομαϊκῶν χρόνων).
 - 9) Χαλκῶν λαβῆν ἀγγείου (ρομαϊκῶν χρόνων).
 - 10) Ἐν πτερόσχημον χαλκοῦν εἰδέλιον (ρομαϊκῶν χρόνων).
 - 11) Μικρὸν τεμάχιον χαλκοῦν.
- * Ἀπαντὰ τὰ ἐπιτόμια προέρχονται ἐκ τῆς Ἄνω Ἀγορικῆς.

Ευρήματα Λεβαθείας.

- 1) Τρία πήλινα άγγεια, ύστεροελλαδικά III.
- 2) Δύο ειδώλια πήλινα ύστεροελλαδικά III.
- 3) Ένα πήλινον λύχνον (ρομαϊκών χρόνων ;).
- 4) Έν ειδώλιον πήλινον γενικώς κατά τὸ χρονον συζόμενον.

Ευρήματα Εύκαλίου.

Μία περισφραλαία χαλκή εφθαρμένη πιθανώς τοῦ 6ου π. Χ. αἰῶνος.

Ἐκ τῶν περιχώρων τῶν Θηβῶν.

Ἐν μοσχίδιον χαλκῶν μικρῶν διαστάσεων τοῦ 5ου π. Χ. αἰῶνος πιθανώς.

Ἐκ Γαλαξειδίου.

Πάντε χαλκῆ νομίσματα.

Ἐπίσης ἐκ τῆς προθήκης τοῦ Ἐμπορίου ἀνήρσαν διάφορα ἀντικείμενα ἀξίας ἀγνοῦν ἢ νεωτέρου τέχνης, ὡς πόρπας, διακτυλίδια καὶ διάφορα ἄλλα τεμάχια ἀγγείων.

Τέλος ἀνήρσαν καὶ ἐν μικρῶν κινώσεων, τὸ ὅποιον πρὸ ἐπιπέδου εἶχε μεταφερθῆ εἰς τὸ Μουσεῖον ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου.

Μεταξὺ τῶν δραστῶν ὑπῆρξε καὶ εἰς ὄνοματι Μαιχ Λιακ.

ΤΑΝΑΓΡΑ

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1941 Γερμανοὶ στρατιῶται εἰσῆλθον εἰς τὸ Μουσεῖον Τανάγρας καὶ ἀνήρσαν τέσσαρας πηλίνας ἵππους, τέσσαρα ειδώλια καὶ τινα ἀκροβόλα.

Τὸν Μάιον τοῦ 1941 δύο Γερμανοὶ ἐξωραϊκτικοὶ ἔβησαν κατὰ μέρος ἀκρόβουλα ἀρχαιότητος, ἃς προὔτιθεντο νὰ λάβωσιν μεθ' ἑαυτῶν. Ἐπὶ τῆς διαμαρτυρίας τοῦ φύλακος τὰς ἀφῆσαν εἰς μίαν γωνίαν καὶ ἐξέβηλον τὸν φύλακα περὶ τὰ δύο λεπτὰ ἐξῆς τοῦ Μουσείου, καθ' ἃ διέστηκα εἶναι πιθανόν νὰ ἐκλεφῶν διαφόρους ἀρχαιότητος, δεδομένου ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ πρόθεσις τῆς ἐκεῖ μεταβίβασός των.

ΧΑΙΡΩΝΕΙΑ

Γερμανοὶ στρατιῶται διέπραξαν τὴν 13 Μαΐου 1941 κλοπὴν διὰ ρήξεως τοῦ λουκίτου τῆς θύρας τοῦ Μουσείου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀνήρσαν, ἀφοῦ ἔβησαν τὸν ὑλοπύνακα τῆς προθήκης, τὰ ἑξῆς :

1) Ἐν χρυσοῦν ἐνώτιον, 2) Ἐν φάλλον χρυσοῦ καὶ 3) πέντε πήλινα ἀγγεῖα, ἑξ. ὧν τὰ 3 ἦσαν πιθανώς ἀναθηματικῶδες μελεμβαστεῖς, τὸ τέταστον μικρὸς ἀρίβαλλος, ἅπαντα ἐκ τῶν ἀνακαρῶν τῶν ἀρχαίων Ἀθῶν (Ἐξαρτος).

Διὰ τρομοκρατικῶν ἀνακρίσεων οἱ Γερμανοὶ ἐνάγκασαν μέρτωσιν νὰ βαρβαρίωσιν τὴν ἀδειότητα τῶν Γερμανῶν, ἐνῶ ἡ ἐνοχὴ των εἶναι ἀσφαλῆς, δεδομένου ὅτι τὸ ἐν ἐκ τῶν κλαπέντων ἀγγείων εἰρήθη εἰς τὸν κατακλιτισμὸν των.

ΚΩΠΑ-Ι-Σ

*Αγνοούνται τ' αποτελέσματα και τί άπείγιναν τά εύρήματα τών άνασκαφών τών διενεργηθεισών παρά Γερμανούς άρχαιολόγους εις σπήλαιον παρά τήν Κοπιαίδα.

ΔΕΛΦΟΙ

*Εκ τού χώρου τής άνασκαφής τών Δελφών οι Γερμανοί έλάμβανον μικρά τεμάχια.

Κατά πάσαν πιθανότητα ό Γερμανός άρχαιολόγος Kühler συνοδευομενος και παρ' άλλων Γερμανών άξιωματικών άφέρσεν τήν 10 'Ιουλίου 1941 τρία γλυπτά μάρμαρα εκ τής «Μαρμαρίας» τών Δελφών.

ΧΑΛΚΙΣ

*Αγνοείται ή τύχη τών εύρημάτων τών άνασκαφών, ως παρακέρως διενήργησαν οι Γερμανοί άρχαιολόγοι Lauffer και Harder εις Χαλκίδα.

ΕΡΕΤΡΙΑ

Γερμανοί άξιωματικοί έπισκεπτόμενοι τό Μουσείον τής 'Ερετρίας έλάμβανον εκ τών άκαθάριστων εστίτι βουτράκιων και τριχημάτων είζυλίων· αλλά και εκ τών καταγεγραμμένων έλάμβανον ίδίως εύμετακρίματα μικρά άγγεϊα και ειδώλια εκ τών μη άκαρπίων.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ

Στρατιωτικοί Γερμανοί τού στρατού, τής θαλάσσης και τού άέρος παντός βαθμού ως και διπλωματικοί υπάλληλοι άπεκρίμιζον καθ' όλον τό διάστημα τής κατοχής τεμάχια εύρησμένα μαρμάρου, αλλά και πών άλλο, όπερ ήτο δυνατόν ν' άποκομισθώ, ως πάλαιον τεμάχια διακοσμημένα εκ τού 'Ασκληπείου και τού ναού τού Καπιτωλίου Διός και θλα.

*Επίσης Γερμανοί θύραυρον και έπανειλημμένως έλαβον τεμάχια εκ τών χρωματιστών πλάκων τού δαπέδου τού λουτρού παρά τήν Παιρήνην. 'Θυράυρον και έλάμβανον πλάκας εκ τών βρομαϊκών καταστημάτων εις τόν αυτόν χώρον.

Κατωτέρω σημειώνεται εκ τών κλοπών, έκαστοι μόνον, δι' ως ήτο δυνατόν νά κρατηθούν τά στοιχτικά τών κλοκευήσεων, επί τών όποιων έπίβανον οι κλέπται :

WH	PX	<table border="1"><tr><td>D</td></tr><tr><td>X</td></tr><tr><td>M</td></tr><tr><td>X</td></tr></table>	D	X	M	X	(22-5-1942)
D							
X							
M							
X							
WH	IC	109865	(30-5-1941)				
WL		91565	(4-7-41)				
WL		950842	(23-9-42)				
WH		612285	(19-11-42)				

WM	103059	και WL 335650	(20-12-42)
ΔΣ	48		(26-12-42)
WM	103456		(20- 1-43)
WM	37467		(22- 1-43)
ΙΑ	260627		(27- 1-43)
ΔΣ	87		(31- 1-43)
WL	555325		(9- 2-43)
WM	103225		(1- 4-43)
WM	103242		(4- 4-43)
WM	558343		(14- 4-43)

ΑΡΓΟΣ

Ὡς ἐκ τῶν ἰδίων των ἐγγράφων προκύπτει, εὐρέθησαν ἀρχαιοτήτες ἐκ σκαφικῶν ἐργασιῶν στρατιωτικῆς φύσεως παρὰ τὸ Ἄργος ὑπὸ τὴν ἐπιτησίαν τοῦ K. Grundmann παρακολοθεύσαντος καὶ τοῦ στρατηγῶ Ὀσπείδου. Τὰ εὐρήματα ἔμειναν ἐπι ἔτη εἰς τὸ ἀρχαιολογικὸν Γερμανικὸν Ἰνστιτούτον. Ἀριθμὸς τις πλίνθινων ἀντικειμένων παραδόθη παρὶ τὸ τέλος τῆς κατοχῆς εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον.

ΛΑΚΩΝΙΑ

Ὁ W. v. Vasano εὐρέσθη κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ Α. Α. 1942 εἰς διάφορα μέρη τῆς Λακωνίας. Μεταξὺ ἄλλων διεπίστωσεν οὐκίμοδος τῆς λιθίνης ἰσοχῆς εἰς Κουφόβουνο, ὡς ἀπεδείχθη διὰ σκαφικῆς ἐρεύνης. Εὐρέθησαν πολλὰ ὄστρακα, πύργιλοι, ἰατρίνα ἐργαλεῖα, ἀξίνα, σφύρα κλπ., τὰ ὅποια μεταφέρθησαν εἰς Γερμανίαν.

ΚΥΘΗΡΑ

Πιθινῶς τῇ ὑποδείξει ἀρχαιολόγου ὁ Γερμανὸς διοικητὴς Βρυση ἀφῆρασι τὴν 6 Ἰουνίου 1941 ἐκ τοῦ φρουρίου Κυθήρων μερμάρων λίθων, ὅσας προῆρχατο ἐκ τῆς θέσεως «Καστρί» τῆς Παλαισιπόλεως παρὰ τὴν ἀρχαίαν πύλιν Σιδανθεῖαν.

Πρόκειται πιθανώτατα παρὶ ἀρχαίων (καὶ ἔτι ἐστικῶ) ἔργων καὶ δὴ τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ ἐν BSA ὑπὸ τῆς Sybilvia Benton.

ΒΑΣΙΛΙΚΟ (Μεσσηνίας)

Γερμανὸς ἀξιωματικὸς ἀφῆρασι ἐκ τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς ἑνα χάλκεον δοκτύλιον, ὅσας εἶχεν ἀγορασθῆ καὶ δωρηθῆ εἰς τὸ Μουσεῖον ὑπὸ τοῦ ἀνασκαφῆσαντος καὶ ἐρευνήσαντος τὴν περιφέρειαν Valmin.

ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΝ (Μεσσηνίας) (Ἀρχαία Κορώνη)

Γερμανοὶ στρατιῶται ἀφῆρασι ἐκ τῆς ἐκεῖ ἀρχαιολογικῆς Συλλογῆς ἐν πλίνθινον ἀγγεῖον.

ΘΕΡΜΟΣ

Δύο Γερμανοί αξιωματικοί του στρατιωτικού τμήματος, το οποίο άρχισε να λειτουργεί την 1^η Οκτωβρίου 1943, αποκατέγραψαν το Μουσείο και έφτιαξαν πάνω χάρτινα αντίγραφα:

- 1) Τράγγον ύψ' αβξ. αριθ. εύρεσης 308. Έξος 0,04, μήκος 0,045.
- 2) Ίππάρων ύψ' αβξ. αριθ. εύρεσης 282. Έξος 0,009.
- 3) Ίππάρων ύψ' αβξ. αριθ. εύρεσης 283 έξος 0,055.
- 4) Αιτωλικόν ύψ' αβξ.
- 5) Χαλκόν ειδώλιον της ίδιας προς τα άνωτέρω στοιχεία όμοιον περίπου μεγέθους.

Τών ύψ' αριθ. 4 και 5 δεν έβρισχθη έρωμα να συγκρατήσει τόν αριθμό, του δε τελευταίου ούδέ τήν μορφήν.

ΗΠΕΙΡΟΣ - Μολοβδισσική περιοχή

Τας κλοπας βλάπη εις τό κεφάλαιον τών καταστροφών.

ΜΟΝΗ ΒΕΛΛΑΣ

Οι Γερμανοί συνακετόμισαν όλα τα παλαιά βιβλία της Μονής.

Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΣ

Γερμανός στρατιώτης θράσικα έφηρσε λευτοκεφαλήν εκ κισσοκράνων της βασιλικής Β'.

ΛΑΡΙΣΑ

Έκ τών άποσκευών δε διανεμήρησεν έ μηχανικός και δεξι αρχιτολόγος Βασιλάτ Κιθιο, δε κτήθη ύψ' αυτού τοτέλαχιστων εις χροσός στήριμας.

Ό Γερμανός στρατιωτικός Διοικητής Ακρίσης Κόλλερ έξήτησε και διαβε παρά του τότε Νομάρχου έταλια Αθηνών (:) έξος 0,70 μ. περίπου.

ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ

Τό σκευοφυλάκιον έπιλήθη καθ' έλευθέρην και άφηθήσκει όλα τα κειμήλια του Ναού. Άρρη έδη έπίσης έ επισκοπικός θ; όνος και ταμεία του Ξυλογλύπτου τέμπλου (B), και κεφάλαιον καταστροφών.)

ΧΑΣΙΑ (Συκιά) (Μονή 'Αναλήφους).

Οι Γερμανοί μεταξύ 10-20 Φεβρουαρίου 1944 έφηρσαν παλαιά αξιολόγη κειμήλια.

ΜΟΝΗ ΓΚΟΥΡΑΣ

Οι Γερμανοί ἀφῆραν εἰκόνας καὶ ἐκδοχρυσιστικὴ σκεύη.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ἐπισημαίνονται Γερμανοὶ στρατιῶται ἐμφανισθέντες αἰωνόβιως τὴν 31 Μαΐου 1944 εἰς τὸ Μουσεῖον (Ἅγιος Γεώργιος) ἀφῆραν ἀγάλμα μαρμαρένου γυναικός, ὅπου εἶχεν ἀναμνηθῆ εἰς τὴν πλατεῖαν Διοκαστῆ ἰων κατὰ τὴν κατασκευὴν ἡ υγμάτων. Εἰς τὰς διαμετρήσεις τοῦ Ἐφόρου ἀπῆντησαν διὰ π. ὅκειται νὰ τὸ π. οὐσατεῦσούν εἰς ἀσφαλὲς ἀντικατοπιστοῦσούν καταρτίσων (τοῦτο δὲ ἐβαβαιοῖσθη καὶ δι' ἄγγ. ἄρου τοῦ Στρατηγγείου ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Dr Marküll). ἑνῶ π. ἀγματο ἐστὶσθ εἰς Βιάννην.

Ἐ Reg. Βαυαρσσοσσορ Ρφειλ ἐξῆγγαγεν ἐξ Ἑλλάδος κακοῦσ ἐν γυμναστριοῦσ ἀγγαῖων προεχῆμενον, ὡσ ἐλαγεν, ἐξ ἀγορῶσ ἐν Ἀθήνασ. Τὸ ἀγγαῖον εἶχε διαμνηθῆ εἰς τὸν διοικητῆν τῆσ μονῆδοσ του καὶ ἐπ. ὅκειται νὰ μεταρρῆθῆ εἰς Γερμανίαν. Τὸ ἀγγαῖον ἔραρον τοῦσ ἐξῆσ ἀριθμοῦσ : 831 καὶ No 472, ἐπὶ ἐπικῆττασ δὲ Υ 671. Ἐφ. 0,40 μ. (Ἐπίσχει ἀκριβῆσ σχεδίοσ).

ΠΟΤΙΔΑΙΑ

Ἡ ἀρχαιολογικὴ Συλλογῆ τῆσ Ποτιδαίασ, σφραγισμένη εἰς τὸ σχολεῖον, διαρρῆσθ ὑπὸ τῶν Γερμανοῦσ, εἰσινεσ κατέλοσσε εἰς τὸ οἰκῆμα τῶν Ἀπῆδων τοῦ 1941. Μεταξὺ τῶν διαρρῆσθέντων ἀντικαμῆτιῶν περιῶρρῆσνται τὰ ἐξῆσ :

- 1) Μαρμαρῆνη πλάξ μὲ τὴν τετραστίχων ἀγωνιστικῆν ἐπιγραφοῖν.

ΟΛΥΜΠΙΑ ΤΑ ΕΝ ΔΙΩ ΑΝΔΡΑΣ
ΟΠΑΙΤΗΝ ΝΕΜΕΑ ΑΝΔΡΑΣ ΣΤΑΔΙΟΝ
ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΤΑΔΙΟΝ ΔΙΑΥΛΟΝ
ΟΠΑΙΤΗΝ ΤΕΙ ΑΥΤΕΙ.

διοστ. 0,42 × 0,23, × 0,09.

Ἐνηροσσειθῆ ὑπὸ D. M. Robinson, Inscriptions from Macedonia, ἐν Transaction of the American Philological Association, 1938.

- 2) Μαρμαρῆνη κεραλῆ παιδοσ μετὰ σφραμοῦσ τετραπλευροῦ στήλοσ ἐσοθεν αὐτῆσ. Ἐφ ἄνω ἐπιρρῆσθ τῆσ στήλοσ φέρει μερῶν τέρμον. Ὀλοῖον ὅφου 0,42.

- 3) Μαρμαρῆνοσ κῆνοσ παικοῦ, ὅφουσ 0,44.

4) Μαρμαρένον ἀγαλμάτιον ἀνδρῶσ ἀκέρρολον, γυμνῶν μέχρι τῆσ ὄσφουσ, ἀποκερρομῆνον κατὰ τὰσ χεῖρασ, ὅφουσ 0,44.

5) Ἀγαλμάτιον μαρμαρένον ἀνδρῶσ γυμνοῦ μέχρι τῆσ ὄσφουσ, ἀκέρρολον καὶ ἀποκερρομῆνον κατὰ τὰσ χεῖρασ, ὅφουσ 0,37. Μάρμαρον.

6) Ἀγαλμάτιον ἀνδρῶσ. Ἐλλοῖσται τὸ ἄνω ἡμισοῦ τοῦ κορμοῦ. Ἐφ. 0,58. Μάρμαρον.

7) Μαρμαρῆνη κεραλῆ ἀνδρῶσ ἐλαρρῶσ ἀπεκερρομῆνη κατὰ τὸν πόρρῆνα, ὅφ. 0,27.

- 8) Μικρῶ μαρμαρῆνη χεῖρ ἀγάλματισ.

- 9) Δὺσ πῆλιναὶ πυραμῆδοειδοῖσ ἀγνώθεσ.

ΚΟΜΟΤΙΝΗ

Γερμανοί άρξασαν πολλές άρχαιότητες εκ της εκεί Συλλογής

ΜΥΤΙΑΗΝΗ

Έκ των άνευρεθέντων κατά Σεπτέμβριον του 1943 εις την περιοχήν «Δροκόπια» εις απόστασιν 15' εκ Παλιγγίου, εις τό κτήμα του Κυριάκου Πατσιτζή, παραδόθησαν υπό του Κράικερ δέκα άποτά νομίσματα εκ των 20 ή 23 χρυσών, άτινα κατασχέθησαν, καθ' έν χρύσον ή έκεί άστονομακή άρχή διενήγαι άνακρίσεις. Συγγνώμης αί έκεί γερμανοί ά, χαί έπενέβησαν άφαιρέσει τα έγγ, αφν και διατέτασαι την άπόλυσιν των προσωπικώς κρατουμένων ύπαυθώνων.

ΣΑΜΟΣ

1. Βαθύ. α) Πασχάλειον Μουσείον. Η καταστροφή άρχίζει από την 17 Νοεμβρίου 1943 διό γε μεκ. βομβαρδισμών, οίτινες προκάλεσαν όχι μόν άριστον καταστροφήν, αλλά πολλές και σημαντικές ζημίας. Επηρεασθήσαν (23-11-43) ή διάρρηξις του Μουσείου και άγκυρώσεις των Ίταλών αγκυλωτών. Τη συγκρατήσοι των Γερμανών έρρήθησαν ε' ά, χαία εκεί του Μουσείου, όπου έμειναν περί τούτς δύο μήνας. Τόν Ιανουάριον του 1944 συγκρατη, ούνται εις τας κάτω αψίδας. Πολλά έχουν θραυσθή, τεμαχισθή και πάντως φέρουν σκληρά τά σημεία της κακής μεταχειρίσεώς των. Ο στρατηγός Μύλλερ άπεκόμισεν άγαλμάτιον μετά της χωριστής κεφαλής του και άτερον όμοιον. Τό παράδειγμα του ήκολούθησαν εις μεγάλην κλίμακα οι Γερμανοί και Ίταλοί. Τόος ό Κράικερ πα, έλαβεν, χωρίς ν' άφήση κατάλογον ή νά συντάξη πρωτότυλλον παραλαβής, έν κριότιον πλήρες χαϊκών και κελύων, ώστε είναι άδύνατον νά έξακριβωθή, έν περιόωσιν εις τό έν 'Αθήνας Αρχαιολογικόν Μουσείον όλα, όσα μετέφερον εκ Σάμου.

Πολλά είχαν ήδη προς της μεταβίσεως του Κράικερ εξαφανισθή, ως έφαιίνεται εκ του ότι ό Κράικερ τ' άνοξήται και δέν τό εβ, ισαι. Την 28-11-43 Ιταλικόν φο, τηγόν άβ, οκίνητον έρό, ταινε διαφό, ους ά, χαιότητας και έρωγας προς άγνωστον διούθησαν.

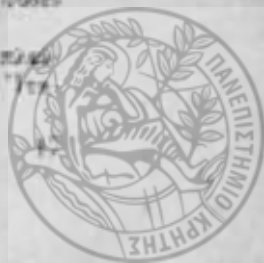
β) Συλλογή κελύων (έν τη Νομαρχία Σάμου). Έκ τούτς παραλαβε και πάλιν άνω προ, οκώλου ή καταλόγου ό Κράικερ έν κριότιον πλήρες άρχαιότητες.

Τρίτον κριότιον πλήρες άρχαιότητων παραλαβεν ό Βρόντε (Wrede) κατά Μάιον 1944 και άρξαεν άνεξέλεγκτον άπόδειξιν, ότι παραλαβεν διά τό 'Εθν. 'Α, χ. Μουσείον 'Αθηνών 51 χάλκινα άντικείμενα και 7 πάρινα (ταύτα ούκίναται ότι παραδόθησαν εις τό 'Εθν. 'Αρχ. Μουσείον).

2. Τηγάσιον. α) Τό Δημαρχείον, όπου εόρισκοντο άρχαιότητες, καταστροφή υπό των βομβαρδισμών των Γερμανών. Έκ του περιήματος συντάγματος του Γενόταου ή Φιλίππη μετεφέρθη υπό του Κράικερ εις 'Αθήνας, ό καθήμενος Αίάκης εόρισκετο έρραμμένος έπισθεν του κτηρίου και άνεστραμμένος. Προφανώς έπ, οκίαιτο ν' άπαχθή, αλλά θά έγκαταλείψη ε-σκα πιδανώς του βάρους του.

Έκ των άρχαίων, άτινα έφωλάσσοντο έντός του Δημαρχείου, ούδέν άλλο ύπάχει.

β) Τό Μουσείον Τηγαίου, όπερ έστειλάζου εις δωμάτων παρακλάρωσ του Δημαρχείου, ύπίστη πρό του βομβαρδισμών άφαιση προς 'Ετα

λόν εξιωματικούς. Οίτοι έφρότισαν δύο κήρυκίνητα με άρχαιότητα. Γερμανοί μετά ταύτα μετόφραρον εις παρακειμένην καταστραμμένην οικίαν ή χωιότητα, ή όποια εξηρκισθήσθην έκειθεν. Τάς κλειδας κατείχον άπ' άρχής της κατοχής οι Ίταλοι. Μίαν μόνην ρωμαϊκήν πλοτηρήν έπίστραφον ή καθολικός Ιερός Βαθός.

3. **Ήραιον.** Καί οι δύο σολογιά μαρμαρίων και κεραμικών εύρημάτων των άνασκαφών έκλήθησάν και καταστράφησαν. Οι Ίταλοι είχαν στυπαινωσθή μέχρι τέλους 1943 έκει και πάλι των κλοπών έλάβησαν τά κειώτια και τούς ρωμαίους, όπου οι άρχαιότητες, και ούτω άπή χαιτο καταστραφή αύτών τούτων των εύρημάτων, αλλά και ζημία έπιστημονική πολύ σημαντική ως εκ της άκτροπής της τάξιας των. Τά εύρήματα έγκαταλείφθησαν άνοικτά ήνω παραθύρων και θυρών.

ΜΗΛΟΣ

Κατά την επίλειπον άχρωματικών έργων περί την προϊστορικήν κίλιον Φιλιακισής εϊρέθησαν εις την θήση Κοντάλα (3000-1500 μέτρα από τά έρείπια) περί τούς εϊκοσόν άθικτοι τάφοι, πλοήσια εις λίθων και πέλινα κτερίσματα πικέλιαι διακεκοσμημένα. Πάντα ταύτα έλάμβανον ή λοχηγός Vollnhals Rudolf μετά του υπηρέτου του Gofreiter (;) Müller Joseph, όστις συνεκόλλη και συνεκλήρου τά εύρήματα. Τά εύρήματα ήσαν πολλά, θά έπλήρουσιν θά τολλάχιστον τέσσαρα μεγάλα κειώτια, φαίνεται δέ να ήσαν εξαιρετικώς άριστα. Ο λοχηγός έχάρυσεν εις τόν έπισκερθέντα την Μήλον στρατηγόν Spreidel τιά τών εύρημάτων, κατά σύστασιν του συνεδριούντος τον στρατηγόν άρχικολόγουν Kraiker Wilhelm.

Ο Λοχηγός Vollnhals ήτο διοικητής μονάδος μηχανικού (Ριολίαι Κομπανιαι), ήτις ήλθεν εις Μήλον κατά Ίανουάριον του 1943 — οι άνασκαφαι έγένοντο τούς πρώτους μήνας του 1943 — προσρχομένη εξ Αθηνών (Ήλιουπόλειαι) — προσχηματικώς εϊρέσκατο εις Ραφήτην-Τσίγυζι —, την 8 ή 15 Μαΐου 1943 άναχώρησε διά Κρήτην, όπου έμεινε μέχρι τέλους. Εις τόν πολιτικόν του βίον ήτο διδάσκαλος εις χωρίον του Παλατινάτου (Pfaltz) Biermannens (;)

Εις την αύτην μονάδα υπηρέτησαν και οι έκείθεντοι :

Υπολοχηγός Beschoner Karl, εκ Βρνο.

Επολογίας Hausenhach.

Λοχίας Herz Friedrich και τις Höll.

ΜΗΛΟΣ

Συμπληρωματικώς προς τας κλοπας του Γερμανού εξιωματικού Vollnhals σημειώται ότι ούτος άνείρε και άπεκόμισσε ολίθων άγαλμάτων καθεμένου παιδός, άριστος διατηρήσειαι.

ΚΑΣΤΕΛΛΙ ΚΙΣΑΜΟΥ

Κατά την διενέργειαν στρατιωτικών έργων πολλήαι άναφίσκοντο άρχαιότητες, αίτινας δέν παραδίδοντο εις την ήμαίτεραν ύπηρεσίαν.

ΚΡΗΤΗ Καστέλα—Κισσίμου

Οί Γερμανοί άφήςσαν την 31 Ιουλίου και την 21 Νοεμβρίου 1943 εκ της έκει Άρχαιολογικής Συλλογής τά κάτωθι :

(Άναφίρονται πρώτον κατά σειράν άριθμού εϊρατηρίου).

- Γλυπτά: 2, 9, 33, 34. (τό βλον 4).
 Πήλινα: 1, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 16, 23, 26, 34, 35, 37, 39, 48, 50,
 51, 52, 54, 55, 57, 63. (τό βλον 22).
 Μετάλλωα: 5, 7, 13, 15, 16, 17, 25, 30. (τό βλον 8).
 Ύαλινα: 20 (τό βλον 1).
 Νομίσματα: 1 έως 80.
 (Περιγραφή των εν τών ως άνω).

Γλυπτά :

- 1) Κεφαλή γυναικός μετά μέριον του λαμού 4ου—3ου π. Χ. κίθνας.
- 2) Τμήμα άναγλύρου άνεθηματικού μετά παρασπίστως κορυμύ γυναικός. Πήλινης άνάγλυρον Άρροδίτης Ελληνικών χρόνων.

Πήλινα :

- 1) Ψευδοστομίο μακρυνάκι άμφωρής.
- 2) Άμφωρήςπέδιον δέπας μετά στρογγύλης βάσεως.
- 3) Άμφωρήςπέδιον δέπας μετά στρογγύλης βάσεως.
- 4) Μακρυνάκιον άστου σφαιρικών άγγείων.
- 5) Μελαμβαρής λαμβήθων.
- 6) Άστου άγγείων άστου άμφοσηύστου.
- 7) Άγγείων μελαμβαρής με μικρών λαμύων.
- 8) Μικρά πύλι άστου πύματου.
- 9) Άόχτος μονόμορφος.
- 10) Ούνοχθή άδύων άπαικρομαίνου.
- 11) Ούνοχθή άγυια άπαικρομαίνου άγα μέριον τών χαλίδων.
- 12) Ούνοχθή άσφαιρα.
- 13) Άγγείων μελαμβαρής.
- 14) Μόνοντων μελαμβαρής άγγείων.
- 15) Πήλινη άσφαιρα έμβρόχουρος.
- 16) Μακρυνάκιον, άστου άστου σφαιρικών άγγείων.
- 17) Μελαμβαρής λαμβήθων άσφαιρα.
- 18) Όστου μετά λαβής.
- 19) Άμφωρήςπέδιον.

Μετάλλωα :

- 1) Άγαλμάτιον Διαιχτρος κρατούσης πύλιτρον.
- 2) Πύλινη άγυια στρογγύλην κεφαλήν.
- 3) Κόλη πύλι σφαιραμαίνου χαλίδου έλασματου.
- 4) Κόλην βάσις πύλις σπύστου.
- 5) Όστου (8) μικρά στρογγύλη έξ έλασματου χαλίδου έπιμαίμενα πύλινης διαμέτρον.

ΚΝΩΣΟΣ

Ό εν Γρακ στρατηγός Νίσιφι έπιμαίμενος έξήτης και τίλος έλαβε παρά του φίλικου τής κλαίδας του στραμακτογραφικού Μουσείου, έκ θελγον, εν μαλετήση τής άρχαιότητας, πράγματι έμιας, εν άσφαιρήση του έλαματου τρία κίβωτια πλήρη διαφόρων άπαικρομαίνων. Μεταξύ τών άπαικρομαίνων του έτος κίβωτιου ύπύλχον και τή κίβωτιου :

- 11 πύλινα μινωικά άγγεία
- 1 χαλκή έδρία
- 1 λίθων τριποδικόν άγγείων

6-7 δάμναι χιτώνες περιδερσίου και τινά τεμάχια άσκαλόφων άγγείων, άλλα και πολλά άλλα, ότινα δην κατώθμισε να διακρίνη ο φύλαξ. Έπί ήμέρας μεταφέροντο άντικείμενα έκ του Μουσείου εις την βύλαν (Αριάδην), ένθα διαμένει ο στρατηγός, όπόθεν μεταφέρθησαν εις Γερμανίαν, τόσον αυτά όσον και αι άρχαιοτήτες, ας τινες εύρίσκοντο εις την βύλαν Αριάδην, αι όποιαί ήσαν αι άκόλουθοι:

- 1) Έλληνιστικών άσκαλόφων άγγελια
- 2) Τεμάχιον λάμπας μετά άσκαλόφων παραστάσεων.
- 3) Κεφαλή άγγέλματος άνδρός.
- 4) Λίθινον άνάγλωρον με παράστασιν άνδρός.
- 5) Χάλκινον ξίφος.
- 6) Τρεις λαχνία.
- 7) Διάφοροι ήμισκτεργασμένα λίθοι μυναϊκής έποχής.
- 8) Άγγειον έκ στακίτου λίθου μυναϊκής τέχνης.

Έκ της άποθήκης νοτίως της βύλας

- 1) 10-15 λίχοι.
- 2) Δύο πήλινα μήτρας Έλληνιστικής έποχής.
- 3) Δύο πήλινα ειδώλια.
- 4) 9 άγγελια Έλληνιστικά (αποσπόμενα από το Έλληνιστικόν κομμάτι των μυναϊκών).
- 5) 3-5 άγγελια μυναϊκής τέχνης.

Αποσπόμενα έπίσης τα κλειστά των έντός των ήμαρτων της επαύλας μικρών άρχαίων άντικείμετων πλέον άλλων άσπιδώντων.

Επισημασμένως και δι' άγγράφων και δι' αεροπορώπου αιτήσεως του έκεί δευθεντού του Μουσείου έζητήθη από τον Στρατηγόν να επιστρεφούν αι άρχαιοτήτες εκείνας όμοις μόνον άσπιδώντα τινά και έλάχιστα άγγελια επίστρεψεν. Τήν κλοπήν έπιστοποίησε και ο Γερμανός ταγματάχης άρχαιολόγος von Schönebeck και τήν άπολόγησεν εις τον διευθυντήν της Αρχικής Υπηρεσίας Καθηγητήν κ. Καρυόπουλλον, παρουσίαι και του άρχαιολόγου Kraiker. Αμφότεροι έβεβαίουν την 18 Σεπτεμβρίου 1941, ότι θα φροντίσουν διά την επιστροφήν των άρχαιοτήτων, ήτις φυσικά δέν έπραγματοποιήθη.

Γερμανοί στρατιώται άφήρασαν αντίγραφα των ειδωλίων των θεοτήτων του ύπερομυναϊκού III Ιεροῦ του άνακτόρου της Κνωσού. Η κλοπή έγινε διά διαπραρήξεως του παραθύρου του δι' ήλων κλεισμένου μικρού δωματίου.

ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ

Γερμανοί άφήρασαν λίθους τινάς έκ του άνακτόρου.

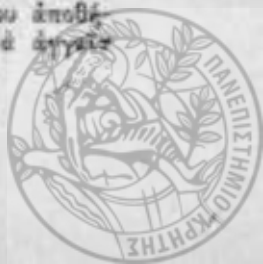
ΓΟΡΤΥΣ

Εξήρανίσθη έν άγγελια νόμους ή Αφροδίτης (βυμαϊκής έποχής), έν άνάγλωρον καθήμενης γυναίκας και έπιτύμβιον (έλλην. χρ.) ός και δύο μικρά κεφαλά. Πέθανός υπεύθυνος ο στρατηγός Ringel.

ΦΑΙΣΤΟΣ

Γερμανοί στρατιώται της φρουράς Αμπελοῦζου έπελαύνοντες όδύματα άφήρασαν είκοσι διάφορα μικρά άγγελια (Μάιος 1942).

Τόν Ιανουάριον 1943 εβλάπησαν έξ ένός πύθου της ύπογείου αποθήκης, όπου εβλάπησαντο προς πλεονεστέρην άσφάλειαν, 5 ή 6 μικρά άγγελια σημαντικά.

ΙΤΑΛΩΝ

BEATI

ΑΘΗΝΑΙ

Ο Στρατηγός Γελοσο ήγγεισε τρεις μεταβιβαστικές εικόνας από τον αρχαιολόγον Θ. Θεοφίλου. Οι εικόνας συμφέρουσας προς τον Ελληνικόν νόμον δεν επιστρέφεται να εξαχθούν τών όριων του Ελληνικού Κράτους άνω προηγουμένης γενικαπόσεως του Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Όθεν κακώς εβλήθησαν. Δεύτερον επληρώθησαν κατά του Ελληνικού Δημοσίου, μέσω της κατά του Υπουργείου Οικονομικών έδρασεως Διαθέσεως Οικονομικών Υποθέσεων Αρχών Κατοχής (Κοραή 5), όσον άπαράδεικτον, δεδομένου ότι τό Δημόσιον δεν άπογροτέται συμφέρουσας προς τάς διεθνείς έτοιχεύσεις να καταβλήθω έξοδα διά προσωπικές αισθητικές εκαντοποιήσεις τών δικαηγτών τών μονάδων κατοχής.

Ο Ιταλός άξιωματικός Sestri, φροόροχος Αθηνών (ή άπαρετών εις τό Φρουραργείο Αθηνών), άρήσει περί τά έκτακτάσια χαλλιά νομίσματα έκ του καταστήματος Θ. Θεοφίλου.

Κατά Ιούλιον-Αύγουστον 1943 Ιταλοί στρατιωτικοί συνεισεύσαν και άποκόμισαν τά κάτωθι :

1) Μαρμαρίνον έπιτύμβιον άνόγλυρον (εις 2 τεμάχια) 1,00x0,37 μετά παραστάσεως δύο γενειοφόρων άνδρών. Άνωθεν έπιγραφή ίσως έχη άποκότως έκβδως άντιγεννημένη.

ΕΥΓΗΘΗΣ ΕΥΦΡΟΝΟΣ ΠΑΙΑΝΙΕΥΣ, ΕΥΦΡΩΝ. ΕΥΓΗΘΗΣ

2) Μαρμαρίνη κεραλή άνδρική, φυσικού μεγέθους, άποκεκορυμμένη την βίνα.

3) Μελισσοβαρής ποίη.

ΚΟΡΩΠΙ

Την αρχαιολογικήν συλλογήν του Κορωπίου οι Ιταλοί διέσωσαν και τνας τών άρχαιοτήτων έκλεψαν.

ΚΕΡΑΤΕΑ

Τά αυτά ως εις Κορωπί.

ΒΡΑΥΡΩΝ

Εις την περιοχήν Βραύρων εβρήθη κατά την άνόρυξιν όρυμαρτακόν έργων έπιτύμβιον άνεπίγραφον άνόγλυρον, όπερ έκράτησεν ό επί κεφαλής Ιταλός άξιωματικός (όπολοηγός). Μετά τινα χρόνον τό έπώλησε και άγνω είται ή τύχη του. Κακώς τό κατακράτησε και κακώς τό επώλησε.

ΜΕΓΑΡΑ

Ἐκ προθέσεως καὶ συστηματικῆ ἔγινετο ἡ προετοιμασία καὶ ἡ πρῆξις τῆς κλοπῆς τοῦ Μουσείου Μεγάρων παρὰ τῶν Ἰταλῶν. Τὴν 11 Σεπτεμβρίου 1941 διατάχθη ἕνωσις εἰδοποιήσεως ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλειδίου τοῦ Μουσείου, ἵνα οἱ Ἰταλοὶ κατέχον αὐτοὶ μόνοι τὰς κλεῖδες. Κατὰ τὸ τέλος Ὀκτωβρίου καταλήφθη ἡ αἴθουσα, ὅπου τὰ ἀρχαῖα, καὶ ἀπηγορεύθη εἰς τὸν φύλακα νὰ προσεγγίξῃ κἀν τὴν συλλογὴν. Τμήμα τῶν ἀρχαίων μεταφέρθη εἰς ἄλλαν αἴθουσαν καὶ ὡς τὰ μικρότερα ἀντικείμενα ἐκλάπησαν παρὰ τοῦ ὑποφρουρῆρχου ὑπολοχαγῶς Βεττινί. Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων περιλαμβάνονται χρυσοὶ φύλλα, περιδέματα, γλυπτὰ, ἀγγεῖα, ἑσθρακα, νερίσματα καὶ εἰκόνες (προφανῶς μεταβυζαντινῆς). Ἐπίσης ἐκλάπη καὶ ὁ τὸ 1826 ὑπὸ τοῦ Ἐπιμαχτοῦ Ἰωάννου Ρίζου συνταχθεὶς κατάλογος. Ταῦτα διαπίστωσεν ὁ φύλαξ τὴν 17 Φεβρουαρίου 1942, ὅτε ἐκλίθη δέχων νὰ παραλάβῃ τὴν συλλογὴν καὶ τοῦ παρεδίθησαν αἱ κλεῖδες τοῦ θαυμάσιου, τὸ ὅποιον ὄμως ἐσωτερικῶς ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ ὑπολοίπου κτιρίου. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1942 ὁ καθηγητὴς κ. Καραμύπουλλος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Λαυρενταί, μετέβη εἰς Μέγαρα πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς συλλογῆς, ἀλλ' ἡ ἐπίσκεψις δὲν ἐπραγματοποιήθη, τῇ συμβουλῇ τοῦ καθηγητοῦ Λαυρενταί, διότι αὐτὸς ἐροβείτο, ὅτι ἡ πρῆξις αὕτη θὰ ἐξίθαιεν εἰς τοὺς στρατιωτικῶς τὸν ἐκτεκτονισμὸν αὐτῆς καὶ τὸν φύλακα. Τὴν 8 Μαΐου 1942 καταλαμβάνεται καὶ ἡ αἴθουσα, ὅπου εἶχον μεταφερθῆ προσωρινῶς τὰ ἀρχαῖα ὑπὸ Ἰταλῶν ἰππίων. Τὸν Αὐγούστου ἡ ἐκεῖ παραμένουσα Ἰταλικὴ μονὰς (1ο Gruppo Lancia «Acstia») συντάσσει πρωτόκολλον τῶν ἀντικειμένων τοῦ Μουσείου καὶ ὑποχρεώνει τὸν φύλακα νὰ τὸ ὑπογράψῃ. Τὸ πρωτόκολλον περιλαμβάνει ἐν 32 ἀριθμοῖς. Κατὰ διαταγὴν τοῦ Τογματάρχου Παρλαϊσὶο τὸ ὑπόλοιπον τῆς συλλογῆς μετακινήθη ἐξω τοῦ γυμνασίου, ὅπου τὸ Μουσεῖον, κατὰ μῆκος τῆς Α πλευρῆς. Φρούραρχος κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1942 καὶ μετέπειτα ἦτο ὁ Τογματάρχης Σφόρκα.

ΘΗΒΑΙ

Εἰς ἐκείτην ἀλλαγὴν τῶν ἐν τῷ χώρῳ τοῦ Μουσείου Θηβῶν διαμενόντων Ἰταλῶν ἔγινετο καὶ ἡ σχετικὴ λαχλοσία συναποκομιζόντων τῶν στρατιωτῶν καὶ τινὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ Πύργῳ φυλασσόμενων τμησίων ἀγγέλων.

ΛΕΒΑΔΕΙΑ—Μονὴ Ἁγίας Τριάδος.

Οἱ Ἰταλοὶ ἀρῶν ἐκλάψαν λευκὸκίττον κεράσιον καὶ ἕνα σταυρὸν κατέκωσαν τὴν 1 Δεκεμβρίου 1942 τὴν μονήν.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ

Οἱ Ἰταλοὶ οἱ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν Παλαιὰν Κόρινθον ἐπεκρίθησαν τὸν πικρὸ τὸ ἐκεῖ Ἀσκληπιεῖον χῶρον ὡς καὶ τὰ ἐκεῖ φυλασσόμενα ἀντικείμενα. Διὰ νὰ καλύψουν τὰς κλοπὰς κατέστρεψαν τὰς σκευὰς, ὅπου ἦσαν ἐκτεθειμένα, τὰ κατέρριψαν ἐπὶ τοῦ δόκου καὶ ἐκ τοῦ σωροῦ ἐλάμβανον ἀδικρίτως.

Τέσσαρις Ἰταλοὶ ἀξιωματικοὶ ἐπιβαίνοντες αὐτοκινήτου (B S 129691) ἀπέκομισαν ἀρχαῖα μάρμαρα ἐκ τοῦ χώρου τῆς ἀνακαταρξ.

Την 26 'Ιανουαρίου 1943 ήλθεν εις Παλαιάν Κόρυμβον συνοδουόμενος υπό κείνης 'Ιταλής Νύκτα χις επί του αεροκινήτου του φέροντος τὰ στοιχεία R.M. και άποσπίσας έλαβον εκ του χώρου τής άνασκαφής διάφορα άρχαία μάρμαρα.

Την 2-4-1943 'Ιταλοί άξιωματικοί έπιβάνοντες του αεροκινήτου R. E. 3110 7667-0800 άπέσπισαν και έλαβον πολλά μάρμαρα άρχαία εκ του τόπου τής άνασκαφής.

Κατά διαταγήν του Στρατηγού-Διοικητού Πελοποννήσου, έβρίοντο εν Ξυλοκίστρω, τέσσαρες 'Ιταλοί στρατιώται άπέσπισαν δέκα τεμάχια γλυπτά εκ γυψινου και άργιλ έθρυσαν τής θύρας του ύποσπίγιου των άνασκαφών άπέσπισαν έλλα τρία γείσα' προς τούτους άρήσαν και δύο άγχρωμούς πηλίνους άχροκα έμους. Τά άντικείμενα είχε καθορίσει προηγουμένως εις έπίσκεψίν του ο Στρατηγός Giuseppe Rafundo, Commandante του 8 Corpo d'armata, όστις είχε και σάλλετες άρχαιολογικών έργων.

ΑΡΓΟΣ

'Ιταλοί τής εκεί στρατιωτικής διοικήσεως διαόρηξαν τὸ παράθυρον του Μουσείου και έλαβον πολλά άντικείμενα αὐτοῦ. Μεταξύ των κλαπέντων ειναι και εις χρυσοῦς δακτύλιος, γλυπτά και πήλινα άντικείμενα και έλλα, ότινα άγνωστοί, καθ' όσον προέρχοντο εκ των άνασκαφών Volgraff και εόρισκοντο εις έσφαγιασμένα κιβώτια προκειμένου να μελετηθῶν από τόν ίδιον τόν ένεργήσαντα τήν άνασκαφήν. Μεταξύ των κλαπέντων ύπρχε και κιβώτιον πλήρες εκ των άνασκαφών τούτων. Πολλά των ήρθευμένων άντικειμένων έλλείπουν.

Την 24 'Οκτωβρίου 1941 ο λοχαγός διοικητής 'Αργους Aurelio Margarino τής 3o Regg. Αντ. αλφίνα υπό τας διαταγάς του στρατηγού U. Ricagno άρήσσε εκ του Μουσείου 'Αργους διάφορα άντικείμενα μεταξύ των όποιων εν ύπόδειξι, πάντα άγγεία, δύο λόγους και δύο ειδώλια γυναικῶν. Πληροπορηθείς όμως προηγουώς εις τὸ του ζητιθῆ να έπιστρέψῃ τὰ άντικείμενα έκτενεθίτησε και έπραγματοποίησε διαόρηξιν του Μουσείου προς κάλυψιν τής κλοπής. 'Η διαόρηξις έγινετο την 30 του ίδιου μην' 'Ιταλῶν στρατιωτῶν ύπερετούσαν υπό τας διαταγάς του. Κατά τήν διαόρηξιν άρρήθῃσαν άρκετά άκόρη άντικείμενα του Μουσείου, μεταξύ δ' αὐτῶν άγγείων γυναικῶν (ύψους περίπου 0,30). Δύο κορινθιακοί άφροεῖς έξικέριφοι, δύο άττικά έκκυθῆι μετ' άνθηρίων (δου αἰώνος), όβραῖς ρωμαϊκῶν άγγείων, πήλινα ειδώλια και έλλα δυσεικαρίβωτα λόγω του ότι συγχρίναις έλάπη και ο κατάλογος. 'Όταν έξητιθῆ από τόν λοχαγόν Margarino να έπιστρέψῃ τὰ κλαπέντα, τὰ έπιστράψε, συναινούσης δὲ και τής προϊσταμένης του άρχῆς έπεγείρησε να δικαιολογήσῃ τήν πράξιν του κλοπῆν με τήν πρόσβασιν, ότι ήλθεν κατεγίνετο με τήν Ιστορίαν του 'Αργους. Σχεματίθη έμεις εις τρία εκ των ως άνω άναφερομένων πηλίνων άγγείων, ότινα ειχε κλάψῃ κατὰ τήν πράξιν του κλοπῆν, δὲν έπιστράφεν.

ΝΑΥΠΑΛΙΟΝ

Κατά τὰ τέλη Φεβρουαρίου αἱ 'Ιταλ. στρατ. 'Αρχαί δόταξαν τήν παραπάν Ιστορικῶν κεινῶν ήνομαζομένων κεινῶν αἰδέλφικαι και μετ' αὐτῶν εν

Όλο παρεμμερές και μίαν βομβάρδαν, πάντα έντυκά με ιστορικά διαδογραφήματα και συνθέσιμα με την ιστορίαν της πόλεως Ναυπλίου. Τήν κλαπήν έκδικαιολόγησαν οι Ίταλοι λέγοντας ότι έπρόκειτο περί παλααιοσηραϊκών.

ΠΑΤΡΑΙ

Κατά την Ίταλικήν Κατοχήν άρχήθησαν δύο έπιγραφαι (μία έλληνική και η έλλη λατινική) εκ του Φρουρίου Πατρών υπό των Ίταλών στρατιωτικών. Τά γεγονός παρατηρήθη μόνον τήν 31 Αυγούστου 1943. (βλ. Σ. Θωμοπούλου, Ίστορία Πατρών σελ. 323).

Ο έν Πάτριος Πρόξενος της Ίταλίας Άλμπερτο Τόγκαρ άρχισε την συλλογήν Κρόββ (Craw) άποτελειομένην 1) εξ ένός θάλακκος εξ Όουμπίας (βλ.τε προχίριος Β. Pfuhl, Malerei und Zeichnung der Griechen εβ. 135).

- 2) Μιάς περιφερειαίας μεταλλίνης.
- 3) 96 τεμαχίων πύλων (άγγεια διάφορα, λόγχοι, ειδώλια και όστρακα).
- 4) ένός ίππέως και τινων άλλων μεταλλινων άντικειμένων.

ΚΤΘΗΡΑ

Τήν 16 Ίουλίου 1941 Ίταλοι άξιωματικοί άρχισαν τίσσερα πήλινα άγγεια και 25 νομίσματα εκ της εκεί Συλλογής.

ΟΛΥΜΠΙΑ

Τήν 8 Ίουλίου του 1942 δύο Ίταλοι άξιωματικοί άρχισαν εξ έίργασμένων λίθους εκ του άρχαιολογικού χώρου της Όουμπίας. Διά έπαργιών μέσω των εκεί Γερμανών έπιστρέφασαν οι δύο τούτοι.

ΠΡΕΒΕΖΑ

Έκ της βασιλικής Άλκίσιανος άρχισαν άρχιτεκτονικά τινε τεμάχια, μεταίνησαν άρχιτεκτονικά μέλη και έχρησιμοποίησαν τεμάχια του τείχους διά την κατασκευή των θέσεων του προβολικού.

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

Κατά άριστους πληροφορίες Ίταλός ένδοματι Sebastiano άρχισε και ήγούσεν εις έξουλειαιστικάς τμηάς ειάνικα μεταβουζαντινάς και διάφορα άλλα αντικείμενα.

ΚΕΡΚΥΡΑ

Έκ των άνακτόρων έκλάπη υπό των ίταλών μικρά μεταβουζαντινή είκάν.

Παρά τας Άλικιάς πλησίον του νεκροταφείου κατά τας έποκομμάς διά τα ίταλικών άποδρόμων εφάρθησαν άρχαιότητες (τάφοι, τείχη, άγγεια, ειδώλια)

και άλλα είδη ματα). Δεν επέτρεψε ή παρεμποδίσθησιν υπό των αρχαιολογικῶν υπαλλήλων. Κατόπιν αιτήσεως του Έργου παρεδόθησαν ἐπὶ μόνον ἐκ των έργων νομισμάτων. Αἱ ἐργασίαι ἐξετελέσθησαν ἐπὶ του Ἰταλου ἀξιωματικοῦ Rendifa.

Ὁ πολιτικὸς Διοικητὴς Καρδίρας Pietro Patini ἀπέκτησε καὶ ἀπέκρινε τοὐλάχιστον δύο μεταβιζαντινὰς εἰκόνας.

Ἐπίσης ἄλλοι Ἰταλοὶ ἀξιωματικοὶ ἠγόρασαν διάφορα μικροτεχνήματα ξυλόγραμμα καὶ λοιπά.

ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Ὁ ἐν Ζακύνθῳ ἐπίτροπος των σχολείων διενήργησεν ἀσκαρὰς λαθραίας (ἀνευ ἀδείας) καὶ τινὰ μὲν των εἰρημάτων παρέδωκεν, ἀγνοῖται δὲ καὶ τί ἀπέμεινε τὰ ἄλλα.

ΒΟΛΟΣ (ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΝΩ ΒΟΛΟΥ)

Ἰταλοὶ ἀπετέλεισαν καὶ ἀρήρσαν ἐκ του ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ἐκ τινος πλησίον ναοῦ μαρμάρινα βυζαντινὰ ἀνάγλυφα.

Ταῦτα ἦσαν τὰ ἑξῆς:

- 1) Τέξον μαρμάρου μετὰ φωτοκοῦ διακόσμου (60X70X20-25)
- 2) Μικρὸν ἀνάγλυφον (30X30 περίπου).

ΛΑΜΥΡΟΣ

Οἱ Ἰταλοὶ κατὰ τὰ γεγονότα του Αὐγούστου 1943 ἐκλεψε διάφορα μικρὰ κήλινα ἀντικείμενα του Μουσείου Ἰλμυροῦ.

Οἱ ἴδιοι ἀρήρσαν καὶ ἐκ των ἐκκλησιῶν διάφορα μικρὰ, ἀντικείμενα, στεφάνους εἰκόνας. Ἐκ τούτων τινὰ ἀπέστειλῆσαν.

ΝΕΑ ΑΓΧΙΑΛΟΣ

Οἱ Ἰταλοὶ ἀρήρσαν ἐκ του Μουσείου τεμάχιον κινσηκράνου εἰκονίζον κεφαλὴν τράγου καὶ 15-20 νομίσματα.

ΜΟΝΗ ΞΕΝΙΑΣ

Ἡ κἀτα Μονὴ Ξενίας ἐξεληκτῆθη ὑπὸ Ἰταλῶν. Ἐκτὶ ὑπάρχον πολιτικαῖς ἀιφνωθῆσαι, σκαροὶ, ἐγκόλπια, ἄμρια, ἀντιμήσια, εἰκόνας, ἐπιτάφιοι καὶ διάφορα ἄλλα ἱερὰ ἀντικείμενα. Ποῖα ἐκ τούτων ἀρρήθησαν, δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἐξεκρίβωθῇ. Πάντως ἀρρήθη ἐν σιγῶν ἐπὶ μεταβίβης του Περτάρχου Νεοφύτου.

ΜΟΝΗ ΔΟΥΤΣΙΚΟΥ

Τῆν 16 Ἰουνίου 1943 ἡ Μονὴ των Μεγάλων Παίδων (Δούτσικου), ἀφού προηγουμένης ἐξεληκτῆθη πλήρως, ἀποκαλύθη καὶ κλέψῃ. Ἐκ καὶ καταστράφηκε ἡ Μονὴ.

ΕΛΛΕΣΩΝ—ΜΟΝΗ ΟΛΥΜΠΙΩΤΙΣΣΗΣ

Οι Ιταλοί διαρπάξαν την μονήν και άφησαν άμωρα, εις σκεύη, χειρόγραφα, συγγ. άμωματα και έλλα. Μεταξύ αυτών ή λεγομένη «ζώνη της κότακ; κείρας Θεοδώραο και δύο λαθροκόλληται στυμφοί.

ΜΕΤΕΩΡΑ—ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Έγένετο τελεία διαρπάγή των έν τή μονή τιμηλφών κειμηλίων, Ιερών στυμφών και έπίκλιων. Η διαρπάγή έγινετο παρά τμημάτων οπισταλούντων υπό τον Στρατηγόν de Giudice.

ΜΕΤΕΩΡΑ—ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

Ελεγκτήθη τελείως υπό των στρατιωτικφών του de Giudice ή μονή. Αρραβήθησαν εικόνοσρακτα, χειρόγραφα και σκεύη. Παραβιάσθη ή κρέπτη και άρη έθησαν άτυκείματα. Τμήμα του εικονοστασίου κατεστράφη.

Τό παρεκκλήσιον του 'Αγ. 'Ιωάννου, άπερ έχρησιμωποιείτο ώς θησαυροφυλάκειον, παρεβιάσθη και έσπυλίσθη.

ΜΟΝΗ ΓΚΟΥΡΑΣ

Την 10 'Ιουλίον 1943 ή Μονή Γκούρας (Κοίμησις Θεοτόκου) ελεγκτήθη τελείως και μετά ταύτα έπαυλάθη.

ΚΑΣΤΟΡΙΑ

Η άρχαιολογική συλλογή Καστορίας στεγαζομένη έν τφ «Κουρσούμ—Τζαμί» ελεγκτήθη κατά τά δύο τρίτα περίπου υπό 'Ιταλφών άξιωματικφών και έπίκλιων του 13 πύζικου Συντάγματος της μεραρχίας Julia. Οι Ιταλοί εισήλθον άφού παρεβίασαν τάς κλειδας της εισόδου. Μεταξύ των κλεψύμετων άτυκείματα, περιλαμβάνονται φρηγται εικόνες διαφόρων ζωστέσεων, ζιλόγγηματα άσολόγια, άγιογραφία άτυκτισθελισι εις τομάχια έν των κλειδών της 'Αγ. Βαβίρας και του 'Αγ. Σπυρίδωνος.

ΣΑΜΟΣ—ΒΑΘΥ

Ο 'Ιταλός στρατιωτ. άσικητής διέταξε τον 'Ιούλιον του 1941 να παραμνή τφ Μουσείον Βαθύος άσικτόν, μιλόντα άρλίκετον. Κατά τό διάστημα της Ιταλικής κατοχής τό Μουσείον ελεγκτήθη άγρίως και καταπύματα άρχαιολογικά εδομηκτα πύσης φύσεως έκλάπησαν παρά των έκεί 'Ιταλίκφών στρατιωτικφών άρχφών.

Τὸν Δεκέμβριον 1941 ὁ λοχαγὸς G. Luis κειμήλιον ἐκ δώρου ἔδωκεν Ἰταλοῦ ἀξιωματικοῦ μαρμαρῶνην κεφαλήν ἀρήθου. Ὁ Ἰταλικὸς τοῦ Or Santisiano τὴν ἔδωκε καὶ τὴν μετέφερε κατὰ διαταγὴν τοῦ λοχαγοῦ τοῦ Ὁ Γιουαννί Luis κατέγεται ἐκ Μόλωνος καὶ εἶναι λοχαγὸς πυροβολικοῦ, ὁ δὲ Mario Grassiani ἦτο ὑπολοχαγὸς εἰς τὴν αὐτὴν μονάδα.

ΣΑΜΟΣ — ΗΡΑΙΟΝ

Οἱ Ἰταλοὶ Ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται παραβιάσαντες τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα τῶν Μουσείων Τηγατίου καὶ Ἡραίου ἔδωκαν πύλας ἀρχαιοτήτας, ὁ δὲ Φρούραρχος—λοχαγὸς Atilio Tassi παρέλαβε καὶ τὰς κλεϊδάς τοῦ Μουσείου. Μεταξὺ τῶν κλεψόντων ὑπάρχον καὶ ἐξαιρετικοὺς πολυτίμητα ἀρχαιότητες. Συγκεκριμένως ὁ καθηγητὴς E. Buschor ἐξεβαίωσεν ἑπτὰ εἶδεν εἰς Ρόδον κώδικα λακωνικῆν δημοσιευμένην εἰς τὸ Arch. Anz. μὴ παράστατον πύλης Ἡρακλέους καὶ Λέοντος. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο προσήχθη, κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Ἰβίου, ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Σάμου ὁ δὲ Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς τὸ μετέφερεν εἰς Ρόδον πρὸς συγκολλησιν.

ΜΥΚΟΝΟΣ

Ὁ Διοικητὴς Μυκόνου ὑπολοχαγὸς Γιου. Valentini ἀφῆρσεν ἐκ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῆς Δάλλου (οὐκίας Προσεπίδου) δύο τεμάχια μωσαϊκοῦ. Μεταξὺ 14 καὶ 16 Ἀπριλίου 1942 Ἰταλοὶ ἀξιωματικοὶ προσηχόμενοι ἐξ Ἄνδρου καὶ φιλοξενούμενοι παρὰ τοῦ Διοικητοῦ ἀφῆρσεν ἐκ τοῦ Μουσείου ἀγγεῖον χαλκοῦν.

ΣΙΘΩΝΟΣ

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου ὁ Ἰταλὸς στρατιωτικὸς Διοικητὴς Σιθῶνος μετέβη εἰς τὴν οὐκίαν M. Μουσχούτη, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ εὐρήματα τῶν ἀγγλικῶν ἀνασκαφῶν (1935—40) καὶ ἀφῆρσεν ἅλα τὰ πολυτιμώτερα τῶν ἀντικειμένων, ἀφῆρσεν δὲ καὶ τοὺς περιγραφικὸς καταλόγους καθὼς καὶ τὰ βιβλία τὰ περιέχοντα τὰς φωτογραφίας αὐτῶν, οὕτως ὥστε νὰ εἶνε ἀδύνατος ἡ ἐξκαθάρισις τῆς ἐπιπέσεως τῆς κλοπῆς. Μηημενούμενα συγκεκριμένως δύο εἰδήσεις σπουδαία εἰδήματα πύλων, ὄψους 0.30 περίπου, γλυκίσια, τὸ ἐν Ναυξιακῆς, τὸ δὲ ἄλλο Συριακῆς τεχνουργίας, μὴ γραπτὰς παρεστάσεως, τοῦ 7ου π.Χ. αἰῶνος Τούτων ὑπάρχον φωτογραφία. Δράστης τῆς κλοπῆς τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Σιθῶνος ἦσαν ὁ ὑπολοχαγὸς Μαρκεδίας Λορέντζο καὶ ὀνόματι λοχαγὸς Τζίνο Παρόνι, ἀμφοτέρω τοῦ 7ου Συνατάγματος Πεζικοῦ. Οὗτοι συνελθόντες παρὰ τοῦ ἐν Ρόδῳ κατοικοῦντος (ὄδου Ἁγ. Ἐλευθερίου 8) Μιχαὴ Νικολάου Μαλατζοῦ, ὑπαλλήλου τοῦ ἐκεῖ τηλενείου.

ΧΑΝΙΑ

Ἰταλοὶ εἰρηάζοντες τοῦ Ἀλβανικοῦ Πολέμου κατὰ τοὺς γερμανικοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς νήσου παρὰ τῶν Γερμανῶν ἔλαβον ἀγρίως τὸ Μουσεῖον Χανίων.

ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ

Είς τὴν ἑπαρχίαν Μερικιπέδου καὶ Ἱεραπέτρας ὁ Ἴταλός ἀξιωματικός Benierì προσερχόμενος ἐκ Ρόδου εἶχε καταρτίσει συλλογὴν ἀρχαίων, τὰ ὅποια ἀπέκτησεν ἐκ τυχαίων εὐρημάτων εἰς ἔργα στρατιωτικά (σφραγισθῆναι, νομίσματα, ἀγγεῖα, χάλκινα ἀντικείμενα).

Κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ οἱ εἰς Ἱεραπέτραν ἀφικθόντες Ἴταλοί στρατιῶται ἐστρατιωνίσθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον, ἐκ τῶν ἀντικειμένων τοῦ ὁποίου ἐκλάπησάν τινα. Οὐχ' ἦντον καὶ μετὰ ταῦτα ἠμποδίσαν τὴν λήψιν προφυλακτικῶν μέτρων καὶ οἱ ἴδιοι διέπραξαν δις διαρρήξεις καὶ ἐνέργησαν κλοπὰς. Ἐλλείπουν περὶ τὰ 100 ἀντικείμενα, μεταξύ τῶν ὁποίων ψευδοστοροὶ ἀμφορεῖς, ἑλληνικὰ ἀγγεῖα, λυχνίαι βωμικῶν χρόνων καὶ εἰς χάλκινος τέλειος.

Πληροφορίας διὰ τὰς ἐκτὶ κλοπὰς δύνανται νὰ δώσωσιν ὁ στρατιώτης Angelo Benedetti, ὁ συνταγματάρχης (ἐπιτελάρχης τοῦ Διοικητοῦ) Marini (Σεπτ. 1942), ὁ στρατηγός Santisiani (Σεπτ. 42), ὁ στρατηγός Carta (ἢ Karta) (Μάιος 1942—Φεβρουάριος, 43), ὁ mag. — aiutante di campo G. Cremonini (Σεπτ. 1942) προφανῶς τῆς Μεραρχίας Sieba.

Κατάλογος τῶν θραυσθέντων καὶ κλαπέντων ἀρχαιοτήτων Ἱεραπέτρας

I. Θραυσθέντα (τεμάχια 11):

- 1) Ψευδοστοροὶ ἀμφορεῖς 113.
- 2) Ἄσπις κορυθίσιος 140.
- 3) Δίσκος ριάλη ἐξ ἄχρου πελοῦ 186.
- 4) Ψευδοστοροὶ ἀμφορεῖς 200.
- 5) Ψευδοστοροὶ ἀμφορεῖς ἐρυθροὶ 221.
- 6) Λόγχος μὲ τοξοειδῆ λαβὴν 253.
- 7) Κέντηρος ἀλοβαρῆς διὰ μελανοῦ γυνάματος στυλίου 272.
- 8) Δίσκος ἀγγεῖων καθαραιδῆς 273.
- 9) Ἑλληνικὸς εἰδῶλον γυναικὸς 329.
- 10) Ὁμοίωμα ζῆου τέλειος 456.
- 11) Πρόχους μόνωτος ἀπίσχημος 484.

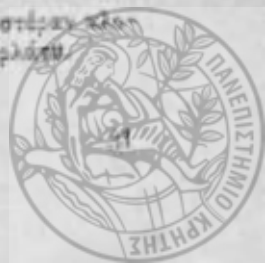
II. Ἐλλείποντα ἐντελῆς (τεμάχια 59):

- 1) Φαλλοειδὲς κάλυμμα 66.
- 2) Ὁμοίον κάλυμμα φαλλοειδῆς 67.
- 3) Πρόχους πρωτομνηστικῆ 108.
- 4) Μόνωτος πρόχους ἀβαθῆς 110.
- 5) Κόσμος συγκκολλημένος 151.
- 6) Μόνωτος π. ὄχους 174.
- 7) Μικρὰ μόνωτος πρόχους 196.
- 8) Μικρὸν ἀγγεῖδιον ἐξ ἄχρου πελοῦ 203.
- 9) Ἀπλοῦν κάλυμμα 206.
- 10) Μικρὸν προσφορικὸν κοπέδιον 210.
- 11) Μικρὸν χειροποίητον ἀγγεῖδιον 215.
- 12) Ψευδοστοροὶ ἀμφορεῖς 217.
- 13) Ψευδοστοροὶ ἀμφορεῖς 218.

- 14) Ψευδοστερος άφορτής 219.
- 15) Ψευδοστερος άφορτής 220.
- 16) Μικρός ψευδοστερος άφορτής 226.
- 17) Μένωτος κλάδος 227.
- 18) Πήλινον άγγυάτιον Ίσθός 228.
- 19) Λύχνος με τοξοειδή λαβήν 254.
- 20) Λύχνος μικρότερος όμοιος 255.
- 21) Μικρόν διατον άγγυάτιον 263.
- 22) Μένωτον μικρόν άγγυάτιον 264.
- 23) Δίωτος μικρός άφορτής 265.
- 24) Λύχνος μελανόμορφος 266.
- 25) Μικροτάτα λύχνος 267.
- 26) Λύχνος με σφαιροειή κοιλίαν 268.
- 27) Μικρός κλάδος 270.
- 28) Φιάλη όμοιοτατός μελαμβροτής 275.
- 29) Κάλυμμα θολοειδής 276.
- 30) Πλάκιδιον έχον μικρήν πλευριστιού 287.
- 31) Γυναικείον είδώλιον 288.
- 32) Σμυτταγματικόν πήλινον είδώλιον 317.
- 33) Κόρη πήλινή 320.
- 34) Κακίμορφον είδώλιον καθήμενον 325.
- 35) Γυναικεία κεφαλή 327.
- 36) Ειδώλιον πήλινον κινής 334.
- 37) Γυναικείον είδώλιον 335.
- 38) Τεμάχιον ραβδός έλληνιστικής 339.
- 39) Έπιμορφος έξά τετρα μετά τριμορφος 369.
- 40) Έλληνομορφός έξει γυναικεία πλάξ 373.
- 41) Τετραγωνικόν μελαβρόν βόρος 405.
- 42) Άσγυρά σφαιρής 412.
- 43) Χαλκίνος μη κωνικός δακτύλιος 429.
- 44) Όμοιος δακτύλιος μικρότερος 430.
- 45) Χαλκόνιον όμοιοτατά βόρος μικρόν 435.
- 46) Πυραμιδοειή άγυός μετ' όπής 448.
- 47) Βαζαντινόν μελαβρόβουλλον 458.
- 48) Μένωτον άγγυάτιον 460.
- 49) Μένωτον άγγυάτιον, μικρότερον 467.
- 50) Μένωτος χειροποίητος πρόχους 468.
- 51) Μένωτος πρόχους 470.
- 52) Μένωτος πρόχους 473.
- 53) Μικρά πρόχους 476.
- 54) Όμοία μικρά πρόχους 477.
- 55) Όμοία μικρά πρόχους 482.
- 56) Μένωτος μικρά πρόχους 488.
- 57) Μικρά πρόχους με εφείον λαβήν 496.
- 58) Μικρά μένωτος πρόχους 501.
- 59) Μικρός κατασκευής πρόχους 504.

*Άλλα έπρεξήθησαν και άλλα έξηρακρίθησαν κατά μεταγενεστέραν έρευνήν (30 Ιουνίου 1943). Προς εξέτασιν έ καθηγγητής Μάρκος Σκαρλάτος.

ΣΗΤΕΙΑ

Πλέον των 120 αντικειμένων της συλλογής Σητείας διηρπάγησαν παρά των Ιταλών. Μεταξύ των αντικειμένων αυτών ήταν δύο μινωικά πήλινα πλαστικά βυτά, το ένα υπό μορφήν γαλής, το άλλο υπό μορφήν ταύρου, μερικά άγγεια ελληνικών κλασικών χρόνων, τὰ τμήματα τῶν θαλασπῶν (υστερομινωικού III) τάφου Ἀχλάδας, μεταξύ τῶν ὁποίων καί τρεῖς σαρκοφάγοι. Ἐπίσης ἐκλάπησαν καί ἄλλοι σαρκοφάγοι, ἐπιγραφαί καί ἑλληνικά καί ἐνετικά ἀνάγλυφα.

Κατά τὸ 1941 ἐγένοντο ἐντὸς τῆς πόλεως Σητείας ἐκκαφαί διὰ τὴν ἀνόρυξιν χαρακωμάτων. Κατὰ τὴν ἐκκαφήν ἀνευρέθη ὑστερομινωικός III τάφος, τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενον ἐν μέρει μόνον περιεσώθη ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑπιτροπῆς, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπον μέρος ἤρπάγη παρά τῶν Ἱταλῶν.

ΝΙΡΟΥ ΧΑΝΙ

Εἰς τὸ Νίρου Χάνι Ἱταλοὶ αξιωματικοὶ ἀπειλήσαντες διὰ περιστροφῆς τὸν φύλακα ἀφῆρσαν πηλῖνας ἀρχαιότητας ἐκ τοῦ ἐκεῖ μεγάρου.

ΜΑΛΙΑ

Οἱ Ἱταλοὶ ἀπήγαγον μερικά ἀγγεῖα ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἀρχαιολογικοῦ χώρου.

ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

ROYAL W-21

ΕΔΕΣΣΑ—ΧΩΡΙΟΝ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

Ἀρρέθῃ (ἀπειτυγίσθη) ἀπὸ ἐκκλησίαν ἀνάγκυρον ἑθναὶς ἐκπέας.
(Ἐθροισιῶθῃ ὑπὸ Ν. Παπαδίκου, Ἀθηνᾶ 1913, καὶ ὑπὸ Α. Καραμυσιῶ-
λου Π. Α. Ε. 1930).

Ἡ ἀραίρσις ἐγένετο ὑπὸ Βουλγάρων (ἢ ἴσως Γερμανῶν).

Ν. ΜΟΥΔΑΝΙΑ (ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ)

Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὁμορμακτικῶν ἔργων οἱ Βουλγάροι ἀπέκαψαν
πολλοὺς τέφρους κατασκευασμένους διὰ κερμάτων, πιθανῶς ἑλληνοιστικῶν
χρόνων.

Εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν εἰρήθη χρυσῶς στέφανος, ὅστις ἐξηρανίσθη.

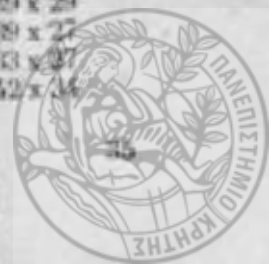
ΜΗΚΥΒΕΡΝΑ

Ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς ἀρχαίας πόλεως οἱ Βουλγάροι διετήρησαν μεγά-
λης ἐκτάσεως σκαμνῶς ἔργασίαις δι' ὁμορμακτικὰ ἔργα καταστρέφοντας
τὰς ἀρχαιοτάτας. Ἀγνωστον ποῦ μεταφέρθησαν τὰ εἰρήματα.

ΣΕΡΡΑΙ—ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Ἐκ τῆς Μονῆς ταύτης ἀρρέθησαν τὸν Αὐγουστον τοῦ 1942 τὰ κάτωθι
ἐναρκετόμενα 30 κειμήλια, ἅτινα παρέδωκε Βουλγάρος ἐνομοζόμενος Στέφανος
Λοσιόπουλος καὶ ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ συνοδικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου
Ρωζόφ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ συνταχθέντος πρωτοκόλλου. Τὰ ἀντικείμενα
ταῦτα ἀπεστάλησαν εἰς τὴ συνοδικὴν ἐκκλησιαστικὴν Μουσείον.

1) Ἀνάγκυρος εἰκὼν τῆς Θεοτόκου	ἑκατόσ. 22 x 30
2) Εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου	" 40 x 34
3) Εἰκὼν τῶν Ἁγ. Πέτρου καὶ Παύλου	" 40 x 37
4) Εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου	" 38 x 28
5) Εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυστοστόμου	" 36 x 28
6) Εἰκὼν τῆς Θεοτόκου	" 32 x 28
7) Εἰκὼν τῆς Θεοτόκου	" 48 x 29
8) Εἰκὼν τῆς Θεοτόκου	" 32 x 22
9) Εἰκὼν τῆς Θεοτόκου	" 35 x 28
9) Εἰκὼν τῆς Ἀποκαθηλώσεως	" 41 x 41
10) Εἰκὼν τοῦ Ἀποκαταλισμοῦ τοῦ Προδρόμου	" 29 x 23
11) Εἰκὼν τῆς Θεοτόκου	" 35 x 28
12) Εἰκὼν τοῦ Ἀποκαταλισμοῦ τοῦ Προδρόμου	" 32 x 24
13) Εἰκὼν τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου	" 33 x 28
14) Εἰκὼν τῶν Ἁγ. Νικολάου, Θεοτόκου καὶ Ἰωάννου	" 39 x 29
15) Εἰκὼν τοῦ Τυρλοῦ (σκαμνῆ)	" 39 x 27
16) Εἰκὼν τῆς Θεοτόκου (τρίπτυχος γλυπτῆ)	" 33 x 27
17) Εἰκὼν μὴ διακρινομένη	" 42 x 34
18) Εἰκὼν πολλῶν ἁγίων ἐν μέρει καταστραμμένη.	"

19) Εικόνα τῶν Εισαδίων τῆς Θεοτόκου	Διαστάσ. 7	35 x 28
20) Εικόνα τοῦ Ἁγ. Νικολάου καὶ ἐνὸς ἄλλου Ἁγίου	"	33 x 25
21) Εικόνα Ἰησοῦ Χριστοῦ	"	20 x 13
22) Εικόνα ἀγνώστου Ἁγίου	"	31 x 28
23) Δύο πτερὰ ἐκ τριπτύχων	"	23 x 21
24) Δύο ἀντιμήσια		
25) Τρεῖς σφραγίδες μὲ πρόσωπα		
26) Χειρόγραφον βιβλίον μετὰ δερματίνης θήκης	"	27 x 34 x 8
27) " " " " " "	"	29 x 19 x 8
28) " " " " " "	"	22 x 12 x 4
29) " " " " " "	"	14 x 21 x 6
30) " " " " " "	"	24 x 34 x 10

ΣΕΡΑΙ

Διακοσῆς τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς, κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1941 ὁ τότε ἐν Σέρραϊς βούλγαρος Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τοῦ βουλγαρίου Μητροπολίτου Νευροκοπίου Βασίλειος Ιεροῦ Μεθόδιος Γ'. Τοντόρτζερ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ γραμματέως του Ἀνδρέα Ράλλερ καὶ τοῦ κλητῆρος του Ἀγγέλου, ἀγνώστου ἐπιπέδου, ἀφῆρασι μίαν εἰκόνα μαρμαρίνην, διαστάσεων 50x60 περίπου, εὐρισκόμενην ἐντὸς τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ. Ἡ εἰκόνα ἐν ἀνευλόφω περιστῆ τῆς Θεοτόκου φέρουσαν ἐπιγραφὴν « Πανολύτρια ». Ὡς ἐδηλώθη εἰς τὸν ἐπὶ κατοχῆς παραμεινάντα νεοκώρον τοῦ ναοῦ Χρήστον Ἀθανασίου Ἀλατῆ ματεράβη αὕτη καὶ παραδῶθη εἰς τὸν βούλγαρον Μητροπολίτην Νευροκοπίου.

ΚΟΜΟΤΙΝΗ

Οἱ Βούλγαροι ἀφῆρασι ὀλίγα μὲν τὸ περιεχόμενον τῆς σάλλης (ἐκτὸς ἐκείνων, ἅτινα ἀφῆρασι οἱ Γερμανοὶ) πλὴν μίᾳ μόνου ἀρχαιότητος (τετράκλιτος ἀμφιγύλιος στήλης).

ΜΑΡΙΝΕΙΑ

Οἱ Βούλγαροι ἀφῆρασι τὴν ἀρχαιολογικὴν σάλλογὴν Μαρωνείας.

ΑΜΦΙΠΟΛΙΣ

Οἱ Βούλγαροι διὰ τὴν εἰσοδόμασον φυλακίαν παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Στριμῶνος ἐχρησιμοποίησαν πλὴν τοῦ ὀλίκου μικρῆς ἐκκλησίας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ἀρχαῖα ἔργα, συγκεκριμένως 26 :

Μέγα ἐπιτύμβιον ἀνάγλωρον καὶ δύο ἐπιγραφῆς (B. A. 1934 40—4, B. A. 1935, (2), 61—2).

Ἐπίσης καὶ ἄλλα πέντε τεμάχια ἀγάλματος (B. C. H. 1931—171 ἀριθ. 2, 3, 5, 6, 8).

Δὲν ἀνευρέθη ἐπίσης ἡ ἐπιγραφὴ Μίθας Μισραβῆτος ἐν τῇ πόλει Φ. Κοχλιακίδη, (Θρακικὰ 1940 σελ. 27).

ΦΙΛΙΠΠΟΙ

Οι Βούλγαροι άφέρσαν δύο μεγάλα τεμάχια του νοτίου στυλοβάτου της βασιλικής του έκτου αιώνου επί των όποιων είναι γεγραμμένοι έπιγραφαι. (Οι τίτοι τας άνωμαζούν πρωτοβουλγερικός), Β. C. Η. 1928, 125 και έξ πιν. 6-7.

Επίσης άφέρσαν κωνόκρονον μετά μνηστής κρήνη εις και τό παρά την νοτιοδυτικην γωνίαν του Forum παλαιότερον φηροβατόν με τίθημα τείχος-πόλων (Philippus πιν. 52-3).

ΚΑΒΑΛΑ

Τό Μουσείον διατεκτήθη. Πολλά άρχαιοτήτες άφραδαύθησαν πρωτως, έλλα εις και μάλλον της άρχαίας έλληνικής έποχής άφρίθησαν εις την θάλασσαν, πιθανώς σκοπίμως υπό άρχαιολόγους Βουλγάρους.

Όστω άφραναύθησαν δύο προθήκαι αβτινες περιείχον έστρακα εκ του ίερου της Παρθένου εν Νεαπόλει (Καβάλα) ΑΕ. 1938, 106. Εκ των άνωταρών Καλλιμάσας, Σπηλαίου Νουμίων, Ήρακλείδας ΠΑΕ. 1938, Άκροποτάμου, άγγελα και δύο άφραυά νομισματα Νεαπολιτών (ΑΕ. 1936, 36 εις. 52).

Έφραναύθησαν: ή έπιγραφή ΑΕ. 1936, 34 εις. 49-50, κεραλή παιδός (Collart, Philippus πιν. 83, 4), ή εκ Φιλίππων χαλκήνη κεραλή μεταγενεστέρων χρόνων, έπιγραφή των τελευταίων Κομηρών εκ του τείχους της Καβάλας (ΑΕ. 1937, 464 εις. 1.), και δύο τεμάχια ίονισού κομματίου ΑΕ. 1936, σελ. 24 εις. 34.

Μία έπιγραφή άφρίθη εις την αύλην ΑΕ. 1936 εις. 47-8. Πολλά άρχιτεκτονικά μέλη είναι έφραμμένα έντός δύο κολυμβάτων του έδάφους, όπου έλλατε κολυμβασία και τελεβόλα.

Έκ της κεραλής της Άθηνάς (Β. C. Η. 1935 πιν. VII) σφίζεται μικρόν μένον θραύσμα.

Η κεραλή Τύχης-Κυβέλης (Collart, ένθ' άνωτέρω 3) άνωρίθη εις την θάλασσαν κάτωθεν του Μουσείου, όπου και έστρακα, τινά των όποιων έφραναύθησαν. ΑΕ. 1938, εις. 8.1 και 22-3. Έφραναύθη άνάγλυρον Διοσκουδρον θραυόν ίππίων.

ΘΑΣΟΣ

Έκ του Μουσείου άφραύθησαν μερικά χαλκά νομισματα και τινες κεραλαί μικρών πρήλων ειδωλίων.

Έκ του άρχαιολογικού χώρου άπήχθησαν εις Βουλγαρίας μεταξύ άλλων λιθίνων άρχαιοτήτων και ή έπιγραφος βάσις του Διός Καταιβάτου (Β. C. Η. 1926, 245 εις. 25). Κκοστράφη εκ θεμελίων ή βασιλική της πόλεως (Β. C. Η. 1935 πιν. 17). Επίσης έβλήθη ό χώρος του θεάτρου, όπου άφραναύθησαν φυλάκια.

Διάφορα άρχιτεκτ. μέλη μεταφέρθησαν εις διάφορα σημεία της νεώτερας κομμωτικής. (Όστω έφρήθησαν άρχιτεκτ. μέλη εκ του Ήρακλείου, 1949, άγορας, κυκλ. βωμοός Ποσειδωνίου (Β. C. Η. 1926, 328 εις. 6) και δύο βάσεις εκ της εισόδου του ίερου, έν. έν. 321, εις. 2.

Υποθήκος των πράξεων αβτιών δένον να θεαρηθή ό άρχαιολόγος (ήσθ' άνωτέρω), όστις και τας κλειδας των προθηκών του Μουσείου συναπτερίμα.

Τό άνάγλυρον του Σατύρου εις την Πόλιν έπαθεν εις ές σημείον μένον κινητόν.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

Οι Βούλγαροι θύρασαν πολλά και μεγάλα αρχιτεκτονικά μνημεία του Άρ-
σινεαίου διὰ τὰς οικοδομὰς των. Ἐπί πολλῶν ἀρχιτεκτ. μνημῶν ἐχρησζαν
βαθέως τὰ ὀνόματά των.

*Ἀφῆρσαν ἐπίσης και ἄλλα μικρὰ ἀντικείμενα ἐκ τῆς οὐσίας Κυρ. Βά-
βαλου, ὅθθα ἐσπεγάζετο ἡ συλλογή.

ΑΥΘΑΙΡΕΤΟΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΑΙΓΙΝΑ.

Επί πολλὰς ἡμέρας κατὰ τὸ θῆρος τοῦ 1941 διενήργησεν διὰ Γερμανῶν στρατιωτῶν ὁ Γερμανὸς ἀρχαιολόγος G. Welter ἀνασκαφὰς παρὰ τῶν ναῶν τῆς Ἀρροδίτης ἀπαγορεύσας τὴν διόδον εἰς τοὺς Ἕλληνας. Τὰ εὐρήματα ἀγνοοῦνται.

ΧΑΛΚΙΣ.

Κατὰ τὸ 1941—42 οἱ γερμανοὶ ἀρχαιολόγοι S. Lauffer καὶ B. Harder ἐνέργησαν ἀνασκαφὰς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πόλεως Χαλκίδος ἐπιμακρῶν διαστήματι, ἄνευ οὐδεμιᾶς γνώσεως τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπερησίας. Τὰ εὐρήματα τῶν μεταερίθθησαν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Γερμανικὸν Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον(·).

ΚΩΠΑΪΣ.

Παρὰ Γερμανοῦ ἀρχαιολόγου ἐνεργήθησαν παράνομαι ἀνασκαφαὶ εἰς πύλαιον παρὰ τὴν Κωπαΐδα. Τὰ εὐρήματα μεταερίθθησαν εἰς Γερμανίαν καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Γερμανικὸν Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον.

Ἰσοπέδος καὶ ὁ S. Lauffer ἐνέργησαν ἀνασκαφὰς παρὰ τὴν Κωπαΐδα.

ΤΙΘΟΡΕΑ.

Παροῦν τοῦ σταθμοῦ Τιθορέας οἱ Γερμανοὶ ἐκτελούντες σκαφικὰς ἐργασίας ἀνέβησαν παρὰ τοὺς εἰκοσὶν ἀρχαίους τέρους, τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιπέδων δὲν παρεδόθη εἰς οὐδένα.

ΛΑΚΩΝΙΑ.

Ὁ W. v. Vasano εἰργάσθη κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ Α. Α. 1942 εἰς διάφορα μέρη τῆς Λακωνίας. Μεταξὺ ἄλλων διεπίστωσεν οἰκισμοὺς τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς εἰς Κουρβόβρανον, ὡς ἀπαδείχθη διὰ σκαφικῆς ἐρεύνης. Βλ. καὶ πρ. 14.

ΑΡΤΑ. Ἁγία Θεοδώρα.

Κατὰ σκαφικὰς ἐργασίας διὰ τὴν ἀνάσσειν τέρους εἰρέθησαν διάφορα ἀρχαιολογικὰ ἐπιμακρῶντος θρύψματα, ἅνευ ἀπαερίθθησαν καὶ ἄνευ παρεδόθησαν.

ΖΑΚΥΝΘΟΣ.

Ὁ ἐπὶ τῶν σχολίων Ἰταλὸς Ἐπίτροπος διενήργησε παράνομαι ἀνασκαφὰς ἐν Ζακύνθῳ κατὰ τὰ νοτιοδυτικὰ προάστια τῆς πόλεως. Κατὰ τὰς ἀνασκαφῶν ἀνευρίθησαν τέραι τινα.

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ—ΒΕΛΛΙΑΝΗ

Ενεργήθησαν παρά των Ἰταλῶν παράνομοι ἀνασκαφαί. Ὁμοίως παρά τῶ γαριῶν Γαυκί τῆς Παραμυθίδος.

N. ΑΓΧΙΑΛΟΣ

Οἱ Γερμανοὶ ἐνέργησαν ἀνασκαφάς εἰς «Τοῦμπαν» 500 περίπου μ. βερ.—ἀπ. τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Ν. Ἀγχιάλου, ὅπου εὑρέθη ἀρχαῖος οἰκισμὸς. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν ἀφύρθησαν πλῆθος ἀντοιχωμένων, ἰδίας θεοσώματα. Πρὸκειται προφανῶς περί σημαντικῶν ἀρχαιοτήτων, διότι τὰ εἴδη, ἅτινα περιῆλθον εἰς ἑμῆς, εἶναι ἀξιοσημεῖα θεοσώματα τοῦ 5ου αἰῶνος.

ΛΑΡΙΣΑ

Ὁ Baurat Kuthe, ὅστις οὐτε κἄν ἀρχαιολόγος ἦτο, ἐνέργησεν ἀνασκαφάς ἄνευ ἀδείας.

Οἱ Γερμανοὶ κατὰ τὴν διακοίην ὀχυρωματικῶν ἔργων ἀνέβησαν εἰς δύο περιπτώσεις ἀρχαίους τάφους.

Αἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ τυπικῶς εἰδοποιήθησαν καὶ πρὶν ἢ αὐταὶ διαγῶν νὰ παρουσιασθῶν Γερμανὸς τις καλούμενος Meister(;) ἀρχαιολόγος(;) συν-εκέντρωσεν τὰ εἰρήματα καὶ τὰ ἀπύγαγεν.

Ἄν κατόστη δυνατὸν εἰσέτι νὰ ἐξακριβωθῇ, ἐάν μία τῶν ἐς ἄνω περιπτώσεων πρέπη νὰ ταυτισθῇ μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Baurat Kuthe.

ΒΟΛΟΣ

Ὁ H. Reinert ἐνέργησεν ἀνασκαφάς πλησίον τοῦ Βόλου κατὰ τὸ 1942.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Γερμανὸς ἀρχαιολόγος(;) ὑπερταῖον ὡς ἐπιλίτης νομιστικῆς ὑπηρεσίας καὶ ὀνομαζόμενος Stössel, ἐνέργησε τὸ θέρος τοῦ 1941 ἀνασκαφάς εἰς προϊστορικὸν συνοικισμὸν παρά τὴν Θεσσαλονίκην.

Ὁ ἀνασκάψας ἄν ἐξήτησεν τὴν ἀδειαν ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου, ὅτε τὰ εἰρήματα κατέθεσεν ἢ ἄλλο τι ἀνεκόνισσεν.

ΒΕΡΓΙΝΑ ΒΕΡΟΙΑΣ

Ἄνευ ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου διενέργησεν ὁ ὑπαξιωματικὸς ἀρχαιολόγος Dr. Ekner ἀνασκαφάς πλησίον τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ροιμίου, μετὰ τὸ Παλατίσας καὶ Βεργίνας.

Ἀνασκάφησαν περὶ τοὺς 4—6 τάφους, τὰ εἰρήματα τῶν ὁποίων ἄν παρεδόθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν γερμανικὴν στρατιωτικὴν διοίκησιν. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο παρά τὰς ὑποδείξεις τοῦ καθηγητοῦ κ. Παπαδάκη, ὅστις προέτρεψεν νὰ ζητηθῇ προηγουμένως ἔδεια τοῦ Ὑπουργείου.

Ὁ Dr. Schönebeck ἕμεις ἐντίτεινεν, ὅτι κατὰ τὸν προγγυόμενον πόλεμον οἱ σύμμαχοι εἶχον κάμει ἀνασκαφάς ἄνευ ἀδείας, κί ὅποιαι ἕμεις, ἐστῆς ἐγένοντο, ἦσαν ἀποτέλεσμα πολεμικῶν ἐργασιῶν.

ΚΡΗΤΗ

Τὴν γενικὴν ἄρσιν τῶν ἀνασκαφῶν Κρήτης εἶχεν ὁ ἀρχαιολόγος F. Metz

Κατά διαταγήν του Γερμανού Διοικητού Φρουρίου Κρήτης διανεμήθησαν αρχαιολογικά άνωσκαφά ένου άδειας και όχι διά πολεμικούς ή διά στρατιωτικούς λόγους. Άλλ' άπλώς προς ικανοποίηση ύπερφύλων όφείλων του Γερμανού Διοικητού (όπως ήθελε ός του Ναπολέοντος να μή ήσαν άσχετα προς τας άνεργείας ταύτας).

Τοιαύται άνωσκαφά διανεμήθησαν.

1) Έν Σπηλιόσι του άκρωτηρίου Κούμου παρά την Μονήν Γουβερνίου υπό του άρχαιολόγου UH Jantzen.

Έν τῷ λεγομένῳ «Κουμαρόσπηλιῳ» άνωθεν εὖτος πλεθόν Ιστρούκιον νεολιθικόν, μεσσηνικόν, βυζαντινόν και μεσαιωνικόν. Έν τῇ άνωσκαφῇ ταύτῃ μεταφέρθησαν άσπρακα εἰς τό Μουσείον Χανίων.

2) Έν τῇ άνωσκαφῇ Ἀκαρίου του Νομοῦ Ρεθύμνης εἰς τήν θέσιν «Αἰτήριον» και «Μοναστηράκιον» υπό του άρχαιολόγου E. Kirsten άγγεῖα τινά μεταφέρθησαν εἰς τό Μουσείον Χανίων.

3) Εἰς τό «Σπίθας» (άρχ. Δικτώνων) εἰς τόν Νάον τῆς Δικτώνος Ἀρτέμιδος παρά τόν άρχαιολόγον G. Welter και UH Jantzen.

4) Εἰς τήν θέσιν τῆς άνωσκαφῆς «Αἰτήριον» (ή Ἀπείριον) υπό του άρχαιολόγου Dreyer.

Ταύτα εγένοντο κατά τό θέρος 1942.

Επίσης ένου άδειας του Ἑπιουργίου διανεμήθησαν και αἱ κατωτέρω άνωσκαφά :

1) Ἀποδόσσα.

2) Πόλιος Χανίων.

3) Ἀκρωτηρίου Τυτίριον (Νομοῦ Χανίων).

Οἱ διαβάνοντες ήσαν οἱ Γερμανοὶ άρχαιολόγοι E. Kirsten, K. Grundmann, H. Dreyer, U. Jantzen, G. Welter.

Αἱ πλείους τῶν άνωσκαφῶν ταύτων εγένοντο κατά τό 1942.

ΚΝΩΣΟΣ.

Ο στρατηγός Ρίνγκελ διάταξε τήν έκπόσιν άνωσκαφῶν ένου άδειας πρὸς προσημωνήσεις μετά τῆς άρχαιολογικῆς ύπερησίας.

Ἡ άνωσκαφῇ εγένετο κατά Νοέμβριον του 1941 παρά τό Μισρὸν Ἀνάκτορον και διαβάνετο υπό τῶν Γερμανῶν άρχαιολόγων A. Schörzen-dorfer και UH Jantzen, άρχικτεσ ή περί τό 10ήμερον.

Οἱ πλείους τῶν εὑρημάτων παρεδόθη εἰς τήν ἑαυτέρων ύπερησίαν.

ΠΥΘΙΟΣ ΓΟΥΡΤΥΝΟΣ.

Εγένετο εἰς μικρὴν κλίμακα πρὸς εἰρήστων Γερμανῶν στρατιωτικῶν τῆς κατοχῆς άνωσκαφῇ άλλων μόνων μίτρων (φθινόπωρον 1941).

ΑΠΕΣΩΚΑΡΙ (ΜΕΣΣΑΡΑΣ)

Κατά διαταγήν τοῦ προυράχου Κρήτης ὁ Γερμανὸς ἀρχαιολόγος Schör-
wenderfer διετόνησεν ἀνεσκαφὰς παρὰ τὸ χωρίον Ἀπεσώκαρι τῆς Μεσσαρῆς
κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1942.

Ἡ ἀνεσκαφὴ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν ἐνὸς κλασσικοῦ τάφου
καὶ τοῦ μινωικοῦ σιναικισμοῦ, διάρκεσε δὲ δύο μῆνας. Ἄγνωστον ἂν, ὅσα
παρέδωθον εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἑκπαιδείαν, ἦσαν δια τὰ εἰρήματα τῶν ἀνε-
σκαφῶν.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ
ΓΕΡΜΑΝΩΝ - ΙΤΑΛΩΝ - ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ

ΕΡΜΗΝΕΥΣ ΤΩΝ ΕΚΔΕΛΤΩΝ

ΓΕΡΜΑΝΩΝ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

Οι Γερμανοί στρατιώται μεμονωμένως ή καθ' ομάδας, μόνοι των ή και μετ' αξιωματικών άποσπαιν τμήματα ειργασμένων μαρμάρων χρησιμοποιούντες προς τούτο πών μέσων, συνήθως δέ ξυφολόγγην ή άλλον λίθον. Κατόπιν έπειτα όσα εν τή Ακροπόλει κατακείμενα μαρμαρα ένίοτε φθάνοντες μέχρι πλήρους καταστροφής άρχιτεκτονικών μελών ως κίονοκρέμην κλπ. Αλλά και επί των έρθίων μηνυμάτων έθετον χείρα μή όρρωδούντες και πρό αυτού έπι του Παρθενώνος. Τάς καταστροφάς έπίφερον ή κατά την ήμέραν, παρά τάς ύποδείξεις των φυλάκων, ή και την νύκτα, όχι δέ μόνον στρατιώται αλλά και γυναικες νοσηκόμοι και αυτοί οι αξιωματικοί. Άλλοτε πάλιν άναρχόμενοι επί της Ακροπόλεως κατακύλιον λίθους εις τούς κάτωθι της Ακροπόλεως χώρους.

Ταύτα έγινόντο καθημερινώς σχεδόν καθ' όλον τό διάστημα της κατοχής, ύπάρχει δέ πλήθος σχετικών έγγραφων εν τή Υπουργείω. Ένίοτε δέ άνεγνωρίζετο και ύπ' αύτών των Γερμανών ή κατάστασις αύτη.

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ

Γερμανοί τάς τελευταίας ημέρας πρό της άναχωρήσεώς των έπυροβόλησαν κατά του άναγλύφου του Χάρμωνος και έπυροβόλησαν ούτω ζημίας εις αύτό.

ΚΟΡΩΠΗ

Τά έκτεράσθην της κλίμακος του Σχολείου, εις τό όποιον ήτο συγκρατημένη ή Αρχαιολογική συλλογή, επί Ιταλών προχείριως συσσωρευθέντε άρχαία διέλυσαν τελείως οι Γερμανοί. Τινά τούτων ήρχισμοποιήθησαν προς στολισμόν της λέσχης των. Άλλα έκλέπησαν και άλλα καταστρέψαν.

ΣΟΥΝΙΟΝ

Οι Γερμανοί άναχωρούντες εκ του Σουνίου προέβησαν εις άνατινάξεις κίονων του ναού, εκ των οποίων έθρεύσθη έν έπιστόλιον της Α. πλευράς του ναού.

Έπίσης εκ της πυρκαϊκής ύποστίγου παρά τό τείχος του Παρθενώνος, έπει έφυλάσσοντο τμήματα των γλυπτών του ναού, ύπέστησαν ταύτα βλάβας.

Άφού άναχώρησαν οι Ιταλοί οι Γερμανοί έξηκολούθησαν τό καταστρεπτικών των έργων διά της κατασκευής παρατηρητηρίων, βάσεων πολυβόλων, οπλασμάτων και έρωτημάτων, χρησιμοποιούντες τμήματα άρχιτεκτονικά και θραύοντες αύτά. Έπί πλέον τά έντός του Μουσείου άρχαία σιμωπλάσσαν έντός τριών κιβωτίων, άτινα έτοποθέτησαν έν ύπαίθρω.

ΕΛΕΥΣΙΣ

Γερμανοί στρατιωτικοί άνετρεψαν όρθίους κίονας και κατέστρεψαν διαφόρους άρχαιότητες εντός του άρχαιολογικού χώρου. Έπαναληθρύνως άπέσκασαν τμήματα ειργασμένα έν κωνοκράνιων, άνθερίων κλπ. Επίσης συνεσώρευσαν έλας τάς περί τή ύδραγωγείων άρχαιότητας έν' αύτου διά τά τή προστατεύσουν, επειδή τή είχαν μετατρέψει ες καταφύγιον.

Και ες τάς άποθήκας άκόμη του Μουσείου εισελθόντες Γερμανοί τινες μετά γυναικίων έθραυσαν τμήματα έγαλμάτων έντις ήσαν έντός αύτων.

ΣΑΛΑΜΙΣ

Η γερμανική φρουρά του προβολέως παρά τή χωρίον Μούλια κατέστρεψε μεταβλάντικώς τοιχογραφίας του ναΐδιου του Άγίου Άθανασίου.

Η άρχαιολογική άνεσκαφή ες τή αυτό σημείον ήφρανίσθη σχεδόν έξ ύλακλήρου.

Οι Γερμανοί έχρησιμοποίησαν τή ύλακία των άνεσκαφών του Άγίου Δημητρίου διά τή έχε σωματικά των έ γκα έσποδώνοντας τμήμα αύτων. Άφήρσαν τμήματα μαρμαρίνων κίονων, τή καλόμακτα τέρων, κατεστράχισαν τήν πλευράν λυθίνης σα κοράγγω, ώς και ένς ά χάλιον βομών, και έν θυμιατήριον. Επίσης κατέστρεψαν έστύμενον κατά χεί, αν κιονίσκον.

ΘΗΒΑΙ

Τόν Άπρίλιον του 41 οι Γερμανοί διά παράς κατέστρεψαν δύο έπιγραφάς και έβλαψαν άλλας πρό του μεσαιωνικού πύργου.

ΧΑΙΡΩΝΕΙΑ.

Οι Γερμανοί κατέστρεψαν διαφόρους έπιγραφάς έν των κειμένων ες τόν περίβολον του Μουσείου.

ΤΑΝΑΓΡΑ.

Τόν Άπρίλιον του 1941 Γερμανοί στρατιώται έγκατεστήθησαν βίβ ες τή Μουσείον θραύσαντες διαφόρους ά χαιότητας. Ες τήν αύλην του Μουσείου άνέψαντες παράς κατέστρεψαν και έμάρσαν έπιγραφάς.

Οι Γερμανοί κατεδάρισαν τόν παρά τήν Τανάγραν (χωρίον Σχηματάρι) σφζόμενον μεσαιωνικόν Πύργον, έκτιμαίνον έν πολυτίμου ά χάλιον ύλακός (άνγκλύρων, έπιγραφών κλπ.), τή όποιον ούτω κατεστράφη επίσης.

ΟΙΝΟΦΥΤΑ

Κατεστράφη τελείως και ό παρά τή Οινόφυτα Πύργος ύπό των Γερμανών.

ΟΡΧΟΜΕΝΟΣ

Τό όπίρ τόν Όρχομένον μεσαιωνικών Κάστρον έχρησίμωσαν ός στόχος βολλής παραβολικού κατά τόν Όκτώβριον 1944, έξ ού έκρηγνίσθη μέρος τού δυτικού τείχους.

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ.

Έξήλθη δι' εύκοσι πάντα όβίδιον γερμανικού παραβολικού, έξ ών μία έπεσαν επί τού δυτικού τείχου τού έξωτερικού του Καθολικού, προκαλέσασα βαθείας όπίς, έτεροι δι' δύο έπεσαν παρά τόν νότιον τείχον τού νέ θηκος. Άλλα όβίδια έπλήξην τόν έξωτερικόν περιβόλον και πλείστα καλάς.

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΔΟΜΒΟΥΣ.

Γερμανοί κατέστρεψαν τήν μονήν τού όσίου Σεραφείμ τής «Δομβούς» θέσωνας πύρ εις πύργον. Έσοθή τμήμα τού ναού.

ΟΣΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ.

Τήν 26 Αύγουστου 1943 τρία γερμανικά άεροπλάνα έβομβάρδισαν τήν Μονήν, έκοντιον τής όποιας έρωσαν 17 θύρας. εκ τών όποιων τέσσαρας πλησίοντα τών ναών, οι όποιοι ώς ει θεώματος έσοθήσαν.

Έξωτερικά κτίρια ύπόστησαν ζημίαν.

Έρθόσθησαν δύο βοζνικτικά μάρμαρα θεωρικά και εις κωνίσκος.

Εις πλείστα σημεία τών ναών έξωτερικώς και έσωτερικώς έγένοντο, άμυχά, τινές τών όποιων βαθύταται.

ΕΡΕΤΡΙΑ.

Τόν Άπρίλιον τού 1941 Γερμανοί κατεσκήνωσαν μεταξύ τών έπιγραφών τών κατεκλιμμένων πρό τού Μουσείου και έναψαν πυράς. Ίχνη τούτων πύζονται επί τών έπιγραφών, τινές τών όποιων έθρυσθήσαν.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ.

Γερμανοί τό θέρος τού 1941 τή ύποδειξει τών άξιωματικών των κατέρειψαν και μετετόπισαν λίθους εις τό κτίσμα τής Πειρήνης και ώς έξ τούτου έθρυσθήσαν διάφορα αρχιτεκτονικά μέλη, μεταξύ τών όποιων και πύκνας ήμικίον.

Τό θέρος τού 1941 Γερμανοί άναρριχθέντες διά τής κώλης τού Μουσείου, έθρυσαν—έντός τών όσων έκλεψαν—διάφορους αρχαιότητας εύρισκόμενας έντός τής κώλης.

ΜΥΚΗΝΑΙ.

Τό θέρος τού 1941 Γερμανοί στρατιώται έπέσπασαν δύο πλάκας τού κυκλικού περιβόλου τών τείρων.

Ἐπίσης ἐκώλυον ὀγκώλθους, ὅστινες κατακλιόντες κατεστράφησαν, κατέστρεψαν ἄλλους καὶ ἐπροξένησαν σημαντικὰς βλάβας εἰς πᾶντε πλάκος τοῦ περιβάλλου.

Τὸν Αὐγούστου τοῦ 1943 πᾶντε Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται μετὰ κοπιῶς καὶ σφριῶν εἰσελθόντες εἰς τὸν «θησαυρὸν» τοῦ Ἀτρέως κατέστρεψαν πᾶντε τῶν λίθων τοῦ τάφου διὰ ν' ἀφαιρέσωσιν πᾶντε χαλκοῦς ἔλαιος.

Ἄλλοι πάλιν Γερμανοὶ (τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν) ἐποροβόλουν τοὺς λίθους τῆς πύλης τῶν Λεόντων διὰ τῶν περιστρώφων τῶν. Ἐκ τῶν ποροβολισμῶν ἐπῆλθον ζημίαι εἰς τὴν δεξιὰν ἀκμὴν τοῦ ἄβυθου τοῦ κωνοκράνου, εἰς τὴν ἀπόληξιν τῆς δοκοῦ καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ ἐπισταλίου ὡς καὶ εἰς τὸν τορμίσιον προσημογῆς τῆς κροαλῆς τοῦ δεξιοῦ λέοντος. Ἐπίσης ἔχθη φέρουσι οἱ κώδοι τῶν δοκῶν. Τρεῖς ἐκ τῶν πλακῶν ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τῶν τάρων φέρουσι ἐπὶ εἰς βῆθις ἐκατοστῶν τῶνται ἐκ τῶν σφαιρῶν περιστρώφων τῶν Γερμανῶν.

Τοὶ Γερμανῶν στρατιωτῶν ἐκώλυθησαν ἐπίσης ἀρχαῖοι λίθοι καὶ ἔθρουσαν εἰς τὰ κατώτερα ἐπίπεδα διάφορα ἀρχιτεκτονικὰ μᾶλι καὶ μίαν λεκάνην ἐκ ποροβόλου. Μίαν γράνην (γούρναν) ἐκ τιτακαλλίου φθόρασαν νὰ συμπαραλάβωσι, ἀλλ' ἔμποδίσθησαν παρὰ τοῦ φάλακος.

Γερμανοὶ ἐγραψάν διὰ ξίφους καὶ μαλιβδίδος τὰ ὀνόματά των εἰς διάφορα σημεῖα, μέλλουσα δὲ ἵνα διατηρηθῶσι ταῦτα προσκολλησάν καὶ κλιμακὰ ἐκ τῶν αὐτοκινήτων των καὶ τὰ ἐγραψάν ὄψηλά διὰ νὰ μὴ εἶναι προσιτὰ εἰς τὸν καθένα.

ΤΙΡΥΝΣ

Οἱ Γερμανοὶ ἐπροκάλισαν μεγάλας καὶ ἐσιπῶδους καταστροφὰς εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῆς Τύρωνος κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1944. Μεταξὺ τῶν ἀνεσκαφῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ τῆς ἀνωθεν αὐτῆς σήραγγος ἐκτελέθησαν δύο μεγάλα καταρσίγια ἐντὸς τοῦ βράχου. Πλησίον τῆς εἰσόδου ἀνεσκαφῶν θέσιν τηλεβόλου καὶ ἐκείθεν ἔγραγον καλώδιον ἤλεκτρικῆς ρεύματος σπείραντες εἰς ἀρκιτὸν βῆθος ὡς τὴν Ἀκρόπολιν κατὰ πλάτος. Ἄλλη θέσις πελυβόλου εἶχε ἀνεσκαφῆ ἐπὶ τῆς μέσης Ἀκροπόλεως. Ἡ μεγαλύτερα ὅμως φθορὰ ἐπῆλθε κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ τρίτου ποροβόλου εἰς τὴν δευτικὴν αὐτῆν. Ἀνεσκαφῆ ὡς ἡ ἀλλῆ ἐσοκα τοῦ χάνδακος καὶ ἀνετινάχθη τὸ ἐκ συμπηγῶς λίθου κατώφλιον τῆς εἰσόδου πρὸς τὴν αὐτῆν. Ἐπίσης κατέστρεψαν μέρος τοῦ βωμοῦ καὶ τῆς παρ' αὐτὸν κωνικῆς βῆθους. Κατὰ τὰς ἀργασίας ἐγγρησιμοποίησαν δυναμίδα κατ' ἐπανάληψιν καὶ εἰς διάφορα σημεῖα ἐρθεσαν μέχρι τῶν θεμελίων τῆς οικοδομῆς.

Μεταξὺ τῶν ἐργασθέντων, φαίνεται πρῶτοντοντα ρόλου νὰ ἐπαιξῆν ὁ Stabs-Gefr. Hans-Gunter Feetz, Feldpostnr. 58382 F. ἐκ Stralsund.

ΑΣΙΝΗ

Συμπλήρωσιν τῆς πλήρους καταστροφῆς τῆς ἀνεσκαφῆς ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἐκαμον, ἂν τοῦτο ἦτο πλέον δυνατόν, οἱ Γερμανοὶ.

ΑΓΙΑ ΛΑΥΡΑ

Ἐκ πυρκαϊῆς τεθείσης ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατεστράφη ὁ ἕως ὄψεως τῶν καλλίων τῆς μονῆς.

ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΝ—ΑΓΙΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Οι Γερμανοί διὰ δυναμίδος κατέστρεψαν τὸ κωδωνοστάσιον καὶ ἰδρυμάντισαν τοὺς κώδωνας. Ἐκ τῆς ἐκκενθήσεως ἀερόφυγῃ ὃ εἰς πλοῦτος τοῦ ναοῦ καὶ ἡ πόσις ἐβλάθη σοβαρῶς. (Βλ. Ὀρλάνδον, *Revue des études gr.* τ. 34, 1921, σελ. 163 κ. ἑ.).

ΚΑΛΑΜΑΙ

Γερμανικῶν πυροβολικῶν ἐκκενοβόλης τὴν βυζαντινὴν Μονὴν τῆς Βελαντιδῆς (παρὰ τὰς Καλάμας), ὅπου ὑπάρχον πολλὰ βυζαντινὰ ἀρχαιοτήτες καὶ πολύτιμος βιβλιοθήκη.

ΜΕΘΩΝΗ

ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἀνετινάχθη σημαντικὸν μέρος τοῦ φρουρίου εἰς τὰ ΒΔ ἀκροῦ, μέγα μέρος τῆς ἀκροπολεως τοῦ τείχους, ὡς καὶ οὐκ ἐπιβεβαιωμένον παρὰ τὴν ἠρακλεωμένην ἐκκλησίαν. Εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας προέβησαν διὰ τὰ ἀγκυλιόστασιον προφανῶς ἐπίκτιμα πυροβόλα.

ΚΟΡΩΝΗ

ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, κατ' ἀνωτέρας προφανῶς δευτερίας, κατεστράφη δι' ἀνετινάξεως τὸ πρὸς Β τῆς κεντρικῆς εἰσόδου τοῦ τείχους, εἰς μῆκος 50 μ. Ἐν συνεχῆ κατεστράφησαν ἐπὶ μῆκος 30 μ. τελείως οἱ προμαχῶνες, πρὸς ἐγκατάστασιον πυροβόλων.

Κατεστράφη καὶ τὸ Α. τείχος ἐπὶ μῆκος 10 μ. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου εἰς ἀπόστασιον 20 μέτρων ἠνοήθη διόδος διὰ τὰ πυροβόλα, ἅτινα εἶχον τοποθετηθῆ ἐπὶ τῆς στήγης τοῦ ἑξωτερικοῦ περιβάλλοντος τοῦ φρουρίου. Ἐνεκεν τούτου ἔχον κατεστραφῆ οἱ προμαχῶνες τοῦ πρώτου κύργου. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρῆς κατεστράφη τελείως κατὰ τὴν ἀνεχώρησιν τῶν Γερμανῶν ἡ πρώτη περιτειχισθῆ δι' ἀνετινάξεως. Εἰς τὸ Ν. μέρος τοῦ φρουρίου κατεστράφησαν οἱ προμαχῶνες εἰς μῆκος 30 μ. πρὸς ἀγκυλιόστασιον πυροβόλων.

ΙΘΩΜΗ.

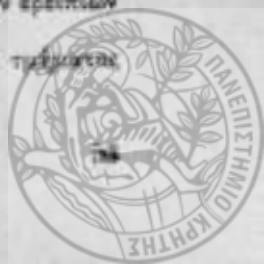
Τὸν Μάιον τοῦ 1941 Γερμανικῶν στρατιωτικῶν ἀπόσπασμα συνοδευμένον ὑπὸ τοῦ ὑποδείξαντος Γερμανοῦ Προξένου ἀρχήσαν τρεῖς λίθους καὶ κατέρριψεν ἕξ ἐκ τοῦ φρουρίου τῆς Ἰθώμης.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1943 ἐβλάθη ὑπὸ Γερμανῶν γὰρ συνοδευμένων ἀπὸ κήσεων πεζικοῦ, πυροβολικοῦ καὶ ἀεροπορίας διὰ πυρῶν πυροβόλικου τῶ φρουρίου. Ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιγραφῆς κατεστράφη τμήμα τοῦ Νοτίου φρουρίου, ὅπου ἐβλάθη ὑπὸ 4 ἑβίδων.

ΟΛΥΜΠΙΑ.

Ἐκ τῆς παραμονῆς τῶν μηχανοκινήτων φαλάγγων μεταξὺ τῶν ἀρειπίων τῆς Ὀλυμπίας ἐπροξενήθησαν αἱ ἀκίλευτοι κατεστραφεῖς.

1) Κατεστράφη τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἀποκεκαλυμμένου τμήματος τοῦ πηλίνου ἀγωγοῦ παρὰ τὴν στοῶν τοῦ Γερμανικοῦ.

2) Τελεία καταστροφή μιας βάσεως (15ης έκ Ν) της εσωτερικής κιονοστοιχίας της ίδιας στοάς.

3) Βλάβαι εις τήν 6, 13 και 14 βάσιν της ίδιας.

4) Καταστροφή της βάσεως του ανατολικού τείχους (έναντι της 15ης βάσεως).

5) Βλάβαι εις δύο κερνηθιακά κιονόκρανα της εισόδου του Γυμνασίου

6) Καταστροφή τμήματος του περιβόλου της Ιερής "Αλτεως προς διακόνησιν του άνοιγματος (έναντι Θεοκολαίνας).

7) Καταστροφή τμήματος πελίνου άγωγού παρά τὸ Πελόπιον (άνκτελ.)

8) Άρμυχοί και φθοραί εις διάφορα άρχειτεκτονικά μνημ. έντός του χώρου. Και ταύτα πάντα, ένθ' ὁ αντιπρόσωπος του Ράιχ "Αλτενπόργ, όταν έλάσθη ἡ γερμανική σημαία της οδοίας τῶν άνασκαφῶν, άνακάλυψεν εις ἡμᾶς εις τόνον ζωηρόν, ότι ἡ Όλυμπία είναι χώρος, ὅστις ἠδιαφέρει έξαιρετικῶς τόν Χίτλερ.

ΠΑΤΡΑΙ.

Αἱ Γερμανικαί στρατιωτικαί άρχαί έκρήμνισαν τήν άριστεράν γωνίαν της καλάς διατηρουμένης Α. πόλης, ίνα διεργωνται τὰ φρεσγγά αὐτοκίονητα. Έκρήμνισαν δὲ τὸ κάτω μέρος τοῦ τείχου, ὅσως ὥστε ἠλλοίωθον τὸ άνω μέρος εὐτερήθη ὑποστήριγματος, μετ' ἄλλῃων δὲ κατέπεσε και τὸ τμήμα αὐτὸ τοῦ φρουρίου εις έρείπια. Αἱ άρχαί κατοχῆς έπίφερον διάφορους τροποποιήσεις χρησιμοποήσαντες τὸ ἄλικόν τοῦ φρουρίου.

ΑΝΤΙΠΠΙΟΝ.

Οἱ Γερμανοί κατέστρεψαν σημαντικόν τμήμα τοῦ τείχους πρὸς ἀνατολάς της εισόδου, έχοντας τήν πρόθεσιν νά σχηματίσουν λιμένα ἑκατ. πηλυσίων.

ΕΓΥΡΤΑΝΙΑ.

Γερμανοί έπιρροήθησαν τήν Μονήν Προυσοῦ (Αἰγυπτ. 1944). Άναρήμται ότι ἡ βιβλιοθήκη κατεστράφη.

ΕΓΥΡΤΑΝΙΑ (Κοιμισχάδες).

Τῶν Αἰγυπτῶν τοῦ 1944 οἱ Γερμανοί ἀντίνοηζον τήν Μονήν Καταφυγίου ἡ Κοιμισχάδων (οἰκοδόμημα της Τουρκοκρατίας), ὅπου ἠρπαξίσθησαν και τὰ κάτωθι, ἄτινα κατεστ. άρχισαν.

Φορητὰ εἰσόδητα.

1) Ὁδηγήτρια (81X50) χρον. 1069.

2) Γενέσιον Θεοτόκου (85X50) χρον. 1063.

3) Παντοκράτωρ (65X52).

4) Εἰκὼν διμ. ἑς Ἄνω: Γέννησις, Κάτω: Βάπτισις (77X34).

5) Π. ἄθ. ὁμοσ. (76X39).

Χειρόγραφα:

1) Χειρόγραφοσ λεπτοσγία τοῦ 17ου αἰῶνος φ. 85 (20X174)

2) Χειρόγραφοσ περὶ κρήσεως της Μονῆς και ἀκολουθία φ. 18 (215X155)

ΣΤΡΑΤΟΣ.

Ἡ μικρὰ ἀλλ' ἐπισημότερη πύλη τῆς σὺλλογῆς τῆς Στρατοῦ καταστράφη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐλοσχευῶς. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1944 οἱ Γερμανοὶ ἐκαύσαν καὶ τὸ εἶδημα, ὅπου ἡ ἀρχαιολογικὴ σὺλλογὴ, μολοῦντι εἰς τὴν θύραν ἦτο ἀνηρτημένῃ εἰς ἑμβρανεὶς σημεῖον ἢ σχετικὴ διαταγὴ, δι' ἧς ἐπηρεα αἱ ἀρχαιοτάτες καὶ γίνοντο σεβασταὶ περὶ τῶν Γερμανῶν.

Ἡ σὺλλογὴ ἀποτελομένη ἀπὸ πύλαια εἰδώλια, ἀγγεῖα, ἐπιγραφὰς καὶ νομίσματα καταστράφη καὶ ἀπαιτορ, ὡς τελεῖος.

ΑΡΤΑ.

Τὸ 1944, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἐνταῦθα παραμονῆς των, οἱ Γερμανοὶ ἀνετίναξαν περιομαχικὰ πύλαιον τῆς Παιρηγορητίσσης καὶ ἐπρωκίλεισαν Ζημίας εἰς τὴν στήγην. Ὅθεν, ὅταν βεῖχη, δεκποτίζονται αἱ τοιχογραφίαι ἐπισημῶν.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει διὰ τὸν Ἅγ. Βασίλειον. Ἐκ τῶν ἀνατινάξεων καταστράφησαν ἐπίσης τελεῖαις λαϊκῶνα βυζαντινὰ, κτελεῖον ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῆς Ἀσπης.

Ἡ Μονὴ Βλαχερνῶν ἐπαθε μεγάλας Ζημίας ἐκ τῶν ἐπισημῶν τῶν Γερμανῶν. Τὴν 9 Νοεμβρίου 1944 οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ τὴν Ἀσπην ἐκαύσαν βέβαιον τῆς Μονῆς, ἐρ' ἧς ἐπίσαν 6-7 βλήματα. Δύο ἐπίσαν ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ τροῦλλου τῆς Μονῆς, ἐρ' ἧς ἐπίσαν 6-7 βλήματα. Δύο ἐπίσαν ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ τροῦλλου τῆς Μονῆς, ἐρ' ἧς ἐπίσαν 6-7 βλήματα. Δύο ἐπίσαν ἐπὶ τῶν παραθύρων καὶ ἐκ τὰ παραθύρα τοῦ τροῦλλου, ἐρ' ἧς ἐπίσαν ἐπὶ τῶν παραθύρων. Ζημίας ἐπαθε καὶ ἐνότιος τοίχος εἰς ἀέριον σημεῖον.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος Κατοῦρος διεστράφη ἐκ ἀνατινάξεων τῶν Γερμανῶν.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ

Εἰς τὴν βασίλειον Ἀδελφῶνας Γερμανοὶ κατὰ τὸ 1941 καταστράφησαν πύλαια μεσαιωνικά.

Τὸ ὄργανο γαίον καταστράφη εἰς τρία σημεῖα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν διὰ τὴν διάνειον πύλαιον περὶ.

Τὸ θέατρον ἐχρησιμοποίηθη ὡς ἀντικαταρτικὴ φουλάκ πολυβύλων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπίστη φθορὰς τινας.

ΜΟΝΗ ΜΟΥΤΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ.

Ὁ ναὸς ἐβλήθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Ἐν βλήμα ὅμοιον ἐπίσαν ἐπὶ τοῦ τροῦλλου καὶ καταστράφησαν τμήμα τούτου.

Τὰ καλλία τῆς Μονῆς ἐπρωκίλεισαν οἱ Γερμανοὶ τὴν 9 Ἰουλίου 1943.

Ἐκαύσαν τὸ ἐκλόγλυπτον Δεσποτικόν, εἰδώλια καὶ τὰ στασίδια τῆς ἐκκλησίας. Ἀρῆσαν πάντα τὰ ἐπὶ στήγης, ἐμρα, βυζαντινὰ, τὸ ἀργυροῦν θρυμνῶν, τὸν ἀργυροῦν σκυρῶν καὶ εἰ ἀργυροῦν κινῶν.

ΒΟΥΛΓΑΡΕΛΙ—ΠΑΝΑΓΙΑ ΒΕΛΛΑΣ.

Ἡ ἐκλόγλυπτος βυζαντινὴ θύρα τοῦ ναοῦ εἶχε μεταφερθῆ χεῖρον ἀσφαλείας εἰς τὸν κεντρικὸν Ναὸν τοῦ Βουλγαρελίου, ὃ ὑποῖος ἐκείνη τελεῖος, καθὼς καὶ ὅλον τὸ χωρίον τὸ 1944 ὑπὸ τῶν Γερμανῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΣ.

Ἐξ ἀσκήσεων πυροβολικοῦ Γερμανῶν κατεστράφη ὁ πύργος, ἔκτισεν τῶν Ἀλικῶν, καὶ ὅπου εὐρέθησαν τὸ πρῶτον αἱ περιήρηται γραμματὰ στήλαι.

ΜΟΝΗ ΔΟΥΣΙΚΟΥ.

Οἱ Γερμανοὶ ἐβomberδισαν τὸ θέρος τοῦ 1944 τὴν μονὴν καὶ τὴν κατέλαβον. Ἡ μονὴ ἐδέχθη πρὶ τὰς δέκα ἐνεὶα ἐβιδας καὶ χιλιάδας σφαγῶν.

Τὸ καθολικὸν ἐδέχθη εἰς τὴν νοτίαν πλευρὰν μίαν βολὴν, ἣτις ἀπροκάλυπτε πολλὰς ζημίας.

Τὰ ἐξωτερικὰ οὐδέμητικα κατεστράφησαν.

ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ

Κατεστράφη μικρὸν τμήμα τῆς ὄψεως τοῦ νάρθηκος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Ναοῦ. Επίσης κατεστράφησαν φορηταὶ τινὲς εἰκόνες, ὧς ἐχρησιμοποίησαν οἱ Γερμανοὶ ὡς καθίσματον ὄλων. Ἐκ τούτων τινὲς περισυνελέγησαν. Ἡ Ἁγία Τράπεζα ἐνεὶς τοῦ Ἱεροῦ Βήματος κατεστράφη καὶ αὐτὴ. Αἱ τοιχογραφίαι φέρουν ἰσχυρὰ λογιισμῶν. Ὅσαι αἱ ἄλλαι ἐκκλησίαι τῆς Κοζομπόνας κατεστράφησαν ἐκ τῆς πυρπολήσεως τῶν Γερμανῶν. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονται αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἁγ. Βασβάρδας, Ἁγίας Τριάδος, Ἁγίου Γεωργίου, καὶ ἡ διπλῆ ἐκκλησία τῶν Ἁγ. Ἰωάννου καὶ Χαλαλίμπους.

ΕΛΛΑΣΣΩΝ—ΤΣΑΡΪΤΣΑΙΝΑ

Οἱ Γερμανοὶ τὸ 1943—44 ἐκκυσαν τὸ σχολεῖον, ὅπου ἐφυλάσσοντο καὶ ἀρχαῖα. Τὸ κτίριον κατέπεσε καὶ κατεπλάκωσε τὰς ἀρχαιότητες, αἵτινες ὀπίστησαν δυσσεξακριβίτους εἰσὶν ζημίας.

ΜΕΤΕΩΡΑ

Μονὴ Μεταμορφώσεως (τὸ «Μετώριον»): Τὸ καθολικὸν τῆς μονῆς ἐπλήγη διὰ βόμβας εἰς τὸν ὅλον.

Ἁγία Μονὴ: Ἐπλήγη προφανῶς ἐκ βομβαρδισμοῦ.

Ἁγιος Νικόλαος: Ἐπλήθη δι' ὄλων. Δὲν ὑπόστη σοβαρὰς ζημίας.

Ἁγιος Στεφάνος: Οἱ Γερμανοὶ ἐπλήξαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Χαλαλίμπους διὰ βωβῶν, αἵτινες κατέστρεψαν τὴν στέγην καὶ ἐπέφερον βλάβας εἰς τὰς τοιχογραφίας. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ Παντοκράτωρ τοῦ τρούλλου.

Κατεστράφη κατὰ τὸ ἕμισυ ἡ στέγη καὶ αἱ τοιχογραφίαι τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἐβλάβησαν. Τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ὁ δεσποτικὸς θρόνος κατεστράφησαν. Κατὰ τὸ διόστημα τῆς κατοχῆς τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Ἰταλῶν ἀφροσέθησαν τὰ κρησθίγια καὶ ἐκλάπησαν ἀντικείμενα ἐκ τοῦ θησαυροφυλακίου.

Μονὴ Ρουσσάνου: Ἐκ τῆς Μονῆς ἀφῆρσαν οἱ Γερμανοὶ τὰ κειμήλια καὶ τὴν καμπάναν τῆς ἐκκλησίας.

Μονὴ Ἁγ. Ἀθανασίου. (Μετόχιον Ἁγίου Στεφάνου).. Ὁ ναὸς αὐτῆς ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν

ΕΛΛΑΣΣΩΝ—ΜΟΝΗ ΟΛΥΜΠΙΩΤΙΣΣΗΣ

Τὰ ἐξωτερικά κτίσματα καὶ τὰ καλλία καταστράφησαν παρὰ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Ἰταλῶν (βλ. σχετικῶς).

ΠΥΘΙΟΝ (Περιοχὴ Ἐλασσόνας)

Τὸ 1943 διαβρηνέει Γερμανικὴ φάλαγγ, ἣτις ἐκακοποίησεν δεινῶς τοὺς κατοίκους. Πλὴν ἄλλων παρασκευάσθη καὶ τὸ φαγητὸν τῶν Γερμανῶν χρησιμοποιοῦντων εἰκόνας τῆς ἐκκλησίας ἐς κωσμητοῦ ὄψεως.

ΛΕΙΒΑΔΙ (Περιοχὴ Ἐλασσόνας)

Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐπιπονήθη (Δεκέμβρ. 1943) καὶ ἐκλείησαν τὰ κειφάλια τῆς Μονῆς.

Τῆς μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλία κατακόπησαν τὰ πάντα (τέμπλον, εἰκόνες, εὐαγγέλια, καθίσματα, στασίδια) πλὴν τοῦ κτερίου (Δεκ. 1943).

ΚΑΣΤΟΡΙΑ (περιοχὴ)

Οἱ Γερμανοὶ ἐκακοῦσαν εἰς τὴν περιοχὴν Καστορίας τὰς κάτωθι ἐκκλησίας, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς μὲν ἦσαν παλαιότεραι, ἄλλαι δὲ νεώτεραι, πάντως ἡμῶς ἔλασι παλαιότεραι τῶν ἑκατὸν εἰκοσι ἐτῶν :

Δύο ἐκκλησίας τοῦ χωρίου Ἁγία Ἄννα.

Δύο ἐκκλησίας τοῦ χωρίου Δάγκας.

Μίαν ἐκκλησίαν τοῦ Κοισταριζίου καὶ ἐλόκληρον τὸ μνηστήριον τῶν Ταξιάρχων (Τσοῦκας).

ΒΕΡΟΙΑ

Καταστράφησαν πλείστα ἀρχιότητες, αἵτινες ἦσαν ἐντός τῆς παλαιᾶς Μητροπόλεως Βεροίας (Μουσίου), ὅπου ὁ χώρος ἐχρησιμοποίηθη ὡς σταῦλος καὶ ἐξεβλήθησαν ἐκ τοῦ χώρου αἱ ἀρχιότητες (ἀνάγλυφα, ἀρχιτεκτονικὰ μᾶλα καὶ ἐπιγράμματα). Αἱ διαμνημονεύματα ἀρχιότητος ἰθρυόθησαν Μιλωνῶσι πάντα ταῦτα ἐγνωστοποιήθησαν εἰς τὴν Γερμανικὴν Ἑπιτροπὴν (Dr. v. Schönboeck), οὐδέποτε φροντίδα εἶλθεν αὐτῇ πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως.

ΕΔΕΣΣΑ

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἐπιπονήθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Οἱ Γερμανοὶ καταστράφησαν δύο τέρους ἑλληνοεθνικῶν κηρυκτικῶν αἵτινες ἀφείθησαν ἐντός τῆς περιοχῆς τοῦ ἐργοστασίου I. Μουρίου.

Καὶ ἐνῶ κατ' ἀρχὰς διατάχθη παρὰ τοῦ Στρατηγείου ἡ διατήρησις τῶν αὐτῶν ταῦτα νεώτερα διαταγὴ διέταξε τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ χώρου.

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

Κατά τις θύρακιες διά στρατιωτικά έργα οι Γερμανοί απέστρεψαν νεκρότατον έθνα άνεπαθήσαν διάφορα σπουδαία άρχαιότητες.

ΝΑΞΟΣ

Οι Γερμανοί περιερίσθησαν εις τό «Κάστρο» της Νάξου από τό τέλος Αύγουστου του 1944, εις την περιοχήν του όποιου εύρίσκοντο τό σχολείον Οήρ-σουλάν, έθνα είχε μεταφερθή χάρη άσφαλείας τμήμα των άρχαιοτήτων του Μουσείου.

Επιπελάτηματις Εξετήθη παρά των Γερμανών να μεταφερθούν έκείθεν ει άρχαιότητες, έκείνοι δέ έκείστοτε μετ' έπιμονής ήνωόντο την παράδοσιν, μελωστί ήτο φρεσών να εύρίσκοντο ζημίαι τό κτήριον εις περίπτωσιν πολεμικών έπιχειρήσεων. Είναι προφανές ότι έθνα του λόγου τούτου δέν παρέδωκαν τάς άρχαιότητας. Εκπίκοντες ότι θά είχε γνωστοποιηθή ή ύπαρξις των έκεί και ότι θά εύρίσκοντο έθνα, Τόν Οκτώβριον έγινεν πούγματι πολεμικη έπιχειρήσις και τό κτήριον έβουβερδίσθη και τά άρχαία καταστράφησαν πλήρως. Την ελπίαν της καταστροφής πούτης φέρουν έκείριον οι Γερμανοί.

ΣΑΜΟΣ. Βα. κρη. κλοπών.

ΜΗΛΟΣ

Έβουβερδίσθη διά των στρατιωτικών των έργων οι Γερμανοί την προϊστα-μερήν πύλιν (Φιλαικοπήν) και άνέσκαψαν περί τούδε εθνα άθλιτους τάφους. Ο διαβήριον τά έργα ήτο έ Λοχαγός Rudolf Vollnhals.

ΧΑΝΙΑ

Τά έπι της οδού Κνωβέριον έντακά οικοδομήματα του 1508 (G. Ge-rola, Monum. τ. 344, έρ. 14), τά διά της ύπουργικης άποφάσις έπ' έρωθ. 89901 [2722] 31-12-44 (Φ.Ε.Κ. Τεύχος Β' 227) άνεκαταρτήθητά ώς δια-τηρητέα ιστορικα μνημεία, κατηλέρισθησαν υπό των Γερμανών.

ΚΝΩΣΟΣ — Στραματογραφικόν Μουσείον

Μεγάλη ύπήριξ ή καταστροφή λόγω της άναιμίσεως του περιχωρήμένου πολλών κειβησιών και της έπιχειρήσις μεγάλης άντιξίας εις τό Στραματο-γραφικόν Μουσείον.

ΚΝΩΣΟΣ — Τάφος 'Ισπατίων.

Ο βασιλικός τάφος των 'Ισπατίων καταστράφη άνεκαταρτήθηκε υπό των Γερμανών κατά τό τέλος του 1941, ένα τό έθνα χρησιμώθη διά τά περιτήγματα των έπακτιών ποροβουλιών.

Οι Γερμανοί (Κραικερ) φεύδονται λέγοντες ότι δεν είχε σημειωθεί, ενώ είχε συμπεριληφθεί εις τον κατάλογον των αρχαιολογικών μνημείων.

ΑΜΝΙΣΙΟΣ—ΕΠΑΓΑΙΣ ΚΡΙΝΩΝ.

Χάρην καταστροφής και μόνον Γερμανοί στρατιώται κατέστρεψαν εις την «Επαγίαν των κρίνων» κατά βάρβαρον τρόπον το πλακοστρώτου, τας παραστάδας και την μικράν τριβάθμην κλίμακα.

ΝΙΡΟΣ ΧΑΝΙ.

Γερμανοί στρατιώται κατέστρεψαν γυροπλάκας και πόρτα διαχωρισμια και μετακίνησαν λίθους εκ τών τού εν τη κώλη «Βήματος».

ΓΟΥΤΤΣ.

Γερμανοί μετακίνησαν εκ του πλακοστρώτου μεγάλας πλάκας, επίσης κατέστρεψαν επωνύσιας οπτής κληκιδωτής εκ ρωμαϊκών τοίχων.

ΓΟΥΤΤΣ — 'Ισίου.

Με σκοπόν ανευρέσεως θησαυρών ανετινάχθη υπό Γερμανών τό δάπεδον του 'Ισίου της Γούττινος (φθινοπωρον 1941).

ΑΥΤΟΜΕΙΟΝ ΓΟΥΤΤΙΝΟΣ.

Οι Γερμανοί έχρησιμοποιήσαν ως αποθήκην πολυμεροδίων και τροφίμων τα αρχαιολογικά σμάρια λατομεία της αρχαίας Γούττινος, μετατοπίσαντες και μετατρέσαντες άλλων και το δάπεδον του. Παρά τας δραστηρίους ενέργειας προς διάσωσίν του εκ της σχεδιασθείσης ανακατασκευής, τούτο ανετινάχθη την 16-9-44. Ούτω καταστράφη το μοναδικόν τούτου μνημείον, μελωσή προσεφύθησαν δὲ προσωπικῆς ἀγωγείας τών κατοίκων νά μεταφέρωμεν τὰ πυρομαχικά.

ΦΑΙΣΤΟΣ.

Οι ἐκτελούντες ὄργανα παρά την Φαίστον Γερμανοί στρατιώται ἐπέμψαν εις τόν ἀνατολικόν κρημὸν δύο λίθους, ἐξ ὧν οἱ πάντα ἔφερον ἐγγράμματον τὸ σμάρτον «Ψ», οἱ δὲ ἄλλοι ἦσαν εἰργασμένα ἀπειδέας. Οἱ λίθοι κατέστρεψαν.

Ἐπίσης οἱ ἴδιοι ἐκρήμισαν δύο μικροὺς κίονας τῆς ἀκτινικῆς πλευρῆς τῆς κεντρικῆς κώλης. Ταῦτα συνέβησαν κατὰ Μάιον 1942.

Τὴν 11 Ἰανουαρίου 1943, ἐχρησιμοποιήσαν εις τὰ ὄργανα λίθους τοῦ ἐλλογικῆς ναοῦ καὶ ἐκρήμισαν μέρος τοῦ ὀπισθογενεοῦ τῆς νοτίας πλευρῆς τῆς κεντρικῆς κώλης. Ἐπίσης εις τόν κρημὸν ἐκρήμθησαν λίθοι εἰργασμένα ἐκ τῆς Α' πλευρῆς.

Κατεστράφησαν δύο πύλοι ἐκ τῆς βορειοανατολικῆς μεγάλῆς ἀποθήκης, ὡς ἔως και πολλά τεμάχια πύλων και γυδίων πλακῶν.

ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ

Οι Γερμανοί κατέστρεψαν ούσιωδώς τὰ ἐκ γυψολίθων δάπεδα, τὰ ἐκκενδρωτάς τῶν τοίχων καὶ τὰ θραύειά τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποθήκης. Ἐπίσης ἐθραύσθησαν πύλοι τινές.

ΚΟΛΟΝΝΑ (ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λαγοῦ—Τζερμαίδος)

Ἰπὸ τῶν Γερμανῶν κατεστρέφη οὐκ ἐκ ἐλληνορωμαϊκῶν χρόνων. Ἐκφέρεται περὶ ἀνακατῆς τοῦ Ἀγγλοῦ Pendelbury.

ΙΤΑΛΩΝ

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

Οι Ίταλοι στρατιωτικοί μεμονωμένοι ή συνταγματικοί, αξιοσημείωτοι και άδολοχοι οι προς φύλαξιν της Ακροπόλεως ενταταμένοι, έγραψαν και έχάρησαν τα όψιμά τών επί όλων τών μηνείων της Ακροπόλεως. Επίσης έθρασυον άρχιτεκτονικά μέλη και έλάβανον τμήματα έξ υδίων. Ίταλοί στρατιώται έρραπον συχνά μάρμαρα και λίθους έκ της Ακροπόλεως προς τό Ασκάσιον προξενούντες εθώρας εις τής άρχαιότητας. Ίσούτως κατασκευάσαν βόθρα προβολίων επί της Ακροπόλεως. Ένταύθα αναφέρόμενα τών όνομάτων, άτινα έχάρηθησαν εις τά μνημεία της Ακροπόλεως: Ghiotto, Gorrìa Tarascio, Sante Angelo, Siracusa, Sadano Denis, Roma, Durkhardt Luigi Natalina Viola Enrico, Foligno.

ΚΟΡΩΠΗ

Η άρχαιολογική Σωλήγη τού Κορωπίου διαλύθη υπό τών Ίταλών και άλλα μόν άντικείμενα έλάττησαν προσωπίς, άλλα δέ—τά μαρμάρινα—έχρησιμοποιήθησαν ως κατάστρωμα τών αυτιωνήτων τών έν τή προσάλειε τού σχολείου καταυλισθέντες έρχου.

ΚΕΡΑΤΕΑ

Οι Ίταλοί μετέτρεψαν εις μαγιστεϊόν τό δωμάτιον, όπου ή άρχαιολογική Σωλήγη, και διασκεδάσαν τά άρχαία.

ΒΑΡΗ

Επί ήμερας, κατά Φεβρουάριον 1963, οι Ίταλοί κατέστρεψον τής άρχαιότητας Βάρης διά τήν κατασκευήν έχυρωματικών έργων. Κατέστρεψον λίθους, κλπ. βέσεις, μεταφέροντες από τόπου εις τόπον τά υλικά και τούτο παρά τής υποδείξεως τού φύλακος.

Αργότερον, τών Ίουλίων τού κώτου έτους, κατά τήν έκτίλεισιν όχυρωματικών έργων οι Ίταλοί προσέκρουσαν εις σειράν τάφρων, έκ τών όποίων έν μόνον άγγεϊόν παρέδωσαν.

ΕΛΕΥΣΙΣ

Ίταλοί άφάρησαν άρχαία μάρμαρα (τέσσαρα τών άριθμών) έκ τού άρχαιολογικού χώρου και τά μετέφερον εις οικίσκον της Ασκάσιος Σάββα Κοσμάς, όπου έγινοντο ύποπτει συναντήσεις.

Οι Ίταλοί αφαιρέσαντες τό συρματόπλεγμα κατέπησαν άλλόθεν τήν χώρον κοινόχρηστον, έξ ου έπήλθον πλείοσαι εθώραι και ζημίαι εις τής άρχαιότητας.

ΣΟΥΝΙΟΝ

Τὴν άνοιξη τοῦ 1942 εἶχον συσκευασθῆ τὰ μαρμάρινα ἀρχαιολογικὰ εἰρήματα τοῦ μικροῦ Μουσείου τοῦ Σουνίου. Κατόπιν ἔμεις τῆς συσκευασίας ἐλάληεν ἡ Ἱταλικὴ φρουρά, ἣτις διὰ τὰ οἰκοδομικὰ τῆς ἐργῆς ἐχρησιμοποίησε μέρος τῶν ἀρχαιοτήτων τούτων, τὰ ὑπόλοιπα δὲ ἐσκέλευσε χαρμῆ.

ΜΕΓΑΡΑ.

Ἐκτὸς τῆς κλοπῆς καὶ τῶν αὐθαρεσιῶν, ἃς διέπραξαν οἱ Ἱταλοὶ εἰς Μέγαρα, κατέστρεψαν καὶ πλείοστα ἀρχαῖα.

Ἱταλοὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1941 ἀνατίναξαν τὸν μνηστικῶν πύργον, ὅστις ἦτο ἐκτισμένος εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Μεγάρων Νίσκιαν.

ΘΗΒΑΙ.

Ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαταγῆς τοῦ Ἱταλοῦ Στρατηγοῦ—Διοικητοῦ Θηβῶν π. οὐλοῦν ζημίαι εἰς τὰς ἀρχαιοτήτας τοῦ Μουσείου. Δὲν ἦτο δυνατόν ἄνευ ζημίας νὰ μεταρραθῶν ἐντὸς μῆος μένον ἡμῶν, ὡς τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἐφορείου καὶ τῶν ἀποθηρῶν διὰ μὴ εἰδικευμένον ἐργαζῶν καὶ Ἱταλῶν στρατιωτῶν, ἔνευ οὐδενὸς μέσου. Ὅταν, ἐνῶ ἀνεστρέφοντο, πολλὰ κιβώτια διαλύοντα καὶ τὸ περιεχόμενον των ἐθραύετο. Ἐπὶ πλέον ἐπῆλθε σύγχυσις εἰρημάτων, λόγω τῆς τοχλιότητος τῆς μεταρρῆ, ἄ. Οἱ ἑσπῶν πε ἴπου Ἱταλοὶ στρατιῶται, εἰσινες ἦλθον ἐκεῖ, ἀγκυλοτόησαν μηχανεῖα, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μουσείου, ἣτις εἶναι πλείους ἀρχαιοτήτων (ἰδίως ἐπιγραφῶν) πολιτισμοτάτων. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτήτων τούτων κατεστράφησαν ἢ ἐρῆθῆσαν.

Ἐκτὸς τούτου ὁ εἰσινος κλοπῆς ἦτο ἀδύνατος, εἶναι δὲ πολὺ πιθανὸν νὰ διαπράχθησαν καὶ κλοπαί.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ.

Οἱ Ἱταλοὶ κατακλιθεῖντες τὸ θέρος τοῦ 1941 πλείον τῆς Π. Κορίνθου ἐθραύσαν πολλὰς ἀρχαιοτήτας (πάρινα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη), διότι βιαίως ἐφῆρσαν τὰ ῥέφια τοῦ χώρου τοῦ Ἀσκληπείου, ἐπὶ τῶν ὑποίων ταῦτα εὐρίσκοντα.

ΜΥΚΗΝΑΙ

Οἱ Ἱταλοὶ κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1943 ἐκάλισαν λίθους ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὰς διακηρυχίας τοῦ φύλλου. Ἄλλοι ἀνέστρεψαν τρεῖς πλάκας ἐκ τοῦ περιβόλου τῶν τείρων καὶ μίαν ἄλλην ἐφῆρσαν ἐντὸς ἐνὸς τείρου.

Ὁ εἰς τῶν στρατιωτῶν ἐχάραξε διὰ τοῦ ἕρπου τὸ ὄνομα του:

LOCATELLI MARIO

303 Regg. Fant.

ΑΡΓΟΣ (ΛΑΡΙΣΑ)

Οἱ Ἱταλοὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1943 ἀφῆρσαν καὶ μετετόπισαν λίθους κατὰ στρέφοντες τμήματα τῶν ἀνασκαφῶν Volgraf. Ἐπίσης μετετόπισαν λίθους

ἐκ τοῦ ἐνοικοῦ τείχους χρησιμοποιήσαντες τούτους διὰ πρόχειρα ὀχυρωμα-
τικὰ ἔργα.

ΝΑΥΠΑΙΟΝ.

Ἴταλοι κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1942 διαμένοντες εἰς τὰς «φουλακὰς Λαο-
νάρδου» ἀθηναϊκῆς καὶ βιαίας ἤνοιξαν τὴν θύραν ἐνὸς διαμετήριου, ὅπου ἐφυλάσ-
σαντο ἀρχαιότητες. Οἱ Ἴταλοι ἀρῆσαν τὰ κιβώτια ρίψαντες χαμὰ εἰς τὴν ἀρχαιό-
τητα καὶ ἐπροξένησαν οὕτω ζημίαις εἰς αὐτὰς καὶ σβύχισιν ἀνεπανόρθωτον
διὰ τὴν ἐπιστήμην.

ΤΙΡΥΝΣ.

Οἱ Ἴταλοι ἀπεκόμισαν κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1942 τοὺς λίθους τῶν οἰκίδων
τῆς ἀρχαίας πόλεως Τίρυνθος πληρώσαντες δύο φορτηγὰ αὐτοκίνητα δι' ἔργα
ἐξοποιίας.

ΑΣΙΝΗ.

Τὸ θέρος τοῦ 1943 κατεστράφησαν ἀρχαίαι τάφοι, τὸ περιεχόμενον τῶν
ὁπίων δὲν παρεδόθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν.

Τελεία, ριζικὴ καὶ ὀλοκληρωτικὴ ὑπῆρξεν ἡ καταστροφὴ τῆς ἀρχαίας
Ἀσίνης ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν.

Ἡ καταστροφὴ σχεδιασθεῖσα καὶ προμελετηθεῖσα παρὰ τῆς Ἀνωτάτης
Στρατιωτικῆς Ἰταλικῆς Διοικήσεως ἐξετελέσθη παρ' ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων
ἀξιωματικῶν. Πάντες ἔχουν ἀμέριστον εὐδὸνῃ διὰ τὴν πρωτοφανῆ ταύ-
την καταστροφήν.

Μεταξὺ αὐτῶν ὑπεύθυνος ἰδιαιτέρως εἶναι ὁ διουθὺνων λοχαγὸς Μπα-
νολέζι ἐκ Πίζας, εἰρηματούχος ὑπὸ τῶν Γερμανῶν τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1943.

Ἐχουν γραφῆ ἑκεῖ τὰ ἑξῆς:

Lavori terminati 9-5-42 Caporale Continou 433 Btg-T. M. 1a
Comp. 4a Plotone, 1e Squadra.

ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ.

Εἰς τὴν Μεγαλόπολιν οἱ Ἴταλοι ἐγκαταστάθησαν ἐκεῖ ὅπου ἦτο τοπο-
θετημένη ἡ ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ, μετακομίσαντες τὰ ἀρχαῖα εἰς τινὰς
στύλων χείρων.

Πόσα ἀρχαῖα ἀπωλέσθησαν δὲν κατόπιν δυνατόν νά ἐξακριβωθῇ.

ΛΥΚΟΣΟΥΡΑ.

Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1942 τετρακόσιοι περίπου Ἴταλοι στρατιῶται ἐγυμ-
νάσθησαν εἰς τὰς ἀρχαιότητας Λυκοσοῦρας καὶ μετὰ ταῦτα χάριν παιδιῶν κα-
τέρριψαν τρεῖς ἄρθρους κίονας τοῦ ναοῦ τῆς Δεσποίνης καὶ τέσσαρας μαρμα-
ρίνας πλάκας.

ΠΤΑΟΣ

Οι Ίταλοι πρώτον και μετά ταύτα οι Γερμανοί εγκατεστάθησαν άντώς του φρουρίου. Οι Ίταλοι κατασκεύασαν διάφορα οικήματα και απόνεγκον ζημίας εις τὸ φρούριον.

ΜΕΘΩΝΗ

Ίταλοι αξιωματικοὶ ἀφῆρσαν ἐκ τοῦ φρουρίου περίκην πλάκα μετα παραστάσεως λέοντος— προφανῶς λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου— δὲν ἀπρόφθικον ὄμως καὶ τὴν ἀποστείλουν καὶ οὕτω παρέμειναν εἰς τὸ ἐκεῖ ξενοδοχεῖον.

Οἱ Ίταλοι κατέστρεψαν ὅλων τῶν πυλῶν τὰς παραστάδας· ἀεὶ καὶ καταστῆθ' ἂν δυνατὴ ἢ διέλευσις φορτηγῶν ἀποκινήτων.

ΧΡΗΣΟΣ ΕΓΡΥΤΑΝΙΑΣ

Οἱ Ίταλοι κατέστρεψαν ἐκκλησίαν μετὰ τοιχογραφιών, προφανῶς τῆς Τουρκοκρατίας.

ΚΑΛΥΔΩΝ

Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1941 Ίταλοι στρατιῶται κατακλισθέντες πλησίον τῆς Καλυδῶνος κατέστρεψαν ἐν τῇ ἀνομαζομένῃ «Χώρα Ἡρώου» τμήμα τοῦ ἐκεῖ ὑπογείου μαρμαρινοῦ τάφου καὶ θύρασαν τὸ ἐν ἐκ τῶν δὲ προσηκασταίων τῆς κλίνης τοῦ νεκροῦ.

ΠΡΕΒΕΖΑ

Οἱ Ίταλοι κατέστρεψαν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1943 διὰ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν ἔργων εἰς τὸ ὄριον Μεγαλίτσα μεγάλου ὄγκου λίθου τῆς λατινικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, τοῦ κτισθέντος ὑπὸ τοῦ Ὀσταβιανῶ βορείως τῆς Νικοπόλεως (περίπου τὸ ἕμισον τῆς ἐπιγραφῆς διασώθη).

Τὴν καταστροφὴν διέταξεν ὁ ἀνθρακωλοχαγὸς Martinelli τῆς ὑπὸ τὸν ὑπολοχαγὸν Ihering 27ης παραβολαρχίας τοῦ 26 Τάγματος Πυροβολικοῦ.

Ἡ αὐτὴ μονὰς κατεδάρισεν τοὺς τοίχους τῆς τρίτης μικροτέρας βασιλικῆς (ἀντὶς τοῦ βοιωτ. τοίχου) διὰ τὰ στρατιωτικὰ τῆς ἐργα. Ἀφῆρθησαν δὲ πάντες οἱ ἀνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους λίθοι, κιονίσκοι, πέτρινα κλπ. Ἐπίσης ἐκ τῆς μεγάλης βασιλικῆς (τοῦ Ἀλκίσιονος) οἱ ἴδιοι ἀφῆρσαν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, πλάκα τῆς περὶ τὸ αἶθριον στοῖς, ἓνα κιονίσκον, θωπέαια διακοσμημένα διὰ στικροῦς, τμήμα τοῦ ἀνωτοῦ τοίχου πρὸς βορρῆν τῆς ἀψίδος εἰς ὄψος 0,30 μ., τὸ κατώριον (;) τοῦ μεταξὺ προθέσεως καὶ βορ. κλίτους. Τέλος ἀφῆρθησαν 1-4 κερυνθιακὰ κιονόκρανα.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ὑπὸ τῶν Ἱταλῶν κατεστράφησαν ἢ ἤρπῃσαν ὅμοια ἐπιγραφαὶ ἀφῆρθησαν προήγοντο ἐξ ἀνεσκαρῶν τοῦ Ποσειδῶνος τοῦ Μεσοβίου. Ἐπίσης κατῆ

στράφη δὲ οὗτος ὁ χείρας πέραν τοῦ Τζαμίου « Ἀσλάν-Ἀγῆν διὰ τὴν μεταφορὰν καὶ τοποθέτησιν τοῦ παραβολικοῦ του. Τὰ θυχωμα θωράκια, ἅπαντα ἦσαν ἐντός τοῦ Τζαμίου, ἐρρήθησαν ἔξω καὶ ἐπέστησαν ζυμίας.

Τὰ τεῖχη ἐπέστησαν σοβαρὰς ζημίας διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν πολυβόλων.

ΒΟΥΘΡΩΤΟΣ

Τὰ Μουσείον ἐπέστη πολλὰς ζημίας καὶ ἐκελευστέον.

ΚΕΦΑΛΑΗΝΙΑ

Οἱ Ἴταλοὶ ἀπερμήσαν τὸν γαλλικὸν ἀνδριάντα τοῦ Μήτσανε καὶ θύρασαν τὴν προτομὴν τοῦ Νάμπι.

ΚΕΡΚΥΡΑ

Ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος (Ποργόης) καταστράφησαν διὰ μανία καὶ ἀπερμήθησαν λίθοι τινὲς διὰ τῆς εὐθραστείας τοῦ ναοῦ.

ΖΑΓΟΡΑ—ΣΥΝΟΧΗ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ

Ἐκ θόμβας ἐβλήθη τὸ παλαιὸν οἰκοδόμημα τῆς Σχολῆς. Καταστράφη ἡ στέγη τῆς Σχολῆς. Κατὰ τὴν διάσθημα τῆς κατοχῆς ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ὡς σταύλος.

ΜΟΝΗ ΑΝΤΙΝΙΤΣΗΣ (ΟΡΘΡΥΣ)

Τὰ κελιά τῆς Μονῆς Ἀντινίτης τοῦ Ἰβου κίβως ἐκαταείχθησαν διὰ δουραμίτιδος καὶ ἐκπορεύθησαν (Στ. Οὐλίανδον ἐν Ἐπιταρ. Ἐπ. Βαζαντ. Σπουδαῖον).

ΔΗΜΗΤΡΙΑΣ

Οἱ Ἴταλοὶ κατέστρεψαν μέχρι χείματος τοὺς πύργους (περὶ τοὺς 40) καὶ τὰ τεῖχη τῆς ἀρχαίας Δημητριάδος διὰ νὰ κατασκευάσωσιν οφείσεις πρὸς στρατιωτικῶν καὶ παρεμβάσια.

ΝΕΑ ΑΓΝΙΑΛΟΣ

Οἱ Ἴταλοὶ κατέστρεψαν τὰ μισθικὰ ἀκροῖα τῆς βασιλικῆς Ζωρητῆ καὶ τῆς βασιλικῆς τοῦ κωνσταντίνου. Εἰς τὴν βασιλικὴν Γ' κατέστρεψαν ἐν εἰσπορευτῶν κίβω. Μικρὰ ζημία ἐγένετο καὶ εἰς ἐν κωνσταντίνου.

ΜΟΝΗ ΞΕΝΙΑΣ

Ἡ ἐντα Μονὴ Ξενίας ἐκπορεύθη διακεκολλητῆς τῆς ἐκκλησίας.

ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ - ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΓΚΟΥΡΑΣ

Ἡ Μονὴ πυρποληθεῖσα κατεστράφη ὀλοσχερῶς διασωθέντες τῆς ἐκκλησίας μόνον.

ΑΜΠΕΛΑΚΙΑ

Τὰ οὐκίματα τῶν Σέρβων ἔπαθον ζημίαι ἐκ γερμανικῶν βομβαρδισμῶν.

ΓΥΡΝΑΒΟΣ

Οἱ Ἴταλοί ἐξέβαλον τοῦ ὑποστέγου καὶ ἐκρέψαν εἰς τὴν κλῆν τοῦ Γυρναίου ἀρκετὰς ἐπιγραφὰς καὶ στήλας, τινὲς τῶν ὑποίων ἐθραύσθησαν.

ΕΛΛΑΣΣΩΝ—ΟΛΥΜΠΙΩΤΙΣΣΑ

Ἴταλοί κατέστρεψαν τὰ καλλίεα τῆς Μονῆς.

ΠΡΕΣΠΙΑ

Τὸ βυζαντινὸν Μοναστήριον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπὸ τῆς νησιῶδος τῆς λίμνης ἀπτεροφόρη ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν.

ΝΑΞΟΣ

Εἰς θέσιν Παλότια οἱ Ἴταλοί κατέστρεψαν τὰ μάρμαρα τοῦ θεμελίου τοῦ Ναοῦ.

Οἱ Ἴταλοί θύρασαν τινὰ τῶν ἐν τῇ κλῆν τοῦ Γυρναίου ἀρχαίων μαρμάρων, τὰ ὑποῖα γενικῶς ἐχρησιμοποιοῦν ὡς ἀπέπατον.

Ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς μεταφορᾶς καὶ γενικῶς ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἐπιβληθείσης μεταθέσεως τῶν ἀρχαιοτήτων ἐκ τοῦ μουσείου εἰς ἄλλα κτίρια καὶ τὴν κλῆν τοῦ Γυρναίου, αἱ ἀρχαιοτάτες ἐβλάβησαν καὶ τὴν εὐθύνην ἔχουν οἱ Ἴταλοί.

ΔΡΗΡΟΣ

Ἐπιγραφαὶ τινὲς τῆς Δρήρου ὑπέστησαν φθοράς. Ἄλλαι μὲν ἐθραύσθησαν, ἄλλαι δὲ ἐνεπιχρίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν εἰς τὸ παράπηγμα τοῦ στρατιῶνος τῶν τῶν Ὀκτωβρίων τοῦ 1942.

ΧΑΝΙΑ

Οἱ Ἴταλοί πᾶσι εἰχμάλωτοι, εἰσπράχθησαν μετὰ τὸν βομβαρδισμόν τοῦ 1941 εἰς τὸ οὐκίμα τοῦ Μουσείου, θύρασαν πλείστα ἀντικείμενα καὶ ἰδίως δὲ πύλας.

ΝΕΑΠΟΛΙΣ

Οι Ίταλοι ένετείχισαν τέσσερες έπιγραφές εντός περιβόλου, τόν όποιον έκτισαν.

ΣΗΤΕΙΑ

Κατά τήν άερούζην χαρακτημήτων εντός τής πόλεως οι Ίταλοι κητέ-
τραψαν ένα τάφον.

ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΝ

Ο Ίταλός λοχαγός του πεζικού, τής μεραρχίας Σάβονα, Guiseppe Bor-
nati, εκ προσεταιίον τινός τής Ρώμης καταχόμενος, κατ' Αδγουστον του
1942 κατέστρεψε ριζικώς εκ μάχης καταστροφής και μόνον κινούμενος ελεύ-
κλερον αρχαιολογικόν χώρον. Η καταστροφή αύτη ήτο ή βαρυτέρα όλων
των καταστροφών τής Κρήτης. Καταστροφή εντός ελαχίστων ήμερών δια
καταναγκαστικώς έργασίας των κατοίκων και ή μικρότερος τοίχος καί άνω
έμεινε κυριαλεκτικώς ούτε λίθος επί λίθου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΟΥΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

ΣΕΡΑΙ

Ἡ ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ ἐξελήθη ἐκ τῆς αἰθούσας, ὅπου ἔην ἐπιτεταμένη.

ΑΜΦΙΠΟΛΙΣ

Εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῆς ἀρχαίας πόλεως οἱ Βούλγαροι ἐπέσκηψαν τὴν περιοχὴν καὶ κατέστρεψαν τὰ βυζαντινὰ στρώματα.

ΦΙΛΙΠΠΟΙ

Οἱ Βούλγαροι κατέστρεψαν κατ'ερείπτοντες ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κίονας τῆς βασιλικῆς καὶ τῶν ρωμ. θερμῶν.

Τὰ ψηφιδωτὰ τῶν θερμῶν (Philippes τιν. 56, 2 καὶ 56) κατέστρεψαν οἱ Βούλγαροι τελείως. Ἐπίσης ἀφῆρσαν πολλοὺς λίθους, τοὺς ἑποικοὺς ἐχρησιμοποίησαν διὰ τὰς οἰκοδομὰς των.

Ἐπίσης ἐκτίσαν μεγάλην οἰκοδομήν ἐκεῖ, ὅπου ἔλλοτε τὸ μικρὸν κτίσμα τῆς γαλλικῆς ἀρχαιολογ. σχολῆς, καὶ κατέστρεψαν χάριν τῆς θεμελιώσεώς του τμήματα τῆς βασιλικῆς τοῦ ἑοῦ αἰῶνος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΖΗΜΙΑΙ
ΕΚ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

ΓΕΡΜΑΝΩΝ

ΕΡΜΑΡΩΝ

ΚΕΡΚΥΡΑ

Έκ γερμανικών βομβαρδισμών καταστράφησαν *έλοσχερώς*

1. Ό βυζαντινός ναός των Άγ. Πατέρων (Σαπτ. 1943). Καταστράφησαν και οι πολύτιμοι φορητοί ειδώνες, τους των Ιωάννη Δουκέρη (Γκαρσιονόρος κ. 4.)· επίσης και άλλα κεντά κειμήλια καθώς και οι ταχυγράφοι του 16ου αιώνα.

2. Ό βυζαντινός ναός των Άγ. Δημητρίου.

3. Ό βυζαντινός ναός της Οδηγητρίας (οδηγητ. ναός Τριβόλη). Η καταστροφή του Ναού τούτου υπήρξεν ανεπανόρθωτος άπώλεια διά την ιστορίαν της μεταβυζαντινής τέχνης. Απειλεί πραγματικών μουσείων και περιείχε πολυτίμους φορητούς ειδώνες των διασημοτέρων μεταβυζαντινών έργωγράφων και θιαστέρας του Θεοδώρου Παλάση.

4. Ό Ναός του Άγ. Ελευθερίου. Ειδώνες τους μόνον διασώθηκαν.

Τέλος καταστράφησαν και διάφορα άλλα μικρότεροι ναοί, όπως περιείχον, έν έζη έξαιρετα, πίνους έξαιρετικώς έργα τέχνης (έβλ. ειδώνες).

Επίσης καταστράφησαν έπί γερμανικών βομβαρδισμών *έλοσχερώς* και οι κεντά ναοί, όπως είχαν καθιερωθείς την λατρίαν των Καθολικών.

1. Η Μετρούπολις των Καθολικών, έξαιρετικώς καλλιτεχνικής σημασίας ιστορικών κειμήλιον του 16ου αιώνα· μετά πολυτίμους ιστορικών έργωγράφων, ειδώνων και άλλων κειμήλιων.

2. Ό ναός του Εύαγγελισμού, εις των παλαιότερων και των πλέον σημαντικών ιστορικών και καλλιτεχνικών ναών της Νήσου. Καταστράφησαν οι τέρια των ήρώων της Ναυμαχίας της Ναυπάκτου· κειμήλια και ένδιαφέροντα ιστορικά έργωγραφα. Καταστράφησαν επίσης τα κειμήλια του ναού. Διασώθη μόνον το κειμήλιον τούτον.

Έκ των ιστορικών κειμήλιων καταστράφησαν.

1. Η Βιβλιοθήκη (Βενετικών κειμήλιον του 18ου αιώνα) μετά έσον του έν αυτή πολυτίμους περιεχομένου έστι περί της έβδωκένουα χιλιάδας τόμων βιβλίων. Μεταξύ αυτών υπήρχον ιστορικά χρονώγραφα, πολλά πρώται έκδόσεις Έλληνικαί και έξωτα συγγράματων (π.χ. ή πρώτη έκδοσις του Shakespeare κ. άλλα τοιαύτα), πολλά incunabula (πρό του 1500), σπάνια παλαιά έκδοσεις, πίνακες και άλλα.

2. Είς κοινάς πολιμικούς ένεργείας Γερμανών και Ίταλών καταστράφησαν πάντα τα έν τή προερίω παλαιότερα βενετικά κειμήλια.

Η έξβασις γερμανικών βομβαρδισμών έπέστη ή Μονή της Πλατυτέρας, και καταστράφησαν τα κείλια.

ΙΤΑΛΩΝ

ΚΕΡΚΥΡΑ

Ἐξ ἰταλικῶν βομβαρδισμῶν καταστράφησαν ὅλεσχερῶς:

1. Ὁ βυζαντινὸς ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν. Τέσσαρες μόνον εἰκόνες διασώθηκαν ἐν μέρει. Ὁ βομβαρδισμὸς ἐγένετο τῆ 1940.

2. Ὁ βυζαντινὸς ναὸς τῆς Μητροπόλεως (Σπηλαιώτισσα). Ἐπισκευάσθη κατόπι παρὰ τῶν Ἰταλῶν. Πάντως καταστράφη μὲγα πικρὰ τοῦ 17ου αἰῶνος.

Ζημίας ὑπέστησαν ὁ βυζαντινὸς ναὸς τοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικρότεροι ναοὶ ἐντός τῆς πόλεως.

Ἐξ ἰταλικῶν καὶ γερμανικῶν βομβαρδισμῶν καταστράφησαν πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει παλαιότερα θενετικά κτίρια.

ΑΡΤΑ

Ὁ προῖλος τοῦ ναοῦ τῆς Παχέρνας ἔχει καταστραφῆ ἐκ τοῦ βομβαρδισμοῦ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1941.

Ἐκ τῶν βομβαρδισμῶν ὁ προῖλος τῆς Παρχαρογυτίσσης ὑπέστη μὲγα ἐξ οὗ εἰσρήθ ἁμβροίον ὀδύτων. Ἐνεκα τούτου ὑπάρχει κίνδυνος καταστrophῆς τοῦ προῖλου καὶ τῶν εἰκόνων. Ὁ Παντοκράτωρ ἔχει ἤδη ὑπέστη ζημίας

ΠΡΕΒΕΖΑ (Τζαμί)

Ἐκ βομβαρδισμοῦ (προφανῶς ἰταλικοῦ) κατέρρευσε μὲγα μέρος τοῦ προῖλου καὶ τῆς μετῆς γωνίας.

Τὸ Μουσεῖον Πρεβέζης καταστράφη ἐκ βομβαρδισμοῦ ἰταλικῶν ἀεροπλάνων κατὰ τὴν ἀνοίξιν τοῦ 1941.

ΠΙΔΝΑ (Οἰκία Μισίου).

Τὴν 2 ἢ 3 Νοεμβρίου 1940 ἐβομβαρδίσθη ἡ πόλις τῆς Ζακυνθίας. Σηλοῦς οἰκία Μισίου καὶ κατὰ μαγνόνωτερον βομβαρδισμῶν, κατὰ τὰ Χριστογένεια τοῦ 1940, ὑπέστη σοβαρὰς ζημίας ἐκ βομβῶν ροβητικῶν ἐπ' αὐτῆς. (βλ. Ἱστορικὰ Χρονικά).

Υπολείπεται τοῦ Μουσείου (Τζαμί Ἀσλάν—Πασῶ) καταστράφησαν ἐκ τῶν βομβαρδισμῶν.

ΜΟΥΤΣΙΔΟΣΚΕΦΑΣΤΟΣ (Ναὸς Ἁγ. Ἀποστόλων).

Ἐκ τῶν ἐκρήξιν ὀρίδων καταστράφη ἡ στήλη τοῦ προῖλου καὶ ἐκ ἐκ τούτου διαποτίζονται αὖ τοιχογραφίαι τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἁμβροίων ὀδύτων.

ΜΟΝΗ ΒΕΛΛΑΣ.

Βίβαβι ἐπέληξιν τὴν Μονὴν καὶ μὲ ἐξ αὐτῶν διαστρώθη τὴν κορυφὴν τοῦ προῖλου τοῦ ναοῦ.

ΣΕΡΒΙΑ (Ἁγιοι Θεόδωροι).

Ἐκ βομβαρδισμοῦ καταστράφη ἡ στήλη καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ μνημεῖον ὑπέστη ζημίας.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

Ἡ Ἁγία Σοφία Θεσσαλονίκης ἐβomβαρδίσθη ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν τὸν Φεβρουάριον 1941. Δύο βόμβαι ἔπεσαν ἐμπροσθεν τοῦ κήρυκος εἰς ἀπόστασιν ἐλαχίστων μέτρων. Πολλοὶ Ἕλληες εἰς μικρὰν ἀπόστασιν καὶ μία ἐπὶ τοῦ τρούλλου. Εὐτυχῶς ὅτι ἔπεσαν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ τετραγωνικοῦ τρούλλου, ὅπου τὸ κτίριον εἶναι συμπαγῆς στρωζόμενον εἰς τὴν στερεώτατον πέσον μέχρι τοῦ ἐδάφους, διότι ἂν καὶ ἐν μόνον μέτρων πρὸς τὸ κέντρον τοῦ τρούλλου ἔπιπτον ἡ βόμβαι, θὰ ἔχοντο ἕνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα μνησικὰ τοῦ 11ου αἰῶνος, ἐνῶ συγχρόνως θὰ ἐβλάπτετο οὐσιωδῶς καὶ τὸ κτίσμα (ἀρχαῖο δὸς αἰῶνος).

Τὸ μνημεῖον ἐμφανὲς καὶ ἀπομονωμένον, σαφῶς διακρινόμενον, ἐπιπλὴν εὐρίσκειται ἐντὸς περιβάλλου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μεγάλων ὁδῶν, αἵτινες καταλήγουσιν πρὸς αὐτό, ἐγένετο στόχος ἐκ προαιλήτης. Οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀφορμὴ ὑπαγορευμένη ἐκ στρατιωτικῶν λόγων καὶ δικαιολογοῦσα ἐνδεχομένως τὴν καταστροφὴν τοῦ μνημεῖου. Τοῦναντίον μάλιστα πλησίον τοῦ ναοῦ ὑπῆρχον νοσοκομεῖα μετὰ εὐδιακρίτων σημείων. Οὐδεμία στρατιωτικῆς σημασίας ἐγκατάστασις εὐρίσκειται ἐκεῖ πλησίον.

ΚΑΣΤΟΡΙΑ (Παναγία Κοιμηλίδικη).

Ἐκ βomβαρδισμοῦ τῶν Ἰταλῶν καταστράφη ὁ τρούλλος τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Κοιμηλίδικης (βλ. Ὁρλάνδου Ἀρχαῖον Βυζαντ. Μνημεῖων.)

ΚΑΣΤΟΡΙΑ (Ἁγιοὶ Ἀναργυροί).

Καὶ ἐκ βomβαρδισμοῦ τῶν Ἰταλῶν καὶ ἐξ ἐνεργειῶν τῶν Ἰσίων κατὰ τὸ διόστημα τῆς Κατοχῆς καταστράφησαν τμήματα τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ (Μουσεῖον).

Τὸ Μουσεῖον Ἡρακλείου ἐβomβαρδίσθη τὴν 23 καὶ 24 Μαΐου 1941 ὑπὸ γερμανικῶν ἀεροπλάνων. Τρεῖς βόμβαι ἔπεσαν ἐπὶ σαφῶς διακρινόμενον κτίριον, ἐξ οὗ καταστροφαὶ καὶ εἰς τὸ κτίριον καὶ εἰς ἀρχαιότητας, δὲ Ἕλληες ἔπεσαν ἐντὸς τοῦ περιβάλλου καὶ Ἕλληες τρεῖς εἰς τὴν ἑμισσον γωνίαν.

Ἐκ τοῦ βomβαρδισμοῦ τούτου καταστράφησαν τὰ κάτωθι:

Ὀκτώ πιθες.

Ἐξοσεὶ ἐκτὸ σαρκοφάγοι.

Τρεῖς λουτροειδεῖς σαρκοφάγοι.

Τρεῖς κόλπαι, ἅπαντα μινωικῆς ἐποχῆς.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ (Ἐνετικὰ κτίσματα).

Ἐκ τῶν βomβαρδισμῶν κατὰ τὴν κατάληξιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καταστράφη μερικῶς ὁ ναὸς τοῦ Ἁγ. Μάρκου (ὄχι ὁ καθεδρικὸς) καὶ ἡ Αἰθρία παρὰ τὴν ἐνετικὴν λότζια. Ἐπίσης ζημίας ὑπέστησαν τὰ τεῖχη.

ΥΛΙΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ
ΓΕΡΜΑΝΩΝ - ΙΤΑΛΩΝ - ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

ΓΕΡΜΑΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ.

Ἡ γερμανικὴ φρουρὰ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἔκτισε πολλὰν ἑλασίαν τῶν ἔργων τῆς Ἀκροπόλεως.

ΕΛΕΥΤΙΣ.

Γερμανοὶ ἀφάρσεν τοὺς ἐναπομεινόμενους ἑλλησπόντικας τῶν προβατῶν τοῦ Μουσείου.

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΚΙΘΑΙΡΙΝΟΣ.

Ἐκ τῶν ὀρίθων, αἵτινες ἀπέχθη τὴν μονὴν, ἐπῆλθον πλείους ζῆμια εἰς τὰ καλλία καὶ τὸν περίβουλον, ἀλλ' ὅμως ἐθραύσθησαν πλείους ἑλλησπόντικας.

ΤΑΝΑΓΡΑ.

Ὅταν οἱ Γερμανοὶ ἔμειναν εἰς τὸ Μουσεῖον Τανάγρας κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1941 ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἔκτισαν τὰς θύρας τοῦ Μουσείου, τὰ παράθυρα, καθῶς καὶ ἔλλα τῆς στέγης τοῦ φιλαικείου.

ΝΑΪΦΙΝΕΙΑ.

Οἱ Γερμανοὶ εὗραν περὶ τὰς ὄσκα κέντρα (15) κατακρίστας περὶ τὸν ἀδοντα καὶ διαφόρους χρήσεις των.

Ἀργότερον οἱ Γερμανοὶ ἀπογορευόμενοι ἀπέβουσαν πάλιν τὴν ἑκατὸν (100) κατακρίστων καὶ ἄλλα δένδρα.

Ἐθραύσαν αἶον θύραν τοῦ Μουσείου καὶ δύο ἑλλησπόντικας βιβλιοθῆκας.

ΟΣΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ (ΦΟΚΙΔΟΣ).

Ἐκ τοῦ βομβαρδισμοῦ τῆς 20-8-43 καταστράφη ὀσκατρός ἡ κεραμεικὸς τοῦ ὄμιου, βλάβας δὲ ἔπαθεν ὄλα ἡ στέγη τῶν ναῶν.

Σημαντικὰς βλάβας ἔπαθε καὶ ἡ στέγασσις τῆς Τραπεζίτης τῆς μονῆς. Ἐθραύσθησαν οἶον οἱ ἑλλησπόντικας μετὰ τῶν πλείωστων ἀμφοτέρων τῶν ναῶν.

ΜΤΚΗΝΑΙ.

Γερμανοὶ περὶβιάσοντας τὴν θύραν τοῦ φιλαικείου ἀπεκόμισαν τὰ δύο ἑλλανα θερμόφυλλα, τὸν βουχισμὸν τοῦ φιλαικείου καὶ ἔθραυσαν δύο λαμπτήρας παραλαίου.

Γερμανοὶ στρατιῶται ἀφάρσεν τρία μεγάλα ἑλλανα ἀπὸ τὸ προστατοῦ τῆς ἐκρίμας τοῦ ὁρίμου τοῦ «τόφου τῆς Κλυταμύστρας.»

ΠΡΕΒΕΖΑ.

Γερμανοί ἀφῆρσαν τὰ τοίχινά σκαπόμενα τῶν μισαίων τῆς βασιλικῆς τοῦ Δοξακίου ἀνεκκαταστήσαντες ταῦτα διὰ πειρασμῶν.

ΜΟΝΗ ΒΕΛΛΑΣ.

Οἱ Γερμανοὶ κατέστρεψαν εἰς εὐραῖον κλίμακα τὴν μὲν καὶ τὰ νεότερα κτίσματα τῆς.

ΒΟΛΟΣ.

Ἐνεκὰ ἀνοικοδόμειον περιτομαποθερῶν, λιμῆος καὶ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀργονίου, ἐθροκόθησαν πλείστοι ἑλλοπίνακες παρεθύρων καὶ ἑτοιμασίων θυρῶν τοῦ Μουσίου.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ (ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ).

Γερμανοὶ ἀφῆρσαν σημαντικὴν ποσότητα λαμαρινῶν (τὸ ἕμισον περίπου) εἰς ἐκείνων, αἵτινες ἐκάλυπτον τὸ πρὸ τοῦ Νοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ὑπόθετον τῶν μαρμαροσκελετῶν.

ΜΑΛΑΚΙΑ.

Οἱ Γερμανοὶ (καὶ προηγουμένως Ἴταλοὶ) ἀφῆρσαν πολλὰ λαμαρινῆς χρησιμεύοντα διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν ἀρχαιοτήτων.

ΙΤΑΛΩΝ

TABLE

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

Ἴταλοί ἐλάπησαν κατὰ τῆς νότιας κολλήτιμον ξυλίκιον τῆς ὤπυρο-
εἰας Ἀναστυλῶσεως τῆς Ἀκροπόλεως.

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ

Κατόπιν διαταγῆς τῶν ἀνωτέρων τοῦ καὶ ἀφού παρέδωσαν ἔγγραφον ἀπό-
δειξιν ὁ Ἴταλὸς στρατιώτης Donato Alfieri ἐνώπιον τοῦ ἐπιλογοῦνο Gino de
Rene, ὅστις προσυπέγραψε τὴν ἀπόδειξιν, ἀφῆρσαν ἐκ τῆς στήγης τοῦ καθίλου
τῆς Ἀνακλήσεως περί τοῦ 100 κεράμοις κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1942.

ΕΛΕΥΣΙΣ

Οἱ Ἴταλοί ἀφῆρσαν ἀλάκτερον τὸ σαρματωπλέγμα κατὰ μῆκος τῆς Ν. Δ.
πλαυρῆς τοῦ περιβόλου.

Ἴταλοί στρατιωνοθέντες εἰς τὸ φυλάκιον τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου Ἐλευ-
σίως ἀφῆρσαν ἐκεῖθεν δύο ντιβάνια καὶ δύο θερμάστρας τῆ ἐπιτολῆ ἀξιωματι-
κῶν. Ἐπίσης ἀφῆρσαν κατὰ καιροῦς ἑκτώ (8) μαλλέρια.

ΘΗΒΑΙ

Ἡ ἐγκαταστάσις τῶν Ἴταλῶν εἰς τὸ Μουσεῖον Θηβῶν ἵππερα πλείστας
δοκας ζημίαις, ἰδίως κατὰ πῶσον ἀλλαγὴν τῶν στρατιωτικῶν ἐγένετο καὶ ἡ σχετικὴ
λεηλασία ἀφαιρουμένων διαφόρων ἀντικειμένων ἰδίᾳ λαμπτήρων ἤλεκτρικῶν,
θεροφύλλων, παραθῆρων, ὀδοντωτικῶν ἐγκαταστάσεων. Τὰς ἐν τῇ αὐτῇ ἀρχαιό-
τητις ἐχρησιμοποιοῦν διὰ κατασκευὴν τῆς μαγειρικῆς των ὅστις καὶ τὰς
ἐφθεῖραν σημαντικῶς.

Οἱ Ἴταλοί ἀφῆρσαν τὰ σαρματωπλέγματα τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου
τῶν Ἠλεκτρῶν Πυλῶν.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ

Οἱ Ἴταλοί ἀφῆρσαν τὰ θεροφύλλα τοῦ Ἀσκληπείου τῆς Κορίνθου καὶ
τῆς δεξικαμνῆς.

Ἐπίσης ἀφῆρσαν ἐπιτὰ σειράς ραβίων ξυλίκων μετὰ τῶν στερηγμάτων
των ἐκεῖθεν καὶ ἐκ τῆς δεξικαμνῆς δοτικῶς τῆς αὐτῆς τῆς στήγης.

ΑΡΓΟΣ

Ἐκ τοῦ μουσείου ἐκλάπησαν παρὰ τῶν Ἴταλῶν δύο καθίσματα καὶ τὸ
σάραβρον.

ΝΑΤΗΛΙΟΝ

Οἱ Ἴταλοὶ ἐκλείωνσαν τὴν κεντρικὴν θύραν τοῦ Μουσείου, ἣ ὅποια κατέ-
στη ἐπισφαλὴς.

Ἀπώλειαν τὰς κλεῖδας τοῦ Μουσείου. Ἠγγράφουσαν τὴν ἐγκατάστασιν
ἐξαρτήσεως ἀραιώσαντες κρουσὴν καὶ σιλήνας.

Ἀπώλειαν τὰς κλεῖδας τοῦ τουργικοῦ ταμίου (ἐπίσης Μουσείου.)

ΛΥΚΟΣΟΥΡΑ

Ἴταλοὶ στρατιῶται γενομάσσαντες εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας Λυκοσοῦρας πλὴν
τῶν καταστροφῶν εἰς τὰ ἀρχαῖα κατέστρεψαν καὶ τὰ παράθυρα τοῦ φιλαικίου.

Ν. ΑΓΧΙΛΑΟΣ

Οἱ Ἴταλοὶ ἐθράυσαν τοὺς ὑλοπέδικας τοῦ θεματίου τῆς συλλογῆς καὶ
τῶν προθέσων.

ΑΔΜΥΡΟΣ

Ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ἰταλῶν καταστράφησαν ὑπὲρ τοῦς (80) ἑγδοή-
κοντα ὑλοπέδικας τοῦ Μουσείου διαφόρων μεγεθῶν, ἐθράυσθη δὲ καὶ ἡ μασκία
θύρα τοῦ Μουσείου.

Οἱ Ἴταλοὶ ἐπίσης ἔχον καταστρέφει τμήμα τῆς στέγης καὶ τμήμα τοῦ
περιβόλου.

ΠΕΡΑΠΕΤΡΑ

Οἱ Ἴταλοὶ ἀφῆραν τὰς θύρας τοῦ Ξενοῦς. Ἀφῆραν ἐπίσης μίαν
προθέσων.

ΔΕΛΦΟΙ

Στρατιῶται τῶν στρατῶν κατοχῆς διαρρήξαντες τὴν Ἐραρεῖον ἐπέσσαν
μίαν βούρσων καὶ τὴν μετροτακίαν τῶν 20 μετρ.

ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

ΜΗΚΥΒΕΡΝΑ

Οι Βούλγαροι άφίρσαν όλον τό σαρματόπλογμα, ύπερ περιώριζε τόν χείρον.

ΦΙΛΙΠΠΟΙ

Οι Βούλγαροι άφίρσαν τά σαρματικά έργαλατα τών ζώνων άρχισιά, πηλάται

ΚΑΒΑΛΑ

Άφίρθησαν δια τά έπιπέλα, ράφια κλπ. του Μουσείου της Καβάλας.

ΘΑΣΟΣ

Οι Βούλγαροι άφίρσαν τά σαρματικά έργαλατα της Γαλλικής Άρχαιολογικής Σχολής.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

Οι Βούλγαροι άφίρσαν διάφορα έργαλατα και άτομικά είδη τών άνασκαφών της Σαμοθρακής, άφού ήνοιξαν τάς θύρας του Μουσείου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΡΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΡΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΡΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙ ΤΩΝ ΕΡΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΤΙΚΩΝ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΓΕΡΜΑΝΩΝ - ΙΤΑΛΩΝ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ
ΤΕΡΜΑΝΩΝ - ΠΑΛΙΝ

ΓΕΡΜΑΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ

Τὸν Αὐγούστου (ἢ καὶ ἐνωρίτερον) τοῦ 1941 εἶχον ἐγκατασταθῆ εἰς τὸν χώρον τοῦ Ὀλυμπίου τῶν Ἀθηνῶν γερμανικαὶ στρατιωτικαὶ φάλαγγες. Ἰνα προστατευθῶν εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν χώρον. Ἐκεῖ παρέμειναν περί τοὺς δύο μῆνας καὶ πλέον. Τὸν χειμῶνα τοῦ 1941-42 Γερμανικὴ πυροβολαρχία ἐστάθιμευσεν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς παλαιᾶς ἀγορᾶς ἐναντι τῆς βιβλιοθήκης Ἀδριανοῦ.

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1943 εἰς τὸ Μουσεῖον Πειραιῶς κατὰ τὰς ἀρχαιοτήτας οἱ Γερμανοὶ ἐβόλῃσαν νὰ ἐγκαταστήσουν πολεμικὰς μηχανάς.

ΣΟΥΝΙΟΝ

Κατὰ ρηινόπαρον τοῦ 1941 οἱ Γερμανοὶ κατασκευάσαν πολὺ πλεθρὸν τοῦ Ναοῦ στρατώνια καὶ ἐγκατέστησαν εἰς τὸ Μουσεῖον ὄπλα καὶ πυρομαχικά, παρατηρητήρια καὶ ἄλλα φελοὺς πολυβόλων.

ΕΛΕΥΣΙΣ

Τὸ ἀρχαῖον ἰδρυματικὸν τῆς Ἐλευσίως μετέβαλον καθ' ὅσον τὸ μέγεθος αὐτοῦ εἰς καταρτίων διὰ τὸν στρατόν.

ΘΗΒΑΙ

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1944 οἱ Γερμανοὶ ἐνοίκων καταρτίων ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ Καθεδρικοῦ.

ΟΛΥΜΠΙΑ

Ἀπὸ τῆς 19-6-43 μέχρι τῆς 8-9-43 ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τῆς Ὀλυμπίας καὶ μεταξὺ τῶν ἐρειπίων εἶχον σταθμεύσει Γερμανικαὶ μηχανοκίνητοι φάλαγγες, ὄπλα καὶ μηχανὴ καὶ τεθωρακισμένα αὐτοκίνητα.

ΡΙΟΝ

Καθ' ὅσον τὸ διαστήμα τῆς κατοχῆς τὸ Φρούριον τοῦ Ρίου ἐχρησάμεν ποιήθη ὑπὸ Γερμανῶν καὶ Ἰταλῶν ὡς ὄχυρὸ θέσις.

ΜΥΚΟΝΟΣ

Κατὰ τὴν ἐνοίκων τοῦ 1944 οἱ Γερμανοὶ ἐγκατέστησαν πυροβόλα πύλα πλεθρὸν τοῦ ἐμφανῶς δεκαεννομήνου Μουσείου. Ἐξοικολόγησαν δὲ τὴν πύλα

ζίν των τάστων λέγοντας ότι θήον δέν ήσαν αντιπαροπορικά, άλλά προσπατούν τον πληθυσμόν και τό Μουσείον εξ άνταρτικίων έποθέσεων.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ (ΚΡΗΤΗΣ)

Έτοποθετήθησαν παρά των Γερμανών παραβάτα εις τον περίβουον του Μουσείου παρά τής διαμαρτυρίας. Έγρησημοποιήθη τό Μουσείον δε' έποθέσκειν πορομαχικών.

ΦΑΙΣΤΟΣ

Οί Γερμανοί έγκαιροτάθησαν πολύ πλησίον τής Φαιστού και έτοποθέτησαν πορομαχικά έντός των Μινωικών άποθηκών, χί δε άνωσικραί τήρσκοντο έντός τής άχωρωμένης ζώνης.

ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΓΟΡΤΥΝΟΣ

Οί Γερμανοί έτοποθέτησαν έντός του άρχαίου Λατομείου πορομαχικά.

ΙΤΑΛΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

Ἴταλοι ἀνήγγειραν κτιστά βάρη προβολέων ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως.

ΑΘΗΝΑΙ (ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ)

Οἱ Ἴταλοι ἐβόησαν νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον, τὸ ὅποσον εἶναι γνωστὸν καὶ εὐδιάκριτον ἀπὸ ἄλλοις.

ΕΛΕΥΣΙΣ

Ἐτοποθετήθη ἀνωθεν τοῦ λόφου τῶν ἀνασκαφῶν ἀντιαεροπορικὴ πυροβολαρχία καὶ παρὰ τὰς ἐκ μέρους τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας ὑποδείξεις δὲν ἀπεμακρύνθη αὕτη. Τὸ ὅτι ἡ παρουσία τῆς πυροβολαρχίας ἐκεῖ ἤδυνάτο νὰ εἶναι ἐπιζήμια διὰ τὰς ἀρχαιότητες ἐγνώριζον καλῶς οἱ Ἴταλοι καὶ συνέστησαν μάλιστα νὰ προφυλαχθοῦν καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρχαιότητες, αἵτινες εὐρίσκονται πρὸ τοῦ Μουσείου.

Οἱ Ἴταλοι ἐγκατέστησαν ἀντιαεροπορικὸν εἰς τὴν δεξιαντὴν ἐπὶ τοῦ λόφου εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν χώρον καὶ ἐκεῖ ὅπου φυλάσσονται τὰ ἀρχαῖα τοῦ Μουσείου.

Τὴν 4 Σεπτεμβρίου 1941 οἱ Ἴταλοι ζήτουσιν ἐπιγόντως ἀπὸ τὸν φύλακα Ἐλευσίνος νὰ ἐκκενωθῇ τὸ Μουσεῖον, ὅπου εἶναι κτισμένον παρὰ τὸ σιφῶς ἀπὸ ἄλλοις διακρινόμενον Τελεστήριον, καὶ τὸ φυλάκισιν, διὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν στρατιωτικαὶ Ἴταλικαὶ μονάδες.

Ἐγκατεστάθησαν εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν ἀρχαιότητων Ἴταλοι καὶ εἰς τὸν παρακείμενον λόφον ἐγκατέστησαν πυροβολεῖον.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Στρατιωτικοὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ ἱστορικὸν Τζῆμι τοῦ Ἀσλὸν Πασῶ, ὅπου ἔτι ἐγκατεστημένον τὸ Μουσεῖον.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILOSOPHY DEPARTMENT

PHILOSOPHY DEPARTMENT, UNIVERSITY OF CHICAGO, 5405 S. UNIVERSITY AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60637

LETTER

Dear Sir: I have your letter of the 10th and am glad to hear that you are interested in the book. I am sorry that I cannot give you a more definite answer at this time, but I will try to get back to you as soon as possible.

Very truly yours,
[Signature]

Enclosed for you are two copies of the book. I hope you will find them of interest.

Very truly yours,
[Signature]

ENCLOSURE

Two copies of the book are enclosed for you. I hope you will find them of interest.

ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑΙ
ΓΕΡΜΑΝΩΝ - ΙΤΑΛΩΝ - ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

ΑΥΘΑΓΡΕΣΙΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ

ΓΕΡΜΑΝΩΝ

ΕΡΜΑΝΩΝ

Γενικά.

Μολοντί υποσχέθησαν τὴν τήρησιν τῶν ἐλληνικῶν νόμων περί ἀρχαιοτήτων καὶ ἱστορίας ἢ εὐθὺν διὰ τὰ ἀρχαῖα ἐβάρυνε τοὺς Ἕλληνας, ἀνέγγρασαν παρὰ τὸν ἑλληνικὸν νόμον καὶ παρὰ τὰς ὑποσχέσεις των ἀνασκαφάς, τὰς ὁποίας ἰδικαιολόγων διὰ τοῦ ἀναιδεῦς ἰσχυρισμοῦ, ὅτι οἱ στρατοὶ κατοχῆς εἶναι οἱ φέροντες τὴν ἐξουσίαν (Hochbehaltsträger), καὶ ἱστορίας δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸν ἔλεγχον οὐδενὸς Ὑπουργείου. Ἐμνε δὲ ἀνεξέλεγκτον τὸ πρῶτον τῶν ἀνασκαφῶν, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ αὐθακέρτως ἔλεγον ὅτι θὰ τὸ παραδώσουσιν μετὰ τὸν πόλεμον διὰ τοῦ γερμανικοῦ Ἱστοιτοῦτου. Τὸ κερδίσαμε τῆς ἀναιδείας των ὑπῆρξεν ἡ ἀπιστοφῆ τῆς ὑπ' ἀριθ. 36260 [1198-13] 7 42 ἐκλήσεως τοῦ Ὑπουργείου πρὸς τὴν εἰδικὴν γερμανικὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν προστασίας τῶν μνημείων, περί τήρησεως τῶν ἀρχαιολογικῶν νόμων, τὴν ὁποίαν ἐκκλησίαν ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀπαράδεκτον.

Δι' ἐγγράφων τῶν Γερμανῶν ἐγένοντο τελείως ἀνέμεστοι ὑποδείξεις εἰς τὴν ἀρχαιολ. ὑπηρεσίαν. Ἐκ τῶν ὑστέρων παρεδίδοντο ὅτι ἔκαμον ἀνασκαφάς ἀνευ προσηνεύσεως μετὰ τοῦ Ὑπουργείου. Σπανίως συνεισέδοντο μετὰ τῶν τοπικῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων, ἐπίστα δὲ μὲ τὸν τυχόντα φίλωνα (π. γ. Παῦλος Σιλάφος φύλαξ Θεσσαλονίκης εἰς Βεργίαν). Ἐπίσης διαφεύδουν ἱταμῆς συγκεκριμένως καταγγαλίαι τοῦ Ὑπουργείου.

Ἀναιδέστατος ὑπῆρξεν σχεδὸν πάντοτε καὶ ὁ τρόπος καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀπαντήσεων τῶν γερμ. ἀρχῶν εἰς λίαν εὐγενῆ, ἀλλ' αὐστηρὰ ἐγγράφα τῆς ἀρχαιολ. ὑπηρεσίας, δι' ἀνέζηταίτο ἡ βοήθεια τῶν γερμ. ἀρχῶν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀρχαιοτήτων. Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἐγγράφον τῆς 5-8-43, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπιστρέφει τὸ πρῶτον ἐγγράφον σχετικῆς παρακλήσεως τοῦ Ὑπουργείου.

Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως τῶν Μετόπισθεν τῆς 13-6-41 φαίνεται ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἐθεώρουν τὸν Ἕλληνα ὑπουργὸν ὡς κατώτερον ἐκτελεστικὸν τῶν ὄργανόν καὶ ἀπευθυνόμενον πρὸς αὐτὸν ἐγγράφον μεταξὺ ἄλλων:

«... Ἐπειδὴ ἡ περίπτωσις δὲν ἐπιδέχεται μακροτέρου ἀναβολῆν διὰ τοῦ παρόντος διατάσσει, ὅπως ὁ φάκελλος τῶν συμβάντων...»

Ἀχαρακτήριστος ἦτο ἡ ὑπηρετικὴ συμπεριφορὰ τῶν γερμανῶν ἀρχαιολόγων πρὸς τοὺς Ἕλληνας συναδέλφους των. Ὅχι μόνον οἱ λόγοι καὶ τὰ ἔργα των ἦσαν πολλὰκις ὑβριστικά, ἀλλὰ καὶ ἐγγράφως ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον μὲταχειρίζοντο γλώσσαν, ἣν μόνον πρὸς δοῦλους δύναται τις τὴν χρησιμοποιήσῃ. Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν των ἡ ἑλληνικὴ ἀποφῆς καταφερομένη τελείως, μόνον δὲ μέλημά των ἦτο ἡ ἰκανοποίησις δῆθεν τοῦ στρατοῦ των. Ὡς δεῖγμα τῆς τοιαύτης στάσεως παρατίθενται φράσαι εἰς ἀκριβῆ μεταφρασίν ἐκ τῆς ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἀλληλογραφίας.

1) Ἐγγράφον τοῦ ταχ(χου) v. Schönebeck ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1941 (ἐνὸς ἡμιμακροῦσεν ὁ τόπος).

«Ὡς καὶ προφορικῶς ἐξέφρασα, φαίνεται εὐκταῖον πρὸς δοῦλος τῶν στρατευμάτων... (v' ἀνοίξῃ τὸ μυστεῖον τοῦ Κερραμειοῦ).

Νά μου γνωρίσετε προκαλών τι ενέργειαι έγινοντο διά την αποκατά-
στασιν του Μουσείου τῆς Ὀλυμπίας, συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν
του Διευθυντοῦ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων, Ἐπίσης νά ἐπισθῆ ἑλληνικῆ
ἐπιτροπὴ, ἥτις νά ἔχη εὐλας τὰς δυνατότητας νά ἐνεργήσῃ τὴν ἀποκατάστασιν
τῶν ἀρχαιοτήτων συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς διευθύνσεως τῶν ἀνα-
σκαφῶν.

2) Ἐγγραφὸν τῆς γερμ. πολιτικῆς διοικήσεως ἀπὸ 15 Ἰουνίου 1941.

«Εἰς προφορικὴν συνενόησιν ὁ D. v. Schönlebeek μετὰ τοῦ κ. Ἰ-
πουργοῦ ἐπέδειξε πρὸς ὄφελος τῶν στ. πικουμάτων τὸ ἄνεργον ὀρισμὸν
αἰθουσῶν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως. Παρὰ τὴν προφορικὴν συναινέσιν
τοῦ κ. Κυβερνήτου δὲν ἔρχασιν κἀν ἀδεία αἱ ἐργασίαι τῆς ἀποκαταστάσεως. Αἱ
αἰθουσαὶ 1, 2 καὶ 4 δὲν μίχρη Πέμπτης 19-6 ὡς τὰς 12 μ. νά εἶναι προσιταὶ
πρὸς ἐπίσκεψιν».

«Μίχρη Τετάρτης 18-6 δὲν νά προσαχθῶν πίνακες τῶν χώρων ἀπο-
κρίσεως τῶν ἀρχαιοτήτων.»

Πικραίνοντες εἰς τὰ τῆς ὑπηρεσίας ἡμῶν οἱ Γερμανοὶ ἐζήτουν, ἐπεὶ
δὲν παρέχον οὐδὲν μέσον μεταφορᾶς, ἐντὸς πέντε ἡμερῶν νά συμπληρωθῆ ἡ
ἐφορεία Θεσφόνικης. Μάλιστα δὲ ὑπαδείκνυον πρῶτα, τὰ ὅποια δὲν ἀνήκον
εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Πάντα δὲ ταῦτα διὰ νά καλυφθῶν καὶ νά ἐπιτρέψωσιν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων
τὴν ἀρχαιοτήτιστον διαγωγὴν των εἰς τὴν Βίαν.

Οἱ Γερμανοὶ μιλῶντι ἀπῆλθον κανονικὴν λειτουργίαν τῶν ἀρχαιολ.
ὑπηρεσιῶν ἐδυσχέλιον διαρκῶς ταῦτη. Ὅταν ὁ ἐπιμαχητὴς Πέτρος
ἀπέμειν ἐπὶ μῆνας τὴν ἰδίαν μεταβάσεώς του εἰς Νάξιον. Τὸ αὐτὸ ἔγχεσε
καὶ περὶ τοῦ κ. Ζακρυπούλου, ὅστις ἀπέμειν ἐπὶ μῆνας πολλοὺς τὴν ἐξο-
ρῆσιν πλουκίου διὰ τὴν εἰς Δῆλον μετάβασιν του. Τὸ αὐτὸ διὰ τὸν κ. Καλλί-
πολίτην προκειμένου νά μεταβῆ εἰς Σάμον. Τὸ αὐτὸ διὰ τὸν ἑσρονον Θεσφόνικης.
Ἄλλοτε πάλιν ἤμεινον ἡ μετάβασις εἰς τόπον τινὰ (π. χ. Λάρισαν) καὶ δὲν
παρέχοντο τὰ μέσα μεταβάσεως.

Οἱ Γερμανοὶ ἔβιδον ἀπ' εὐθείας διαπαγὰς εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀρχαιολο-
γικοὺς ὑπαλλήλους, κοινοποιούντες ἀπλῶς τὴν ἀπόφασιν των εἰς τὸ Ἰπουρ-
γεῖον, ἐπεὶ συγχρόνως διέτασσον αὐτὸ νά καταβάλῃ τὰς δαπάνας.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ.

Ὁ Kraiker ἐζήτησεν, ὅπως ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀκροπόλεως, ἐντὶ νά
ἀπειθῆται δι' ἐπι συμβαίνει εἰς τὴν προισταμένην του ἀρχὴν, τὸ Ἰπουργεῖον,
ν' ἀπειθῆται εἰς τοὺς Γερμανοὺς (τὸν ἴδιον τὸν Kraiker).

Οἱ Γερμανοὶ ἀρχαιολόγοι καὶ ἐντεταλμένοι διὰ τὴν φύλαξιν τῆς τέχνης
ὄχι μόνον τὴν εφορᾶν τῶν μνημείων (μνημείων ὡς ὁ Παρθενών) δὲν ἐμπόδι-
ζον, ἀλλὰ τὴν ἐθεώρουν ἀπολύτως ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ κανονικοῦ καὶ ἐζήτων
ἔξομαδιαίαν κατὰστασιν τῶν βλαβῶν.

Τὴν 14 Νοεμβρίου 1941 ἀπηγορεύθη ἡ εἰσοδος εἰς πάντας τοὺς Ἑλληνας
ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἐπετράπη πάλιν τὴν 14 Ἀπριλίου 1942. Ἐν τούτοις
ἐπέβλεπον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μας τὴν χορήγησιν ἀδείας εἰσοδοῦ διὰ γυναῖκας ἑλε-
φρῶν ἡβῶν συνοδευούσας τοὺς στρατιώτας τῆς κατοχῆς.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ.

Προκειμένου να γίνει εις τὸ θέατρον τοῦ Ἡρώδου συναυλία, εἰς ἣν θὰ παρίσταντο Γερμανοὶ ἐπιστήμιοι διατάχθη ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ κοινῶ καὶ τῶν φράκων τῆς Ἀκροπόλεως πρὸ τῆς κανονικῆς ὥρας δι' ἀπεὸς τυρρακισμοῦ.

Τὴν 3 Νοεμβρίου 1942, ἀφοῦ ἐλάσιν ἡ Ἀκρόπολις, Γερμανοὶ στρατιῶται εἰσῆλθον οὐχὶ ἐκ τῆς εἰσόδου, ἀλλ' ἀνερχόμενοι διὰ τινος προσβάσεως παρὰ τὸν Πάργον τῆς Νήσης. Ὅστε ὁμοίως ἡ σύστασις τοῦ φάλακος, ὅτε ἡ τῆς Ἰταλικῆς προεδρῆς Ἰσχυροῦν, διὰ τὰ τοὺς πύλους ν' ἀπομακρυνθῶσιν.

Τὴν 19 Νοεμβρίου 1942 εἰς Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ τὴν 22 τοῦ ἴδιου ἔτους ἀνῆλθον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τὰς κανονιστικὰς ὥρας. Εἰς παρατήρησιν τῶν φράκων οἱ ἀξιωματικοὶ ἐρώτησαν τοὺς φράκους καὶ ἀνῆλθον.

* Ἄλλοι Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ περιέρρον καὶ τοὺς κῶνας τῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως.

Διὰ τὴν καταστροφὴν τὴν ἀεπερομένην εἰς τὴν 14 Αὐγούστου 1942 (βα-σχεπιοῦς) ἀπὸ ἄλλου τινὸς οἱ Γερμανοὶ ἐπιπέθοντο προέβησαν εἰς ἀθέλειαν ὑποδείξαι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀκροπόλεως. Καὶ τὰς ἀπολαύσεις ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος ἐξοικονομῶν λέγοντες, ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἀρκετὰ εἰκονικὰ τοποθετημέ-ναι πινακίδας, αἵτινες νὰ ἀποδεικνύουν, ποῦ ὑπάρχουν W. C. (Kraiker).

* Ἄνευ ἀδείας ἢ κατ' ἐπισημοποιήσεως ἀνακρίβητο κινηματογραφικὴ ταινία ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως παρ' ἑαῖδος στρατιωτικῶν.

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ.

* Ἐνῶ πιναγματικῶς καὶ δι' ἐφορτῆς εἶχε παραδοθῆ τὸ Μουσεῖον τοῦ Κεραμικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, οἱ Γερμανοὶ κατακράτησαν τὰς κλεΐδας τοῦ Μουσείου. Εἰς πρόσκλησιν δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχαιολογικῆς δὲν ἀπήντησαν.

Οἱ Γερμανοὶ ἐβόλησαν νὰ ἐπιρρίψουν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιολογικὴν ἀρχαιότητα τὴν εὐθύναν δὲθεν καταστροφῶν εἰς ἀρχαιότητα λόγῳ τῶν μέτρων, ἅτινα εἶχον ληρῶσιν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ἐξασφάλισιν, ἐνῶ κυρίως ἐπιδή-κτικον νὰ ἐκτεθῶν τὰ ἀρχαῖα μὲ ἀγνωστον ποῖον ἀπώτερον σκοπὸν.

Τὸν Νοεμβρίου τοῦ 1941 ἀπαγορεύθη κατόπιν τηλεγραφικῆς διαταγῆς προσερχόμενος δὲθεν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ Φρουραρχείου νὰ ἐπισκεψιῶνται καὶ οἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαιολογοὶ τὸ μουσεῖον τοῦ Κεραμικοῦ καὶ τὸν γῆρον τοῦ Κεραμικοῦ.

ΕΒΝ. ΑΡΧ)ΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ.

Κατηγοροῦντες τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου διὰ κακῆν μεταχείρισιν ἀντικειμένων αὐτοῦ (ξύλινα εὐρήματα ἐκ Σάμου) ἐπιπέ-θοντες μὲ τὸν σκοπὸν προφανῶς νὰ ἀπυκτῶσιν πλήρη ἑλεγχον εἰς τὸ τὸ Μουσεῖον.

«ΘΗΣΕΙΟΝ».

Γερμανός αξιωματικός ἀφῆρσεν τμήχιον μαρμάρου ἐκ τοῦ Θησειοῦ. Ἀσυγκίνητος ὅπως πάντοτε ἡ γερμανικὴ ὑπηρεσία προστασίας τῶν καλλιτεχνημάτων δικαιολογεῖ τὴν πρᾶξιν ταύτην λέγουσα ὅτι οὐαῖγμα λάθου θά λαβεῖ ὁ ἐν λόγῳ αξιωματικὸς. Διὰ τὴν ἀπόσπασιν εἰργασμένου τμήματος ἐκ τοῦ Θεσειοῦ παρὰ Γερμανοῦ ἐν πολιτικῇ ἐνδρακσίῳ, ἡ αὐτὴ ὑπηρεσία ἀπεξεδίετο πάσης εὐθύνης λέγουσα, ὅτι οὔτε κἀν τὸ ἄνομα δὲν κατέστη δυνατόν νὰ γνωσθῆ (ὡς ἂν ἦτο δυνατόν ὁ φύλαξ νὰ ζητήσῃ ταυτότητα Γερμανοῦ ἐπὶ κατοχῆς!).

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ.

Γερμανοὶ ἐγκατεστάθησαν ἐντὸς τοῦ μόνου δωματίου τοῦ Μουσείου Πειραιῶς ἐκεῖ οὐδεμιᾶς προηγουμένης ἢ ἔσται καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων εἰδοποιήσεως ἐκ μέρους των.

Συγχρόνως ἤθελον, ἂν δὲν προελαβάνετο τὸ κακόν, νὰ στήσουν καὶ πολεμικὰς μηχανὰς καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων εἶχον μεταφέρει καὶ σάκκουσ διμφοῦ.

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ.

Γερμανοὶ αξιωματικοὶ μετὰ γυναικῶν μετέβησαν περὶ τὰς μεσονυκτίους ὥρας εἰς τὴν Καισαριανὴν διὰ νὰ θαυμάσουν τὰς τοιχογραφίας (!) θραύσαντες καὶ βέβαντες κατὰ γῆς τὴν θύραν τοῦ παρεβόλου.

ΛΙΟΠΕΣΙ.

Τὰ ἀρχαιολογικὰ εἰρήματα οἱ Γερμανοὶ συνεχάρησαν εἰς μίαν γυνίαν καὶ μετέτρεψαν τὸ Μουσεῖον εἰς ἀποθήκην τροφίμων.

ΕΛΕΥΣΙΣ.

Εἰς ἔγγραφῃ τῆς ἡ ὑπηρεσίας προστασίας καλλιτεχνημάτων (Dr. Kraiker) ζητεῖ ρητῶς νὰ δαπανήσῃ τὸ ἑλληνικὸν Λημέσιον διὰ νὰ περιφράξῃ τὸν ἀρχαιολογικὸν χώρον τῆς Ἐλευσίνας, ἐνῶ τὸ συμφετόπλεγμα τὸ εἶχον ἀραιῶσαι οἱ Ἴταλοὶ.

Τὴν 3 Ἰουνίου 1943 δύο Γερμανοὶ στρατιῶται ἀπόσπασαν διὰ εἰδηρῶν ἐργασιῶν τμήμα εἰργασμένου μαρμάρου. Ὁ φύλαξ ἐπιχείρησεν νὰ τοὺς ἀποδιώξῃ, ὅποτε ὁ εἰς εἰς αὐτοῦν ὀργισθεὶς ἐπιτέθη καὶ ἐτόπησεν αὐτὸν διὰ γ. ὄνθου εἰς τὸ π. ὄσωπον τῶνον, ὥστε νὰ διαγκωθῆ ἡ παρὰ τοῦ ἐπικυβότου ἐπὶ ἡμέρας. Ἀλλὰ δὲν ἤρκεσε τούτου ὁ Γερμανικὸς στρατιῶτης ἐν συνεχείᾳ ἤ. π. π. βραχὺν λῆθον καὶ, ἂν δὲν τὸν συνεκράτει ὁ παρτυριπόμομος τὴν ὥραν ἐκείνην συνάδελφός του, θά ἐρόνισε τὸν φύλακα.

ΜΕΓΑΡΑ.

Οἱ Γερμανοὶ ἠμποδίσαν τὸν φύλακα τῶν ἀρχαιοτήτων νὰ πλησιάσῃ καὶ πρὸς τὸν χώρον, ὅπου ἐφυλάσσεται ἡ συλλογὴ τῶν ἀρχαίων.

ΣΑΛΑΜΙΣ.

Ἡ Γερμανικὴ φρουρὰ παρὰ τὸ χωρίον Μούλια ἔχει μόνον κατέστρεψεν τὰς τοιχογραφίας τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ἀλλὰ μετέτρεψε τοῦτο εἰς μαγειρεῖον.

ΧΑΙΡΩΝΕΙΑ.

Ἐξῶθεν τοῦ Μουσείου οἱ Γερμανοὶ μετετόπισαν ἀρχαιοτάτας πρὸς βλάβην αὐτῶν.

Ἐντὸς τοῦ Μουσείου ἐκοιμήθησαν πλέον τῶν διακοσίων (200) Γερμανῶν, παρὰ τὰς ἐπίσημους ὑποσχέσεις τῆς διοικήσεώς των καὶ παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ φύλακος.

Προκειμένου νὰ γίνῃ διακρίστως κλοπῆς ἐζητεῖτο ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας νὰ εἶδον σαφῆ στοιχεῖα πρὸς ἐξακριβωσιν τῶν διαπραξάντων τὴν κλοπὴν στρατιωτικῶν, ὅπου ὅμως ἦτο φυσικὰ ἀδύνατον, καὶ βιβλικῶς τὸ ἐγνώριζον οἱ Γερμανοί, ἀλλὰ τὸ ἐζήτουν σκοπίμως διὰ νὰ καθίσταται ἀδύνατος πᾶσα δίωξις.

ΤΑΝΑΓΡΑ.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1941 οἱ Γερμανοὶ ἐγκατεστάθησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὸ Μουσεῖον Τανάγρας, τῇ ἐπιμέλειαι ὅμως τοῦ φύλακος παρέμειναν μόνον εἰς τὴν αὐτὴν ἀνέπτυντες παρῆς. Τὸν Μάιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους δύο ἀξιωματικοὶ θαλάσσαντες νὰ κλέψουν ἐκ τοῦ Μουσείου ἐξέβαλον τὸν φύλακα τοῦ κτιρίου, ὅστις καὶ μετὰ ταῦτα ἐκρατήθη ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ ἐκεῖ στρατιωτικὸν κατάστημα.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ.

Γερμανοὶ στρατιῶται ἤπειλουν διὰ περιστροφῆς τὸν φύλακα τοῦ Μουσείου, ὅστις τοὺς παρετήρησε, καθ' ἣν στιγμὴν παρεβίαζον τὴν θύραν τοῦ Μουσείου.

Ἐκ τοῦ Μουσείου ἐκοιμήθησαν ὀρολόγιον ἀλέγγυον καὶ τινὰς κλεῖδας.

Καταγγελλθείσης τῆς πράξεως ὁ φύλαξ ἐκρατήθη ἐπὶ δεκαήμερον, ὡς βλάβη θὲ εἰς ἀποθηροτάτας ἀνεκρίσεις.

Οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται ἤπειλουν τοὺς φύλακας ἀρχαιοτήτων, ὅταν αὐτοὶ τοὺς παρετήρουν διὰ κλοπῆς, ἄς διέπραττον τοὺς ἀρχαιολογικὰς τὴν πόλιν, ἢ ἐλέγητο ὑπὸ τῶν Γερμανῶν νὰ μὴ ἐδιακρίβωσται οἱ φύλακες, διότι αὐτὰ εἶναι εἰδικὰ των! »

ΜΥΚΗΝΑΙ.

Ἀρνεῖται ὁ Κραϊκερ ὅτι Γερμανοὶ στρατιῶται ἐγράφον ἢ ἐγράφον νὰ ὀνομαζέται τῶν εἰς τὰ μνημεῖα τῶν Μυκηνῶν, ἐπικαλούμενος καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ φύλακος, ὅπου φησὶς, διότι καὶ τὰ ὀνόματα ὑπάρχουν καὶ οὐδεὶς ποτὲ ἐζήτησε τὸν φύλακα ἐπὶ τοῦ ὀνόματος.

ΝΑΥΠΑΛΙΟΝ.

Ἐνῶ ἀσφαλῶς ἐγνώριζον ὅτι τὸ Μουσεῖον τοῦ Ναυπλίου εἶναι κατελήμ-
μένον ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει καθόλου χώρος
διὰ τὰς ἀρχαιοτήτας, ζητοῦν νὰ ἀνοχθῶν καθότι μὲ ἀρχαιοτήτας, αἰτῶνας εὐρί-
σκοντο εἰς καταφύγιον πρὸς ἐξασφάλισιν.

ΤΕΓΓΕΑ.

Παρὰ τὰ εἰδικὰς περὶ τοῦ Μουσείου Τεγγίας ἀποσχέσεις τῶν Γερμανῶν
νοῦτο ἐπιτελέσθαι καὶ ἐχρησίμευσε διὰ τὸν στρατιωτικὸν μίαν μονάδα. Δὲν
ἀποκλείεται νὰ ἐκλάπησαν καὶ ἀρχαῖα ἐκ τῶν ἀνοικτῶν προθηκῶν.

ΚΕΡΚΥΡΑ.

Οἱ Γερμανοὶ κατέλαβον τὸ κτίριον τῆς Ρολλίνας, ὅπου εἶχον συγκεντρωθῆ
τὰ ἀντικείμενα τῶν Μουσείων, καὶ διέταξαν ταχυστάτην ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

Παρὰ τὰς προηγουμένης ἀποσχέσεως τῶν ἐγένετο ἐπίταξις τοῦ Μουσείου
Ἀργυροῦλου.

ΛΑΡΙΣΑ.

Προσφικῶς σκοπίμως δὲν ἐξεβίβη ἕδωκ μεταξέσεως τοῦ Ἐφόρου Μπα-
καλάκη εἰς Λάρισα, ἐκ προκοκλουδήθη τῆς ἐργασίας τοῦ Bauval Kuthe,
διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἀνυπαρξτὴ ἢ ἐκεῖ κατὰστασις καὶ ταῦτα παρὰ τὰς ἀντιθέτους
ἀποσχέσεις τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν.

ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ.

Οἱ Γερμανοὶ μετέβαλον τὸν Ἐπισκοπικὸν Ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς
Θεοτόκου, κτίσμα τοῦ 11ου αἰῶνος, εἰς σταῦλον.

Ἐκὶ πλέον ἀνεξαρτήτως τῆς καλλιτεχνικῆς ζημίας σημαίνεται ἐνταῦθα
τὸ γεγονός, ὅτι ἐχρησιμοποιεῖσθαι φορητὰ εἰκόνας ὡς κούσμιος ὤκ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Οἱ Γερμανοὶ ζητοῦν νὰ ἀνεπισταθῆ τὸ Μουσεῖον, κατὰ τὸν κλίον ἐπι-
τακτικῶν καὶ ἀνοικτῶν τρόπων, καὶ ταῦτα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς φρικτῆς πείνης
(ἀρχαὶ Μαρτίου 1942).

Δι' ἐνόπλων δυνάμεων ἀφῆρσαν ἀγάλμα γυναικὸς ἐκ τοῦ Μουσείου
τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Εἰς τὰς διαμαρτυρίας τοῦ Ἐφόρου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκεί-
νοι ὅτι, τὸ μετέφερον εἰς καταφύγιον πρὸς ἀσφάλειαν, ἐνῶ ἀποστῆναι εἰ-
βίοντες.

Μετά τὸ πέραν τῶν ἀναστολεωτικῶν ἐργασιῶν ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ βομβαρδισμοῦ εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν Θεσσαλονίκης οἱ Γερμανοὶ ἤθθον προσφέρονται νὰ βοηθήσουν τὴν ἀναστέλλουσαν δι' ὑλικῶν, ἅτινα οὐτε ὑπῆρχον κεν, οὐτε φυσικὰ ἐβασάν ποτε.

Ὅχι μόνον ἐζήτησαν οἱ Γερμανοὶ, διὰ τοῦ v. Schönebeck, νὰ ἀποκαλυφθῶν οἱ σαρκοφάγοι τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστῇ τὸ Μουσεῖον προσιτὸν εἰς τὸ κοινόν, καὶ τοῦτο, ἐνῶ οἱ Γερμανοὶ ἐροβοῦντο πολέμικῶς ἐπιχειρήσεις, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐποταθέτων σφραγισμὰ ἐπὶ τὰς ἀδοὺς τῆς Θεσσαλονίκης τὴν ἰδίαν ἐποχὴν.

ΒΕΡΟΙΑ

Ἐκεῖ προηγουμένως ὑπῆρξεν ἡ διαγωγή τῶν Γερμανῶν ἐν Βεροίᾳ. Μετέτρεψαν τὴν Πολιτικὴν Μητρόπολιν (καθὸν τοῦ 11ου αἰῶνος) εἰς σταθμὸν. Τὰ ἐντὸς αὐτοῦ κατατεθειμένα ἀρχαῖα βαναύτως ἀπερρέθησαν εἰς τὴν οὐλὴν, τὰ δὲ διαμετακόμισα ἐβραβύθησαν. Αἱ ἀρχαιοτήτες ἐκαλύφθησαν διὰ κέρρου.

ΚΑΣΤΕΛΛΙ ΚΑΜΠΟΥ

Ἡ αἰθουσα ἐνθα εὐρίσκοντο αἱ ἀρχαιοτήτες ἐχρησιμοποιήθη ὡς κρατητήριον ὑπὸ Γερμανῶν, χωρὶς νὰ φρονίσουν νὰ τὴν κανέσουν προηγουμένως (περὶ κλοπῶν βλέπε σχετικῶν κεφάλαιον). Τὸ αὐτὸ ἄλλωστε ἐξεζαν, καὶ μὲ καταστρεπτικὰς συνεπείας, καὶ εἰς ἄλλα μέρη (Σόρον, Ἡράκλειον, Χανιά κλπ.).

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ—ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Διὰ λακτισμῶν Γερμανοῦ ταγματάρχου ἐβραβύθη ἡ θύρα τοῦ ἀπογραφικοῦ τμήματος καὶ καταστρέφη οὕτω εἰς πῦθος.

Ἐγένετο ἐγκατάστασις τῶν Γερμανῶν εἰς τὸ Μουσεῖον καὶ μετὰ ταῦτα ἐζήτησαν ἐπιγούσας καὶ ὅσα λόγων μετακομίσεις πρὸς τμήμα τῶν ἀρχαιοτήτων.

Ἐζήτηθη παρὰ Γερμανῶν ἀξιοματικῶν νὰ παραχωρηθῇ τὸ Μουσεῖον δι' ἐπιδοίσεις μεταλλῶν καὶ τοῦτο ἔστω κεν τῆς ἀδείας τοῦ ἐκεῖ ἐφόρου.

Τὸ Μουσεῖον μετατέθη εἰς π. ὄχιον νοσοκομείον. Μετὰ ταῦτα ἐγένετο σφαλὴ χυμικοῦ πλῆμου.

Ἐπιτελέθησαν οἱ ὑπὸ διαμετακόμισιν κίχμαστοι Ἴταλοι.

Ἐζήτηθη λίαν ἐπιμόνος ἄσπας ὁ ἐκεῖ ἐφόρος παραδόσθαι ἀρχαιοτήτες ἐκ τοῦ μουσείου, ἐκ βιβλίων ὡς δῶρον εἰς τὸν ἀποχωροῦντα στρατηγὸν Ἡράκλ.

ΙΤΑΛΩΝ

ΠΡΑΚΤΑ

Γενικά.

Χαρακτηριστική είναι η ταχύτης των έγγραφων απαντήσεων π.χ. έγγραφον απεστάλην παρ' εμάς την 5 Νοεμβρίου του 1941 εξαιτίας απειρήσιας μόλις την 7 Μαρτίου του 1942 ήτοι μετά 4 μήνας.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

Οι Ιταλοί κατόπι διαταγών του Φρειδεργίου των Διόμβων μέτρο διά την διοίκηση των άρχαιολογικών χώρων. Όθεν εις την Ακρόπολιν έπεπέμφθησαν εις την διάθεσιν και πώλησιν ειστηρίων εις Έλληνας, έμποδίζοντας πώλλαις ατόμοις να επισκεπτανται την Ακρόπολιν παρ' τας αναθέτους απόφασις της έλληνικης ύπηρεσίας.

Επίσης παρ' τας άπογορευτάς περι εφόδου εις την Ακρόπολιν, αίτινες προήρχοντο εκ μέρους των Γερμανικών και Ιταλικών άρχών, αίτινες ήσαν άναγγραμμένοι εις την Θύραν Ιταλής στρατιώτης έγράπισεν τον 67 έτων γέροντα φύλακα και εισήλθεν μετά του συνοδευόντος Γερμανού.

Την 22-1-1942 άπόντος του Διευθυντού έπικράσθησαν και ή συνήθησαν τή σωτήρια του Μουσείου και γραφείου της Ακροπόλεως παρ' Ιταλού λοχίου. Δοτις διαβην έντολή των προϊσταμένων του εκ του Φ. ουρ. χείου.

Την 30-8-1941 Ιταλοί στρατιώται ένήλθεν μετά έπιμον, πυροβόλων και πυρομαχικών επί της Ακροπόλεως. Αλλά μετά τινος ώρας κατήβησαν πάλιν, χείως να έγκατασταθούν. ένθ' είχαν, ώς φαίνεται, άρχικώς τουκότεν π. όθεν.

Την 2-10-1941 έγκατεστάθησαν περί τους 150 Ιταλοί στρατιώται επί της Ακροπόλεως μετά πολυβόλων, έπιμον, πυρομαχικών κλπ. παρέμειναν δε μέχρι 5-10-41.

Επί της Ακροπόλεως μεταφέρθησαν δύο έπιμοι, άντικαρόπομοι προβολείς, έκουστικά μηχανήματα, βενζίνη, έπιμοι, άτια έξέσκισον τή διαίτην των Προπύλαιων.

Επίσης Ιταλοί έγκατεστάθησαν εις τας αίθουσας του Μουσείου, όπου είναι έκτεθειμένα άρχαιότητες (άρχαικά άείώματα).

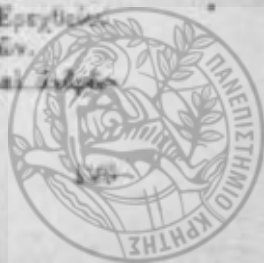
Οι έπιμοι της φρουράς μεταχειρίζοντο άναλόγως των άναγκών των τους καναπέδες του Μουσείου. Έντός δε αύτου έγκατεστήθησαν πλυντήριον, μαγειρείον και ραδιόφωνον.

Ηνακτων πυράς επί της Ακροπόλεως προκαλούντας την ρύπανσιν των μνημείων.

Ιταλοί στρατιώται έκκληροδόντες τας φυσικάς των άνάγκας συστηματικώς έρόπκισον την Ακρόπολιν (Προπύλαια και Παρθενών Ιδίως).

Όμοις Ιταλών στρατιωτών άνήλθεν επί της προστασίας του Έργου. οι στρατιώται δε έρωτογραφήθησαν ένηγκολισμένοι μετά των Κορβών.

Συγγά Ιταλοί στρατιωτικοί συνομαζήσαντο μετά γραικικών και Τούρκων επί της Ακροπόλεως, άφίνοντας την της διαβόσεσιν των.

ΑΘΗΝΑΙ.

Τὰ ιστορικῆς μόνον σημασίας καὶ κατὰ τὰ ἑλλα ἀρχαῖα ἔπλα τῆς ιστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας φοβούμενοι οἱ Ἴταλοι ἐζήτησαν ἐπικεικλιμῆνας, τέλος δὲν τὰ παρέλαβον μὲν, ἀλλὰ κατέστησαν ὑπεύθυνον τὴν διαύθυναι τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας.

Κατόπιν διαφόρων διατυπώσεων ἐπέτρεψαν οἱ Ἴταλοι τὴν ἐπιστροφήν ιστορικῆς σημασίας καὶ κατὰ τὰ ἑλλα ἀρχαῖων ἔπλων εἰς τὴν στρατιωτικῆν λέσχην ὑπὸ τὸν ἄρον νὰ φυλαχθοῦν εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.

ΚΟΡΩΠΙ.

Τὸ δωμάτιον ἐνθα ἡ συλλογὴ ἀρχαιοτήτων τοῦ Κορωπίου μεταβλήθη εἰς ἐπιθήκη.

ΒΑΡΗ—ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ .

Οἱ Ἴταλοι διέταξαν τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ πληθυσμοῦ ἐκ τῆς περιοχῆς Βουλιαγμένης κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1943 καὶ οὕτω ἀπεμακρύνθησαν καὶ οἱ φύλακες τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ αἱ ἀρχαιοτάτες ἐκλείσθησαν ἐντὸς συρματοπλεγμάτων.

ΜΕΓΑΡΑ.

Δὲν ἤρκεσαν αἱ κλοπαὶ τῶν Ἴταλῶν (περὶ ἃν εἰς τὸ σχετικὸν κεφάλαιον), ἀλλὰ ἐπέριπτον καὶ τὴν εὐθύνην εἰς τὸν φύλακα, ὃν κατηγοροῦν ὅτι δὲν ἐπέδειξε καλὴν διαγωγήν.

ΘΗΒΑΙ.

Τὸ Μουσεῖον Θηβῶν πλήρες παλιμοσιῶν ἀρχαιοτήτων ἐποτάχθη παρὰ τοῦ στρατηγοῦ—προσοδῶν καὶ διετάχθη ἡ ἐκκένωσις πλήρων ἀποθηκῶν καὶ τοῦ θροναίου ἐντὸς τῆς ἡμέρας καὶ ἐγκατάστασις στρατιωτῶν ἐντὸς τῆς πλήρους ἀρχαιοτήτων αὐλῆς.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ.

Οἱ Ἴταλοι ἐβουλόχουν τὴν μετακίνησιν τῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων, ὅπως μεταβῶν πρὸς ὑπηρεσίαν.

Οἱ Ἴταλοι μετέβαλον ἐλόκληρον τὸν ἀρχαιολογικὸν χῶρον περὶ τὸ Ἀσκληπιεῖον εἰς κορῶνα.

ΝΑΥΠΑΛΙΟΝ

Ἡμποδίζον τὴν ἐλευθέραν ἐποπτεῖαν τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς ὑπαλλήλους· οὕτως ἠμποδίσθη ὁ ἐπιμελητὴς ἀρχαιοτήτων νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὰ ἐνδοτικὰ φρούρια τοῦ Παλαιμυδίου.

Οἱ Ἴταλοί κατέλαβον τὸ ἱεῖσμα τοῦ Μουσείου, ὅπερ ἐχρησιμοποιεῖται ὡς οἶκος τοῦ στρατιώτου. Ἐπίσης ἐπετόχθησαν, καὶ τέσσαρες προθήκαι, αἵτινες εὑρίσκοντο εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦτο.

Οἱ Ἴταλοί ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των προσπάθουν νὰ ἐκβιάσουν τοὺς Ἑλληνας ἀρχαιολογικοὺς ὑπαλλήλους νὰ τοὺς δώσουν ἀρχαιοτήτας. Οὕτως ἡ εὐθύνη δὲν θὰ ἔβρισκε τοὺς Ἴταλοὺς καὶ ἐκείνοι θὰ ἀπέκταν τὸ ποθοῦμενον· ἄλλοτε μὲν τοῦτο ἐγένετο ὡς ὑπόδειξις ἐκ μέρους καὶ στρατηγεῦ ἀκόμα, ἄλλοτε δὲ ὡς ἀντάλλαγμα διὰ νὰ χορηγηθῇ ἡ τοπικὴ εἰδικὰ ταξιδίου πρὸς Ἀθήνας.

ΑΥΚΟΣΟΥΡΑ

Ἐπειδὴ κατηγγέθη ὑπὸ τοῦ φύλακος Αὐκοσοῦρας ἡ καταστροφὴ, ἢ ἐπιφέρων Ἴταλοὶ στρατιῶται εἰς τὰς ἀρχαιοτήτας ἐκεῖ, ὁ φύλαξ ἐκρατήθη ἐπὶ δεκαήμερον κατ' ἀρχάς, κατόπιν δὲ καὶ ἔδωκε 47 ἡμέρας. Ἐκκοσποικίθη καὶ καταστρέφησαν τὰ ἐνδομακὰ του. Ἐπίσης ἐκρατήθη καὶ ὑπέστη ζημίαν ὁ λιματισμὸς τοῦ μάρτυρός του Χρήστου Μαγιάλα.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Διὰ πολλοστὴν φορὰν εἶχε δοθῆ διαβεβαιοῖσις ὅτι δὲν θὰ ἐγένετο ἐπίταξις μουσεικοῦν κτιρίων καὶ τελευταίως πάλιν εἰς ἀπόρκειον λαγηθεῖσαν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Ἰταλικῶν καὶ γερμανικῶν ἀρχῶν ἐπικαλεσθησάν τὰ αὐτὰ, ὅλγ' ἦτον ὀλίγας ἡμέρας κατόπιν κατελήθη παρὰ τῶν Ἰταλῶν τὸ Μουσεῖον Ἰωαννίνων, τὸ ὅποιον εἶναι καὶ μνημεῖον ἱστορικῶν (Τζαμί τοῦ Ἀσλὸν-Πασσά), καὶ διετόχη ἡ μεταφορὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀντικειμένων.

ΚΕΡΚΥΡΑ

Οἱ πρῶτοι εἰς Κέρκυραν ἀρχόντιες στρατιῶται ἐστρατιωνίσθησαν ἐντὸς τῶν Ἀνακτόρων ἐπὶ δεήμερον, μετὰ ταῦτα δὲ παρέμειναν ἐκεῖ ἡ στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ διοίκησις.

Αἱ ἀρχαὶ ἐπίεζον νὰ ἀνοιχθῇ τὸ Μουσεῖον εἰς τὸ κτίριον τῆς «Ρολίνας», ὅπερ θὰ ἦτο πρῆξις ἐπιθετικῆς ἐν μέσῳ πολέμου.

ΝΕΑ ΑΓΧΙΑΛΟΣ

Οἱ Ἴταλοί κατέλαβον τὴν οἰκίαν Δ. Ζορμπῆ, ἡ ὅποια ἐχρησιμοποιεῖται διὰ τὰς ἀρχαιοτήτας, ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὡς γραφεῖον τῶν Ἰταλῶν.

ΚΑΣΤΟΡΙΑ (κα: περιοχή αυτής).

Οι Ιταλοί τῷ 1943 προέβησαν εἰς ἐρεύνας εἰς ὄμιον τοῦς νεοὺς τῆς Καστορίας καὶ ἀνεζήτησαν ὄπια. Κατὰ τὴν ἐξέταση, ἤντις ὅτι, ἔην ἄκαρπος, διότι, εἶεν ἡμερῶν ἀρχαῖα. Ὅθεν ἀπέστειλαν τὴν Ἁγίαν Γράμματα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας (Παναθήμιου), ἀπέστεισαν καλλιτεχνικῶς εἰργασμένην ξυλῖαν εἰς χρυσοῦς, στασίδια καὶ εἰς τὴν μετρητοῦν ἔσαν, καὶ ἐπέταξαν καλλήματα ἔργων τραπέζων, διὰ σκοπῆν ἐξουσίαν τὸν ἱερὸν νεκρῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

ΔΙΣΠΗΛΙΟ

Παλαιὸν τῆς Καστορίας εἰς τὸ χωρίον Δισπηλιὸν (Δουπιόνη) οἱ Ἱταλοί εἶχον μετατρέψει τὸν νεκρῶν τῆς ἐκκλῆσιας εἰς σταβλὸν καὶ τὸν κυρίως νεὸν εἰς ἀποθήκην σιτοῦ καὶ ἀχόρων.

ΝΑΞΟΣ.

Οἱ Ἱταλοί κατέλαβον καὶ μετατόπισαν τὰς ἀρχαιοτάτας τοῦ Μουσείου διὰ νὰ τὸ χρησιμεποιήσουν ὡς αἴθουσαν κινηματογράφου.

ΘΗΡΑ.

Οἱ Ἱταλοί ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Θήρας.

ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ.

Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μουσείου ἐβρέθη κόπρος ὑποζυγίων μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἱταλῶν.

ΓΕΡΜΑΝΩΝ - ΙΤΑΛΩΝ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ.

Κατά τὸν Ἰούλιον τοῦ 1941 οἱ Γερμανοὶ ἀνεβίβασαν ἀντιαεροπορικὰ πυροβόλα ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Κατόπιν ἐνεργειῶν, οὗτοι μὲν ἀπέσυραν τὰ πυροβόλα, δέδωκαν ἕμεις τοὺς Ἱταλοὺς νὰ τοποθετήσουν ἐκείνοι, οὗτοι δὲ τὸν Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐτοποθέτησαν οἱ Ἱταλοὶ ὄψεις καὶ ἀντιαεροπορικοὺς προβολεῖς, ἐκτίσαν δὲ καὶ βάσεις ἐκ σκυροπαγοῦς κονιάματος.

Ἡ πολεμικὴ αὐτὴ ἐγκατάστασις ἀπεμακρόνθη ἐριστικῶς μόνον κατὰ τὸ τέλος Φεβρουαρίου 1942.

Διὰ τοὺς στρατιωτικοὺς τῆς κατοχῆς ὄλα τὰ μνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως ἦσαν οὐρητήρια, κατὰ προτίμησιν δὲ ὁ Παρθενών.

Τὴν νύκτα τῆς 27—28 Νοεμβρίου 1942 στρατιωτικὸς τῶν στρατῶν κατοχῆς ἐκέπρισεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Παρθενώνος.

Ἱταλοὶ ἀπέπεμφαν Ἑλληνα φύλακα ἀρχαιοτήτων ἐκ τοῦ χώρου «Φυλακαὶ Σκυράτους» προφανῶς διὰ νὰ δύνανται ἀνευκολήτως ν' ἀσχημοῦν ἐκεῖ.

ΕΛΕΥΣΙΣ.

Γερμανοὶ καὶ Ἱταλοὶ βαναυσότατα καὶ μὲ τὴν ἀπειλὴν τῶν γρόνθων ἐζητοῦν ἀπὸ τὴν γυναῖκα φύλακα τῆς Ἐλευσίως νὰ τοὺς παραχωρηθοῦν διάφορα ὄπλα τοῦ Μουσείου.

Ἐπιτόπως ἀφῆρσαν σάκκους ἄμμου, οἵτινες ἐκέλευσαν τὰ ἀρχαῖα, καὶ τοὺς ἐχρησιμοποίησαν διὰ τὰ ὄργαματά των.

ΑΕΒΑΔΕΙΑ.

Οἱ Ἱταλοὶ κατέλαβον τὴν αἴθουσαν τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς καὶ ἐγκατέστησαν ἐν αὐτῇ συνεργεῖον ποδηλάτων.

Ἄλλὰ καὶ ὅταν ἀνέλαβον οἱ Γερμανοὶ τὴν ἐκεῖ διοίκησιν δὲν ἐγκατέλειψαν τὴν αἴθουσαν παρὰ τὰς γνωστὰς διαβεβαιώσεις.

ΑΓΡΙΝΙΟΝ.

Κατόπιν διαταγῶν τῶν ἰταλογερμανικῶν ἀρχῶν ἡ συλλογὴ ἀρχαιοτήτων Ἀγρινίου μετεφέρθη ἀπὸ αἰθούσης εἰς αἴθουσαν καὶ ἀπὸ ὑπογείου εἰς ὑπόγειον. Κατὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου εὗρισκοντο εἰς ἰδιωτικὸν ὑπόγειον.

Αἱ τυχόν φθοραὶ βεβαίως εὐθύνουν τὰς ἰταλογερμανικὰς ἀρχάς, ἀλλὰ καὶ ἐνδεχόμενα κλοπαὶ πάλιν τὰς ἰδίας εὐθύνουν.

(Αἱ πολυτιμότεραι τούτων εἶχον μετεφερθῆ εἰς ἄλλην περιοχὴν)

ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

ΦΙΛΗΠΠΟΙ

Οι Βούλγαροι απέκλεισαν τὸν εὐλακὴ ἀρχαιοτῆτων πύρον τοῦ Στραμίτσου.

ΜΥΚΗΝΕΡΝΑ

Ὁ εὐλαξ ἀρχαιοτῆτων Ὀλύμπου μετέβη εἰς Μυκῆβερναν, ἵνα ἐξετάσῃ τὰ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀνασκαπτόμενα ἀρχαιολογικὰ εἶδάρη καὶ μολονότι ἤτο ἐπρωδιασμένος διὰ γερμανικῆς ἀδείας, εἶδάρη, ἐκακοποιήθη καὶ ἀπεκρίμεθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΩΝ ΚΑΤΟΧΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΗΣΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΗΣΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑΥπουργείον Θρησκευμάτων
και Ἐθνικῆς Παιδείας
Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων

Ἐν Ἀθήναις τῆ 25-8-41.

Αἶαν ἱστορίον

Ἀριθ. Π-ωπ. 57671/1653
Διακ. 1109

Πρὸς τὸ Γραφεῖον Συνθέσμου μετὰ τῶν Ἱταλικῶν Ἀρχῶν.

Ὁ Ἐφορὸς τῶν Ἀρχαιοτήτων τῆς Ἀκροπόλεως ἀναγγέλλει εἰς τὸ ἴφ' ἡμῶν Ἰνστιτούτων σφόδρα ἀνησυχητικὴν ἀγγελίαν ὅτι δηλαδὴ αἱ Ἱταλικαὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ ἀποπέθεσαν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀνεπιμετροπορικὸς προβολαὶς καὶ ἄλλοις καὶ ἐν γένει οὐλοῦνται ἐν ἀσχυρίᾳ πρὸς μεταβολὴν αὐτῆς εἰς πεδῖον μάχης.

Ἐπισημαίμεν νὰ κἀμετα καθαρὰ φανερὸν εἰς τὰς Ἱταλικὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς, ὅτι ἡ ἀνεργατὴ των αὐτῆ μὲς ἀνησυχίᾳ μεγάλῃς διὰ τοὺς ἀφύκτους κινδύνους, οὗς συνεπάγεται ἐπὶ τὰ ἀθέατα καλλιτεχνήματα τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ εἰσέλθῃ πάντα ἐξοπλισμὸν τῆς Ἀκροπόλεως θεωρουμένης ὡς οὐδέποτε ἢ ἀνεπάρκτου πρὸς πολεμικοὺς σκοποὺς ἐδάφους.

Τὸ 1916 κατὰ τὸν τότε πόλεμον οὗτε οἱ Γάλλοι οὗτε οἱ Ἕλληνας κατέλαβον τὴν Ἀκρόπολιν, ἐν καὶ αἱ συμπλοκαὶ αὐτῶν ἐγένοντο μεταξὺ Ἀκροπόλεως καὶ Φλοσιπύτου καὶ Πνυκός.

Πρὸ τινῶν δὲ ἑβδομάδων τώρα αἱ Γερμανικαὶ Ἀρχαὶ εἶχον ἀναβῆσαι ἀνεπιμετροπικὰ πυροβόλα, ἀλλὰ κατὰ τὴν αἴτησίν μας τὰ ἀπέσυραν καὶ οὕτω ἡ Ἀκρόπολις ἐθεωρήθη ζῆνη πρὸς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις.

Τὸ πνεῦμα τοῦ αἰωνίου πολιτισμοῦ, τὸ ὅποιον δεσπόζει ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Βάθρου, πρέπει νὰ ἀρεθῇ ἥσυχον καὶ ἐλεύθερον καὶ μάλιστα νὰ προστατευθῇ κατὰ πάσης βλάβης, ἥτις εἶναι δυνατόν νὰ πέλῃ ἐκ τῆς διατρέξεως τῶν καλῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν περὶ κείνους γυνῶν τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Ἰνστιτούτος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑΥπουργείον Θρησκευμάτων
και Ἐθνικῆς Παιδείας
Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων

Ἐν Ἀθήναις τῆ 27-8-41.

Ἀριθ. Π-ωπ. 58204.

Πρὸς τὸν Στρατ. Διοικητὴν Νοτιοανατολῆς.

Εἰς Κρησίαν.

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀπὸ 5ης Αὐγούστου 1941 ἡμετέρου ἐγγράφου, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ εἰπωμεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, κατ' ἀρχὴν ἀνησυχημένη τὰ μέγιστα ἐπὶ ἄλλων μεγάλων προβλημάτων, ἐν οἷς ὁ ἀπαιτῶν τὸ ἔθνος ἡμῶν δὲ ἐξολοθρευτικὸς ἁγρὸς δὲν ἀκόπτεται ἐν τῷ παρόντι νὰ ἀνευστήσῃ τὰ Μουσεία, οὗτε ἐκεῖ ἔθθα ὁ ἐξαικολογικὸς πόλεμος δὲν εὐδαιμονοῦται ἀπὸ τῆς καταστροφῆς του, ὡς εἰς Θεσσαλονίκην, ἔθθα μάλιστα προστιθῆται

νὰ κτισθῶσαν εἰδικὴν οὐνοδόμημα μουσείου, ὥστε θὰ ἦτο ἀνεκτός ἡ ἀνασυστάσις τοῦ μᾶλλον τοῦδε ἀνεπαρκούς καὶ κενοῦ.

Ὅστε δὲ τὰ φιλόξενα καὶ καλλιτεχνικὰ συναισθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι πάλιν ζωηρὰ, ἐρ' ὅσον οὗτος πικρῶς, ὅστε τουρισμὸς ὑπάρχει τώρα.

Αἱ Ἑλληνικαὶ ἀρχαιοτάτες παρέμειναν ἐν τῇ γῆ ἐπὶ χλιστερῆδος καὶ ὑπάρχουσιν ὅλλαι, αἵτινες ἐξικαλυφθῶσι ἀόραται νὰ εἶναι ἀφανεῖς ἐν αἰσῇ...

Ἡ γυναικίαν ἀπόρρητος ἢ συγκάλυψις τῶν ἀρχαίων καλῶν συμβάλλει τῶν ἐρ' ἀπορρητῶν καὶ ἐρ' ὅσον αἱ ἀπορρητῶν διακοσμοὶ καὶ γίνονται κενὸι σύμβολοι τῶν ὅρ' ἀπορρητῶν αἰσῆς. Πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι πρόχρον καὶ πρὸς τὸν, ἀπορρητῶν τοὺς κινδύνους τοὺς π' ἀπορρητῶν ἐξ οὐνοδόμησις ἀτόμων ἢ ὁμάδων εἴτε κενὸν εἴτε πρὸς τὸ κενὸν ἀπορρητῶν μᾶλλον ἢ ἀπορρητῶν τοῦ κόσμου...

Ὁ Ἰουρτζὸς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἰπουργεῖον Θρησκευμάτων
καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας
Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28-8-41

Ἀριθ. πρωτ. 58392(1711)

Πρὸς

Τὸ Γερμανικὸν Ἀρχ. Ἰνστιτούτον (ὄβις Φαίδου 1)
καὶ τὸν Kunstschutz (ὄβις Πηγῆς 1 Εἰς Κηροσίαν).

Συμφωνήσας πᾶσι τῶν ἡμῶν ἀντίγραφον τῆς ἐρ' ἀριθ. 18614-8-41 ἀπορρητῶν τοῦ Ἐρῶρου Ἀρχ. Θεσσαλονίκης ἐξ ἧς ἐφαίνεται ὅτι ὁ Dr Süssel ἀπορρητῶν τοῦ ἡμῶν Ἰπουργεῖου ἀνακαίπεται ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Τῶν ἀπορρητῶν καὶ παρῶρον πᾶσι τῶν ἀπορρητῶν καταγγέλλομεν πρὸς ἡμῶν καὶ παρακαλοῦμεν νὰ ἐπισημῶνται τὸν κ. Dr Süssel εἰς τὴν τάξιν ἀπορρητῶν πρὸς τὸν πᾶσι τῶν ἀπορρητῶν ἀπορρητῶν τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ Kunstschutz πρὸς τοὺς Ἑλλῶν. Νόμισις.

Ὁ Γεν. Διευθυντής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἰπουργεῖον Θρησκευμάτων
καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας
Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1-9-41

Πρὸς

Τὸ Γερμανικὸν Σύνθημα μετὰ τῶν Ἰταλικῶν Ἀρχῶν

Ἐπιπῆ ὁ κ. L. Laurencei, προϊστάμενος τοῦ νεοσύστατου Ἰταλικῶν γραφεῖου προστασίας τῶν ἀρχαιοτήτων, καλλιτεχνημάτων καὶ ἀπορρητῶν μουσείων, ἀπορρητῶν ἀπορρητῶν ἐξ Ἑλλάδος, παρακαλῶ νὰ ἀπορρητῶν πρὸς τὸν ἡμῶν πᾶσι τῶν Ἰταλικῶν ἀρχῶν. ἀπορρητῶν ὅτι πᾶσι ἀπορρητῶν πρὸς τὸν ἡμῶν πᾶσι τῶν Ἰταλικῶν ἀρχῶν.

Ἀκροπόλεως εἰς μελλούσας ἀερομαχίας ἢ ἄλλας ἀμύσεις πολεμικὰς περιπέ-
κας ἀπέφυται καταστροφὴν τῶν ἐπ' αὐτῆς καλλιτεχνημάτων, καὶ οὕτω δοθέν
εἶναι νὰ σώσωμεν ὅ,τι εἶναι κινητὸν καὶ εὐχεύροστον ὡς τὰ ἐν τῷ μουσεῖῳ ἀπο-
κεκλιμμένα κώρυκα ἀειτάματα. Ἀλλὰ θὰ πράξαμεν ὅπως τὸν σύγχρονον
πολιτισμὸν, ἂν φροντίσωμεν νὰ μὴ τοῦτον εὐδὲ πάρωμεν εἰς κίνδυνον διὰ
τῶν πράξεων ἢ παραλείψεων ἡμῶν τὰ ἔργα τῆς τέχνης, ἅτινα συγκρατοῦν
τὴν παρελθούσαν ἀναγνώρισιν καὶ θεωροῦνται ὡς παγκόσμια κληρονομία.

Ὁ Ὑπουργός

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἐν Ἀθήναις τῆ 13-9-41.

Ὑπουργεῖον Ἑρασιμασιῶν
καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας
Διεθνοῦς Ἀρχαιοτήτων

Ἀριθ. Πρωτ. Διπ. 1145)28 καὶ 1146)29
Διακ. 9

Πεῖς

Τὸν κ. L. Lauretταί, Διευθυντὴν τῆς ἐπιπέδου
Βασιλικῆς Ἱταλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς

Κύριε Συνάδελφε

Σήμερον ἐβρασον εἰς γνώσιν τοῦ Ὑπουργείου τὰ ἐξῆς δυσάρεστα γε-
γονότα συμβάντα ἐν Δέλφω.

Τὴν προίαν τῆς 9ης τὴν ἔχοντος ἀφίκοντο εἰς νῆσον Δῆλον ἐπιβαίνοντες
τοῦ ὄπ' ἀ. α. θ. Β 173 βοηθητικοῦ πλοίου τοῦ Ἱταλικοῦ στόλου ὁ Ἱταλὸς Στρα-
τιωτικὸς Διοικητὴς Κυκλάδων Συνταγματάρχης κ. Τζεβάνι Δοῖσκα συνο-
δευόμενος ὑπὸ ἑξ Ἱταλῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἐξ ἐνόπλιων στρατιωτῶν.

Ὅπου, ἀφ' οὗ ἐπισκέφθησαν τοὺς Ἀρχαιολογικοὺς χώρους καὶ Ἐλβετο-
μνηστογραφίας, κατηβλήθησαν εἰς τὸ ἐκεῖσε Μουσεῖον καὶ ἀφ' οὗ ἐξήγαγον τὰ
ἀρχαῖα ἀντικείμενα, ἐρώτησαν τοὺς φύλακας ἀντὶ πόνων χιλιάδων δραχμῶν
ἤθελοντο νὰ τοὺς πωλήσωσι ταῦτα, ὡς νὰ μὴ ἐγνώριζον, ὅτι τοιαῦτα εἶδη δὲν
πωλοῦνται. Οἱ φύλακες, ὡς ἦτο φυσικόν, ἀπήτησαν ἀρνητικῶς, ὅπου αὐτοὶ
περέλαβον μέρος τοῦ πληρώματος καὶ ἐπεδόθησαν εἰς προχείρους ἀνασκα-
φάς, ἐνῶ ταυτοχρόνως οἱ στρατιῶται μετέβησαν τῇ ὑποθαλάσσιων ἐπι τῷ
πλοίου μακροπρόθεως ἀρχαῖότητος ὡς καὶ τερματικὰ ψαρεύματα. Μετὰ ταῦτα
ἄπο ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ καὶ ἐνὸς στρα-
τιώτου περέλαβον τοὺς φύλακας καὶ περὶ ἄραν ἦσαν μ.μ. ἐπισκέφθησαν καὶ
πάλιν τὸ Μουσεῖον, ἐβλαβήθησαν τοῦτους νὰ ἀνοίξουσ τὰς προθήκας, ἐβλα-
βήθησαν τὰ Μουσείον, ἐβλαβήθησαν τοῦτους νὰ ἀνοίξουσ τὰς προθήκας, ἐβλα-
βήθησαν ἀφελῶσσαν τὰ ἀρχαῖα. Ἐκ τῶν προθηκῶν τούτων ἀφίκοντο μίαν μελανό-
μορφον λέκθρον πολυτιμῶν, λαμπρῶν διατηρήσεως, δύο ἐπιμήκεις πολυτιμοὺς
ἀφροδίλλους, ἐπίσης λαμπρῶν διατηρήσεως καὶ περὶ τοὺς δύο στρατιωτικῶν
μικροῦς καὶ μεγάλους. Ὅμοιως ἀφίκοντο δύο μικροὺς κεφάλαια ἀφροδίλλων
καὶ περὶ τὰ πάντα μετὰ ἀγγεῖου φέροντος ἀντόπου παραστάσεως, καὶ ἄλλων κ.μ.

τὸ μοναδικὸν νόμισμα τοῦ Μουσειῦ ὑπ' ἀριθ. 721 ὡς καὶ δύο μαρμαρίνα ἀγαλμάτια.

Καθ' ἕν χρόνον οἱ ἀξιώματιοὶ Διατάττουσι τὰς προθήκας οἱ στρατιῶται ἀνοίξαντες τὸ σφιδάριον τῆς τραπεζῆς, εὖτα ἐπαλοῦντο τὰ εἰστήρια, ἀφίκοιτο ἐπὶ τὰς χιλίας πεντακοσίας (1500) δ' ἀχμῆς. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των ἐκ τοῦ Μουσειῦ προσέφερον εἰς τοὺς φύλακας ὡς φιλοδώρημα δύο πεντακοσιδραχμια, εἶτα παρὰ τὴν ἐπιμονὴν ἀνησίν των, εἴθεον βίαι εἰς τὰ θηλάκιά των.

Τὰ ἐν λόγῳ πεντακοσιδραχμια κατατίθησαν αὐθημερὸν ὑπὸ τῶν φύλακων εἰς τὸ Μουσεῖον Μικόνου, ἐνθα μεταβάντες τὸ ἑσπέρας τῆς Ἰβίας ἡμέρας ἀνέφερον τὰ γεγενητά εἰς τὰς ἐκεῖ τοπικὰς ἀρχάς.

Κατὰ τὴν ἐπιβίβασίν των εἰς τὸ πλοῖον πρὸς ἀναχώρησιν ὁ Ἴταλὸς κλοῦαρχος εἶπεν ἄλλοιςτὶ εἰς τοὺς φύλακας εἶτι θὰ ἐπακωθῶν μετὰ 2-3 ἡμέρας πρὸς παραλαβὴν καὶ ἄλλων ἀρχαίων.

Εἶμαι βίβλος κ. Σουάβελρα εἶτι θὰ συγκληθῆτε μεγάλας ἐκ τῶν ὡς ἐνω ἀναφερομένων πρὸς στατικῶν καὶ θὰ σπεύσῃτε νὰ προβῆτε εἰς πῶσαν ἐνέργειαν ἵνα φέρητε πῶσαν διόρθωσιν διὰ τῆς ἐπιστροφῆς πάντων τῶν ἀποκομισθέντων ἀρχαίων καὶ τῆς δεούσης καταγγελίας τῶν γεγενημένων αὐθιμασιῶν καὶ παρανομῶν.

Ἐπιθυμῶ μόνον νὰ ὑποθυμίσω, εἶτι ἡ ἐπιμέλειαι εἰς τὴν ἀνακαρτῆν τῆς Δέλου προσβάλλει καὶ τὰ δικαιώματα τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολ. Σχολῆς, ἥτις ἀνυποτάττει ἐκεῖ ἀπὸ δικαιοκρατορίας, εἶναι δὲ τὰ δικαιώματά της ἐπὶ συνεχεῖς τῶν ἀνακαρτῶν καὶ δημοσιεύσεως τῶν ἀρχαίων σβαστά κατὰ τε τοὺς νόμους καὶ τὰ ἀπὸ ἑκατονταετίας κρατοῦντα ἄγραφα νόμιμα εἰς τὴν δευτῆ ἀρχαιολογικῆν πολιτείαν, ἥ μετὰ τούτου ἀπορῆς στεγάζει ἡ Ἑλλάς ἐν Ἀθήναις.

Πάμποτε ἡμῶν καὶ ἀντίγραφα ἁμοίωτα τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἀξιοματοῦχων ἐπισκεπτῶν τοῦ μουσειῦ, ὡς ἐγράφοντο ὑπ' αὐτῶν ἰδιοχείρως εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσειῦ.

Παρακαλῶν ὅπως τῶν ἐν προκειμένῳ ἐνεργειῶν σας κρατήσῃτε τακτικῶς ἡμῶς ἐνημέρους.

Διατάττω κτλ.

Α. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

(Μετέφρασις)

ΠΑΝΗΡΕΩΣΙΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τμήμα Προστασίας Ἀρχαιοτήτων

Α.ε. Κ. 20/041

Br. B.N. 193/42 Dr v. Sch.)

Ἀριθ. πρωτοκ. Ἑπ. Παιδείας 13034/10-3-42

Ἀριθ. πρωτ. Διευθ. Ἀρχαιοτ. 386/10-3-42

Πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἑπιμελητεῖον Ἐθνικῶν Μνημείων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας
Διευθυντῆ Κ. Κεραμοπούλου

Α Θ Ε Ψ α ς

Ἀπορῆ πᾶσιν λόγῳ εἰς τὸν Κεραμοπολίτην.

Κατὰ τὴν διάρκειαν Ἀρχαιολογικοῦ περιπάτου, ὅν εἶχεν ἐγγράμμως τὸ ἡμέτερον τμήμα προστασίας ἀρχαιοτήτων διὰ Γερμανοὺς στρατιωτικοὺς

έγνωστος Γερμανός αξιωματικός ήγγρασε άνω 100 δραχμών ένα πάλιον λόγρον από ένα έργάτην των άνασκυρών...

Κατά τὸ δέσποτημα τῆς ἐπισκοπείως ταύτης παρουσιάσθησαν πρὸς κατά-
πληξίν μας πάρα πολλοὶ ἐπισκόποι [Γερμ. στρατ.] ὥστε καθίστατο ἀδύνατος ὁ
ἀποτελεσματικὸς έλεγχος. Θεωρεῖται ἀσχετον ὡ' ἀποδ. 67 ἢ εὐθὺν εἰς τὸν
έργάτην, καθ' ὅσον οὗτος θὰ ἰσχυρῶς βαβαίως τὴν στολὴν τοῦ ἐπισκόπου
ἀξιωματικοῦ.....

Ἐπιγραφή Dr. v. Schönebeck.

(Μετάρρσις)

ΠΑΡΕΣΟΥΣΙΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον 8-3-42
Τμήμα Προστασίας Καλλιτεχνιμάτων

Α.Ζ. Κ. 17.

Θεῖνι: Nr 194/42 Div. v. Sch)kn.

Πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἐπιτελεῖον Ἐρησκειμάτων καὶ Ἐθνικῆς
Παιδείας Διευθυντὴν κ. Καραμέπουλλον

Α θ ε ν α ς.

Ἀφορῆ: Προστασίαν μνημείων ἐν Ἐπρωσολονίῃ.

Σχετ. ἑτέρον έγγραρον Α.Ζ. Κ. 15 Βρ.Β.Νρ. 121/41-τῆς 27-12-41

Εἰς τὴν ἀπὸ 14-1-42 έγγραρον ἀπαντησὶν σας εἰς ἑτέρον ἀπὸ 27-12-41
ἀθελίθη δεῖ πρῶτον ὁ Κύριος Μιτοδὸς θὰ μεταβῆ εἰς Θεσ)νίκην, ὅπου ἐν ἐγένετι
μέχρι σήμερον. Δεύτερον δεῖ γίνεται παράκλησις ὥπως μέχρι τῆς οἰκοδομῆσεως
τοῦ Νέου Μουσείου μόνον μερικὰ δείγματα ἔκτεθεῖν...

Ἐάν αἱ ἐργασίαι δὲν διαταχθεῖν ἀπὸ τοῦ Ἐπιτελεῖου μέχρι τῆς 25-3 καὶ
ἀν μέχρι τῆς ἡμερομηνίας ταύτης δὲν ἐμφανισθῆ ἀντικατοστάτης τοῦ κ.
Κοτζίῶ εἰς Θεσ)νίκην, τότε ἡ Στρατιωτικὴ Διοίκησις πρὸς λύτην τῆς θὰ εἶναι
ἐποχρεωμένη νὰ ἀπυθῶν ἀμέσως πρὸς τὸν κ. Γενικὸν Διοικητὴν Μακεδονίας
σχετικὴν παρατήρησιν...

Ἐπιγραφή: Schönebeck.

(Μετάρρσις)

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπιτελεῖον

Η. Qu. 1 Ἀπριλίου 1942

Α.Ζ. Κ. 22

Βρ. Β. Νο 276/42 Κη.

Πρὸς τὸν Ἐπιτελεῖον κ. Λογοθετόπουλον Ἐπιτελεῖον Παιδείας
καὶ Ἐρησκειμάτων.

Ἐλεγχος τῆς ἀπουρίσεως τῶν ἐν τοῖς καταφυγίοις πραγμάτων
τῶν Ἑλληνικῶν Μουσείων.

Τὴν Πέμπτην, 26-3-42, εἶλατε χάρακ. μίᾳ συνομιλίᾳ μεταξὺ τοῦ Δεσ-
ποτινοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Καραμέπουλλον καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς

Κ. V. R. Δρος φόν Σιάνεμπεκ εις τὰ γραφεῖα τῆς Γερμανικῆς Ὑπηρεσίας διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἀρχαιοτήτων, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεζητήθη τὸ νὰ γίνῃ Βιγχορ ἐπὶ τῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν διὰ τὴν ἀποκρίσιν ἐν τοῖς καταστροφίαις τοῦ παρεχόμενου τῶν Ἑλληνικῶν Μουσείων, διότι ὑπάρχουν σοβαραὶ ἀνησυχίαι μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν κύκλων διὰ τὴν τύχην τῶν ἀρχαιοτήτων, ἀφοῦ ἐπὶ 800 ἤδη χειμῶνας εὐρίσκονται αὐταὶ κατακεχωσμέναι χωρὶς καθόλου νὰ ἐξετασθῇ ἡ κατάστασις τῶν. Εἰς ὅλας τὰς ἄλλας χώρας ἐγένοντο τοιοῦτου εἴδους ἀποκρίσεις, ὥστε μίγας ἀριθμὸς ἐπιστημόνων καὶ συντηρητῶν νὰ δύναται νὰ ἐπιβλέπῃ κανονικῶς τὰς κρυφθίσας ἀρχαιοτήτας καὶ προλαμβάνῃ φθορὰς τῶν...

Λαμβανόμενων ὑπ' ὄψιν τῶν μεγάλων ἐξόδων τῆς ἐργασίας νὰ μὴ καταγενοῦν πάλιν, ἀλλὰ νὰ παραμείνουν εἰς τὸ Μουσεῖον, τὸ ὁποῖον νὰ σφραγισθῇ. Ἐάν μάλιστα ἐκρίνετο ἀναγκαῖον, νὰ παραμείνῃ ἐπὶ τόπου γερμανικὴ φρουρά· οὕτω θὰ ἐξηραλιζέτο τὸ παρεχόμενον τοῦ Μουσείου ἀπὸ ἀνάμειξιν αὐτοῦ καὶ κλοπῆν.

Διὰ τὸν Διοικητὴν τῆς Ν. Ἑλλάδος

Ὁ Ἐπιτελερχὴς

Σημείωσις. Τι θὰ ἐγένετο, ἐν ἐξεχόνουμιν καὶ ἐξεθέταμιν τὰ ἀρχαῖα, δευκνέει ἡ τύχη τοῦ γυναικείου ἀγάλματος, ὅπου εὐρεθὲν ἐν Θεσπλίῃ ἀπέχθη εἰς Βοτάνης καὶ ἤδη λήξαντος τοῦ πολέμου ἀποκρίθη εἰς παλαιὴν ἀλατωρυχείον παρὰ τὸ Salzburg, μετακομίσθη εἰς Μόναχον καὶ ἀναμείνει Ἑλληνα ἐπισταλμένον, ἵνα τὸ μεταφέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

28-5-46

Α. Δ. Κεραιόπουλος.

(Μετάφρασις).

ΦΡΟΥΡΑΡΧΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Tgb. Nr. 1819)42

Athen d. 4-4-1942

Πρὸς τὸ Comando Piazza

Ἄ θ ῆ ν α ι

Τελευταίως ἐγένοντο πάλιν κεραιὸν ἐξ αἰτίας τῶν καταστροφῶν εἰς οὐλοδημήματα τῆς Ἀκροπόλεως ἐκ τῆς μετῆς ἀνεκινήσεως τῶν ἐπισκεπτῶν.

Fritzsche.

διὰ σάκκιων ἄμμου ἢ καὶ τοίχου ἄνευ ἐπαφῆς πρὸς τὰς ἐξασφαλιζομένας ἑσφραγίδας.

Ἐπιθυμοῦμεν δὲ νὰ τονώσωμεν ὅτι ἡ γενικὴ πείρα ἐκ τῶν συμβαίνοντων εἰς διάφορα σημεῖα τῆς χώρας μας περὶ τὰ ἀρχαῖα συνηγορεῖ γενικῶς περὶ παρατάσεως τῆς σημερινῆς ἀρκεσίας αὐτῶν. Διότι ὁ πόλεμος ἔχει ἀδυσωπήτους ἀξιώσεις, π. ὅ τῶν ὁποίων κέρπτεται πᾶσα ἄλλη ἀξίωσις. Καθ' ἕν χρόνον ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπεσιτοῦδοτο ἡ ἐκπαρὰ τῶν ἐκεῖ ἀρχαίων, ἔλθεν ἐν Βεροῖαις ἡ ἀγγελία, ὅτι αἱ ἐκεῖ γερμανικαὶ ἀρχαί, χρησιμοποιοῦσαι ἐπὶ μῆνας ὡς στάβλον ἀρχαίων βυζαντινῶν ἐκκλησίαν τοῦ 11ου αἰ., ἦτις ἦτο τοπικὸν μουσεῖον καὶ αἰθουσὰ διαλέξεων, ἐξέβαλον ἐξ αὐτῆς μίαν ἡμέραν τὰ ἀρχαῖα ὅσπερ ὅσπερ ταῦτα συνετρίβησαν οὐκ ἐτρώς, εἰς δὲ τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας κατέφθικον γράμματα καὶ τηλεγραφήματα τοῦ Ἐπαρχοῦ, τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ Ἐπιμελητοῦ τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ πολιτῶν ἠθρολογούντων διὰ τὴν ἀνεπαρκῆσθιτον ζῆμίαν εἰς ἀρχαίας ἐπιγραφάς, ὧν πολλαὶ ἦσαν ἀνέκδοτοι καὶ ἦ χοντρο νὰ διασπῶσιν τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῇ Μακεδονικῇ ἱστορίᾳ σκότος. Τίνα σημεῖα εἶχε ἀνεκχωρήθη τις κηλὶς εἰς τὴν ἐπιθερμίδα ἀρχαίου τινὸς ἀπέναντι τοῦ αὐτοῦ καταστρωφῆς, ἢ ἄλλης ὁλοσχεροῦς ἐξασφραγίσεως; Δὲν πρέπει δὲ νὰ παραβλέπωμεν καὶ τὴν ἀπεχαλλίαν τῶν ἀτάκτων στοιχείων ἑνὸς τῆς ἀθυναρίας τῆς δημοσίας ἀρκεσίας καὶ τὴν χαλάρωσιν πλοῦν τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν ἑνὸς τῆς δημοσίας τοῦ λαοῦ.

Διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν νὰ ἐχητε ἐμπιστοσύνην καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μας πείραν καὶ στοργὴν πρὸς τὰ ἀρχαῖα, ἐφ' ὅσον μάλιστα θὰ ἐξακολουθήτε νὰ παρέχητε ἡμῖν τὰ αὐτὰ δείγματα συμβουλῶν καὶ συνδρομῆς.

Τούτων τὴν ἐννοίαν εἶχεν ἡ παράκλησις τοῦ Διευθυντοῦ τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καραμπούλλου πρὸς τὸν καθηγητὴν κ. Böhringer γενομένη τῇ 23 Μαρτίου καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Dr. v. Schönbecker πρόσκλησις τοῦ κ. Διευθυντοῦ καὶ ἡ συνδιάλεξις ἀφορτέρων τῇ 26 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὰ γραφεῖα Referats Kunstschutz.

Ἡ συνδιάλεξις ἐκείνη γενομένη ἐν κοινῇ συναδελφικῇ περὶ τῶν ἀρχαίων μερίμνῃ κατέληξεν εἰς ἀποδοχὴν τῆς γνώμης τοῦ κ. Διευθυντοῦ νὰ μὴ ἐκτεφῶσι τὰ ἀρχαῖα τῆς Θεσσαλονίκης, νὰ στεγασθῇ ἅμας ἡ δοτικὴ ζωοφόρος τοῦ Πα. Θεωδῶρος καὶ νὰ γίνων ἀνασκαφαὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ κλπ. ὡς λέγει τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Διευθυντοῦ κατατεθὲν πρὸς ἡμῖν σημείωμα περὶ τῆς συνεντεύξεως ταύτης.

Ὁ Ἵπουργός

(Μετάφρασις)

ΠΑΡΕΡΧΟΥΣΙΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Γεν. Επιτελείου 2 Ἰουνίου 1942
Τμήμα Προστασίας Καλλιτεχνημάτων

Α. Κ. 12

Br. B. N 440)42) Dr. v. Sch.)kr

Πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἵπουργεῖον Ἐργασμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας
Κύριον Διευθυντὴν Κεραμόπουλλον

Ἄ θ ἡ ν α ς.

Ἀφορῆ ἀνασκαφῆς κατ' ἐντολὴν γερμανικῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν.
Ἀπὸ 25-4-4-5-42 ἐγένετο μικρὰ ἀνασκαφὴ κατὰ διαταγὴν τοῦ Παρ.
ραβουσίου Θεωδῶρος-Αἰγαίου εἰς τὴν Παλατίτσα ὑπὸ νεωτέρου γερμ. ἀρχαίου

λόγου, του Dr Exner... Τα εφόδια φυλάσσονται προσωρινώς παρά τῶν Πληρεξουσίων Θηέσης-Αιγαίου. Θα δοθοῦν ἐν εὐθέτω χρόνῳ εἰς τὸ Μουσεῖον Θηέσης..

Εἰς Κρήτην διὰ τοῦ γερμ. ἀρχαιολόγου Dr. Schöngendorfer κατὰ διαταγὴν τοῦ Φρουράρχου Κρήτης εἰς τὸν τάφον Ἀπεσσοκάρου (Πλατῶνου Μεσαρῆς) ἐγένοντο ἀνεσκαφικαὶ ἐρευναι. Εἰς ἀμφότερας τὰς περιπτώσεις πρόκειται περὶ ἀνεσκαφῶν τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν...

Dr. v. Schönebeck

Befehlshaber Südgrichenland
Referat Kunstschutz

H.Q. den 30. Juni 42.

K 20/01 S

Br.B.Nr.: 461) v. Sch. 30

An das

Griechische Ministerium für Kultus und Nationale Erziehung
Herrn Ministerialdirektor Keramopoulos

Athen

Betr. Zustand der Museen auf Samos
Bezug: Mundl. Besprechung.

In der Anlage wird ein Schreiben des Epimeliten von Samos an das Griechische Unterrichtsministerium übermittelt. Das Schreiben* (vom 24. Mai) ist von dem Epimeliten verschlossen übergeben worden, trotz der ausdrücklichen Weisung, es offen überreichen.

Es wird gebeten, Abschriften des Schreibens an die Dienststelle und an Herrn Professor Laurenzialsbeauftragten Vertreter der italienischen Besatzungsmacht zu übersenden, und zwar ohne etwas fortzulassen.

Im Interesse der aus den deutschen Ausgrabungen stammenden Antiken von Samos sind bereits Massnahmen eingeleitet, über die das griechische Unterrichtsministerium zur gegebenen Zeit unterrichtet werden wird...

Für den Befehlshaber Südgrichenland
Der Chef des Stabes

i. A.

Dr. v. Schoenebeck.
Kriegsverwaltungsrat

1. Anlage

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Υπουργεῖον Ἐργαστημάτων
καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας

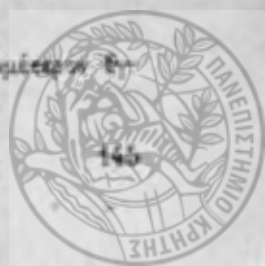
Ἐν Ἀθήναις τῆ 13-7-42.

Ἀριθ. | Πρωτ. 36260/1198
| Διεκτ. 884

Πρὸς

τὸν Befehlshaber Südgrichenland,
Referat Kunstschutz Az. K. 17 (Σταδίου 495.)

Ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀπὸ 22 Ἰουνίου ἐ. πρὸς ὑμῶν ἐ-
γγραφὸν γνωρίζομεν ὑμῖν τὰ ἑξῆς:

Ἐπειδὴ αἱ ἀναγκαῖαι ἀρχαιοτήτων, ὅταν δὲν γίνονται ἐξ ἀναπαιρέτων ἢ ἀνεγκλίτων στρατιωτικῶν ἐργασιῶν εἶναι ἔργον ἐπιστρεφόντων, κατ' ἐξοχὴν εἰρηκτικῶν, οὕτως ἡ ἀπελευθέρωσις ρυθμίζεται ὑπὸ τῶν νόμων τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, τὸ καθ' ἡμᾶς Ἐπιγραφῶν καὶ Ἐπιγραφῶν καὶ ἀποδοχῆς καὶ ἀποδοχῆς, ἐν αἷμα ὅμοιοι οὗτοι, πέρασμα βίου 100 ἐτῶν, τυχόν τῆς ἀποδοχῆς καὶ ἀποδοχῆς καὶ ἀποδοχῆς ὅλων τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαίων σχολῶν, ἐπίσημον τοῦ σεβασμοῦ καὶ προσοχῆς τῶν Στρατιωτικῶν ἀρχῶν τῆς κατοχῆς, ἀφ' οὗ αὐταὶ ἔχουσι ἐπὶ ταυτοῦτον ζητημάτων σύμβουλον τὸ βέλτερον γραφεῖον, διευθετούμενον εὐτυχῶς ὑπὸ ἀνδρῶν, οἵτινες καὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἀπέλασαν τῆς εὐνοίας τῶν νόμων ἐπιπέμων καὶ ἐν πλήρει γνώσει διατελοῦσι τῶν ἀρίστων σχέσεων καὶ τῆς προθυμίας τοῦ ὑφ' ἡμᾶς Ἐπιγραφῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι Γερμανικῆς Ἀρχαίας Ἐπιγραφῆς ἔχει τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου μέχρι χθὲς. Ὁ πόρος τῆς Μεσαρῆς ἔχει γνωστὸς εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἀνακαρπῆ ἀκόμη.

Ὁ Ἐπιγραφῶν

Σ η μ ε ί ε ι ς. Τοῦτο τὸ ἔγγραφον ἐπιστράφη ὑπὸ τοῦ Dr. v. Schönebeck ἰσχυρισθέντος ὅτι αἱ νομακοὶ τοῦ σύμβουλου τοῦ εἶπαν ὅτι δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἀδείας αἱ στρατ. ἀρχαὶ καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀπιστρήσῃ τὸ ἔγγραφον, ἵνα μὴ ἀνεγκλιθῆ νὰ γράψῃ τραχίως. Ἐγὼ ἀπήντησα, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ τὴν ἀπιστρεφὴν ἐγγράφω φέροντος τὴν ὑπογραφήν τοῦ κ. Ἐπιγραφῶν, μὴν ἀποδοχῆς ἐν τῷ προκειμένῳ νὰ ἀποδοχῆς. Ὅπως μετέβημεν εἰς τὸν κ. Ἐπιγραφῶν, ὅπως ἀκούσας τὰ αὐτὰ ἐδέχθη καὶ ἀπέλασε τὸ ἔγγραφον, τὸ ὅποιον εἶχε πειροποληθῆ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν μὲ τὰς ἐξῆς ἐνδείξεσι: Referat Kunstschutz. Eing. 17 Juli 1942, Br. B. N. 527/42. Anl. - An. K 17. Abt. A. Δ. Κ.

Σ Η Μ Ε Λ Ω Μ Α

Τῆ 20 Ἰουλίου 1942 μοὶ ἀπέπεσον ὁ κ. von Schönebeck τηλεφωνικῶς ἐν σχέσει πρὸς τὸ πρότερον σταλὴν αὐτῷ τῆς 13ης Ἰουλίου ἔγγραφον τοῦ κ. Ἐπιγραφῶν περὶ τῶν ἀνω ἀδείας γινομένων ἀνακαρπῶν διαταγῆ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν (Μακεδονία καὶ Κρήτη) διακομιδῶν αὐτὰς διὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἰδιότητος τῶν ἀρχῶν ὡς στρατιωτικῶν. Ἐγὼ εἶπα ὅτι ἐν Κρήτῃ ἀνεγκλιθὴν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Referat Kunstschutz Dr. Janzen καὶ ὅτι ἔδυνάτο νὰ εἰσδοχῆσαι τοὐλάχιστον ἀπὸ τῶν συνάδελφόν μου κ. Πλάτωνα εἰς τὸ Ἑράκλειον. Ἐπίμνησα αὐτῷ ὅτι εἰς τὸ Ἐπιγραφῶν ποτε, ὅτι νεαρὰς τις στρατιωτικῶς ἐκ Dortmund ἐξῆται ἀπ' εὐθείας νὰ λάβῃ ἔδειαν ἀνακαρπῆς καὶ εἰσδοχῆσαι περὶ τούτου τὸν κ. Dr von Schönebeck, οὕτως μεταξὺ Ἑλλῶν μοὶ εἶχεν εἶπει ὅτι ὁ τὸν ἐξεδίωκε (hinausschmeissen) καὶ ὅτι καὶ εἰς Ἑλλάδος, ἐν ἐξιδιόχρησιν πρὸς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Kunstschutz.

Ὁ κ. v. Schönebeck μοὶ ἐπίμνησεν ὅτι κατὰ τὸν ἕλλον παγκόσμιον πόλεμον ἔσκαψεν παντοῦ ἐν Μακεδονίᾳ αἱ Γάλλοι χωρὶς ἔδειαν. Ἐγὼ ἀπήντησα, ὅτι αἱ ἀνακαρπῆ ἐπιπέμων προεκλήθησαν ἀπὸ στρατιωτικὰ προγράμματα καὶ ἔργων ὑπὸ στρατιωτικῶν. Ἐκεῖνος ἀπήντησεν: ἔχει ἔδειαν παντοῦ καὶ μακρὰν τοῦ μετώπου. Ἐγὼ εἶπα: Ἄς δεχθῶμεν ὅτι οὕτως συνέβη τότε. Ἐξῆς σκετὴ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν τῶρα ὄρθον καὶ ἀξιωματικῶν. Ὁ κ. Ἐπιγραφῶν καὶ κ. v. Schön. ἀλλὰ σὺς ὑπενομίζω πάλιν ὅτι εἶνε πόλεμος καὶ ὅτι τὸ ἔργον

πιστευόν πολυμικρόν πνεύμα είναι θαρραλέον και θαρτήριον, όταν μάλατα φρονή
δει κίμνοι έπικρατούν έργον πολιτισμού, ως συμβαίνει εν τῷ προκειμένῳ
δοθέν αναμνηστικῆτος οί στρατηγοί οί διατάξαντες τὰς άνασκαφάς οὕτω φρο-
νοῦντο. Έγώ έκλεισα τήν συζήτησιν, δεχθεὶς δτι είναι δύσκολος εν τούτῳ
περιπτώσει ἡ θέσις τοῦ κ. Dr. von Schönebeck και δέν επιθυμῶ νά τόν πείσω
περισσότερον.

Τῆ 24ῃ Ἰουλίου συναντήσας τόν κ. Prof. Böhringer άπέφερα τὰ δια-
μειρωθέντα δύο έγγραφα, αλλά πριν διατυπώσω έλαχ τήν σκέψιν μου, με διε-
κώλεν εἰπών δτι οὕτω σκέπτονται οί στρατιωτικοί. Έτόνισε και οὗτος τὸ
έπιστημονικόν ενδιαφέρον τῶν διαταζάντων τὰς άνασκαφάς· περί δὲ τῆς άδειας
εἶπε δτι ὁ στρατηγός ενδιαθέτως θά λάγη, δτι άδεια είναι αὐτός οὗτος και
ἡ ίδιότης του. Οὕτω έσκέπτετο ὁ Ναπολέων, δτι μεταβίβαιεν εἰς Αἴγυπτον,
και οὕτω δοκίμαζε και σεις δτι κατὰ τόν ἄλλον παρόμοιον πόλεμον άνεσκά-
πτете εν Μικρῇ Ἀσίᾳ. (Έρασμος κλπ.) Έγώ εἶπα δτι ἤτο διάφορον τὸ νομικόν
καθεστὸς τῶν Ἑλλήνων εν Μ. Ἀσίᾳ και ὁ πολιτισμός τῆς Αἰγύπτου επί
Ναπολέοντος, αλλά γαλῶν έκλεισε τήν συζήτησιν με τόν λόγον δτι είναι πό-
λεμος και οί διατάξαντες τὰς άνασκαφάς θά είναι υπερέφανοι δι' αὐτάς.
Οὕτε θά έτόλμα ὁ Dr. Janzen νά άναγκασίῃ τήν άπόφασιν τοῦ στρατηγοῦ του.

Έν Ἀθήναις τῆ 24 Ἰουλίου 1942.

Α. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

Αὔθημαρόν έλαθον εἰς τὸ Ἰπουργεῖον ὁ κ. Dr von Schönebeck ίνα
άποχωρησίῃ τόν κ. Ἰπουργόν και έπὶ αὐτῷ άναχωρῶν εἰς τὸ Ρωσικόν
μέτωπον και μεταξὺ ἄλλων άπέπτυξεν, δτι έθεσεν ὑπὸ τήν κρίσιν τῶν νομικῶν
τὸ έγγραφόν μας τῆς 13 Ἰουλίου (36260/1198)884) και οὗτοι έκρανον, δτι
εν τῷ παρόντι εν Ἑλλάδι Hochheitsbürger είναι οί στρατοί τῆς κατοχῆς
και οὐδεις στρατηγός ὑπόκειται εἰς τόν διαγχοῦν οὐδενός Ἰπουργεῖου τῆς
Ἑλλάδος. Έπρεπε δὲ νά γίνῃ άρμεία άπάντησις εἰς τὸ έγγραφόν μας, άλλ'
εἰκόθη τελικῶς έρθόν νά έπιστραφῆ τὸ έγγραφόν μας και νά άναλάβωμεν
αὐτό, διαρ και έγένετο συμφωνῶντες και τοῦ Ἰπουργοῦ. Ἀνέλυσε δὲ τὰ
άγαθὰ αἰσθήματα τῶν διαταζάντων και τῶν εκτελεσάντων τὰς άνασκαφάς
και τήν άπόφασιν αὐτῶν νά ρυθάζωσιν αὐτὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, παραδοθέν
μετὰ τόν πόλεμον διὰ τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου.

Α. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

Τὸ έγγραφον δέν τὸ έδέχθην έγώ, επειδή, ως εἶπα, έφερε τήν ὑπογραφήν
τοῦ Ἰπουργοῦ, και τόν άδήγησα πρὸς τόν κ. Ἰπουργόν (τόν κ. Λογθετ.)
πρὸς εν έπικρίλαβῃ τὰ αὐτὰ ὁ κ. Schönebeck, και ὅστις έδέχθη ὅπισω τὸ έγ-
γραφόν του.

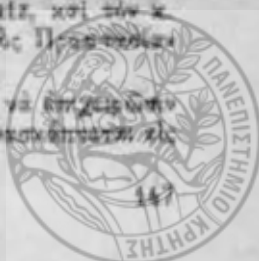
Α. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Ἰπουργεῖον Παιδείας κλπ.
Δ/σις Ἀρχ/των
Ἀριθ. πρωτ. 40245/1352

Έν Ἀθήναις τῆ 10/6/43

Πρὸς τόν κ. Kraiker, προϊστάμενον τοῦ Referat Kunstschutz, και τόν κ.
C. Laurenti, προϊστάμενον τῆς Ἰταλικῆς Ἰπηρεσίας πρὸς Πρωτ. καὶ
τῶν Ἔργων Τέχνης.

Αἱ πολυμικαί άνάγκαι άγρουσι τὰς στρατιωτικὰς άρχάς νά έπιζητήσωσιν
έργα άσφαλείας εἰς πλείστα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ενθα ἡ γῆ άνακαλύπτει εἰς

βάθος και εις πλάτος. 'Εκ τῶν σκαρῶν τούτων εὐλογον εἶναι νὰ ἀποκομίζωνται πάλαιος ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων ἡ τύχη καὶ σωτηρία δὲν εἶναι σκοπὸς τῶν σκαρῶν. Ὁ ἀρχαιολογικὸς νόμος τῆς Ἑλλάδος ἀπαγορεύει εἰς τοὺς καλλιεργούντας ἀρχαιολογικὸν χώρον νὰ σκάπτωσιν ἢ ἐμρυτεύωσιν εἰς βάθος, ἵνα μὴ βλάπτωνται αἱ κρυπτόμεναι ἀχαιότητες. Ἡ ἐφαρμογὴ τούτων διατάξεων τοῦ νόμου εἶναι ἐν ταῖς παρούσαις περιπτώσεσιν ἀθέητος. Ἀλλὰ τὸ καθῆκον τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας εἶναι ἡ φροντίς περὶ τῶν ἀχαιῶν ἀντικειμένων καὶ ἡ σωτηρία αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἀπευθύνεσθε πρὸς Ὑμᾶς, ὅστινας ἔχετε ἐν αὐτῷ καθῆκον, ἀνατιθεὶν ὄψιν ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν σας προσηκόντων, καὶ παρακαλοῦμεν, ἵνα ἐπιγόντως ἐπιλαμβανόμενοι τοῦ ζητήματος εὐχαρτε τὸν τρόπον, ὥστε νὰ γίνῃ δυνατόν νὰ σώζωνται τὰ ἀχαιᾶ ἀντικείμενα διὰ τῆς παρουσίας καὶ παραμβάσεως εἴτε τῶν ἡμετέρων ὑπαλλήλων εἴτε Ὑμῶν ἐν συνεννοήσει μετ' ἡμῶν.

Ὁ Ὑπουργός

Σημ. Ἐκστράφη μετὰ τὴν σημασίαν εἰς πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ Kunstschutz.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

A.S.K. 20] Br. B. 1246]43.

Περὶ βλαβῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλευσίνος εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀπὸ 17-7-43 ἀριθ. ποστ. 3367]1224]669 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου.

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας

Διεύθυνσιν Ἀρχαιοτήτων

Ἄ θ ἦ ν α ς

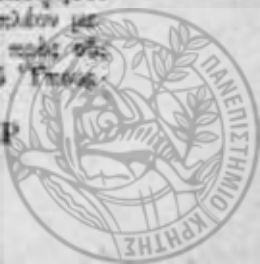
Διὰ τὴν πρόληψιν περαιτέρω βλαβῶν τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ χώρου τῶν ἀνασκαρῶν τῆς Ἑλευσίνος πρόκειται ἐκ μέρους τοῦ Γερμανικοῦ Φρουραρχείου Ἑλευσίνος νὰ ἀναρτηθῇ εἰς τὴν εἰσοδὸν τῶν ἀνασκαρῶν μία πινακίς, ἡ ὁποία θὰ ὑπενημερίη εἰς τοὺς Γερμανικοὺς στρατιώτας, ὅτι ἀπαγορεύεται νὰ βλάπτωσιν τὰς ἀρχαιοτήτας καὶ νὰ παίρνωσιν μαζί των κομμάτια ἀπὸ γλυπτὰ καὶ ἀρχιτεκτονικὰ μῆλα.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἀναγγελθεισῶν (ἡμῶν) ζιμῶν διεπιστάθη δει αἱ περισσότεραι ἐξ αὐτῶν θάναται νὰ ἀπανορθωθῶν, αἱ δὲ ὑπόλοιποι δὲν εἶναι σοβαροί. Τὰ συμβάντα βεβαίως εἶναι λυπηρά....

Αἱ ἀναγγελθεισῶν ζιμῶν τῶν γερμανικῶν στρατιωτικῶν συνέβησαν ἐν μέρει ἔδη τὸν Μάρτιον τοῦ 1942 ἢ τὸν χειμῶνα 1942]43, ἐγνωρίσατε ἡμᾶς τότες μὲν τῇ ἡμετέρᾳ Ὑπηρεσίᾳ.

Ἡ καθ' ἡμᾶς ὑπηρεσία ἀναμένει μέχρι τῆς 1ης Σεπτεμβρίου ἀνακοίνωσιν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ὅτι ἡ ἐντοπις ἐγκύκλιος διανεμήθη εἰς ἅσας τοὺς φύλακας τῆς Νοτίου Ἑλλάδος συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ ὅτι ἡ διανομὴ εὐρίσκειται ἐν τῇ ἐκτελέσει αὐτῆς ἔσον ἀφορᾶ τὰς πλέον μακροσημένους περιφέρειας. Κατάλογον τῶν τόπων καὶ τῶν φύλακων πρὸς εἰς ἀπεστάλη ἡ ἐγκύκλιος πρέπει νὰ συνάπτεται εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ὑπουργείου.

ΚΡΑ-Γ-ΚΕΡ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20ῇ Ἰουνίου 1943

Ἄριθ. Πρωτ. 34473)1114

Πρὸς τὸν

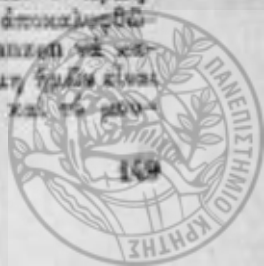
Kommandierenden General und Befehlshaber [Judgriechenland,
Referat Kunstschutz.

Σχετικῶς πρὸς τὸ Αρ. Κ 20 Βε.Β.Νρ. 1218)43)23 Juni.

Ἡ ἀνάγκη τῆς παρουσίας ἀρχαιολόγου διὰ τὰ εὐρήματα τοῦ κ. Baurat Kuthe ἐν Ἀσίᾳ ἐγένετο ἀφορμὴ τοῦ ὑμετέρου διακριτικοῦ καὶ ἀφελικοῦ ἐγγράφου, διὰ τὸ ὁποῖον σὰς εὐχαριστοῦμεν. Ἐν Ἀσίᾳ οὐδέποτε ἤδρασαν ἔφορος τακτικός, ἀλλὰ ὑπάρχει ἐκαὶ πάντοτε βετακτος ἐπιμαχητής. Ὁ νῦν ἐκαὶ ἐν ἐνεργείᾳ ὑνομάζεται Θ. Ἀλενίδης, εἶναι καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου, συγγραφεὺς ἐγχειριδίου περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ γνώστης τῆς Γερμανικῆς γλώσσης ἐν ἱκανῷ μέτρῳ. Βεβαίως ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων ἠθεωρεῖτο ἀνεπαρκής, ἀλλ' οὐχὶ ἀκριβῶς ἐν τῇ ἐνοσίᾳ, ἦν ἡμῶς ἔχεται. Δι' ἡμῶς ἦτο ἀνεπαρκής τὸ ἰσοπικῶν τῶν ἀρχαιοτήτων προσωπικῶν, ἐπειδὴ ἀπεβλέπομεν πρὸς τὰς πολλὰς ἐν εἰρήνῃ ἀσχολίας καὶ ἐργασίας, ἂν Ἑλλάς μὲν αὐτοπροσώπως οἱ ὑπαλλήλοι τοῦ Κράτους ἔξεταστον, Ἑλλάς δὲ ἐκτελουμένης ὑπὸ τῶν φιλοξενουμένων ἕνεκεν ἀρχαιολογικῶν Σχολῶν ἢ ἀρχαιολόγων ἐπίβλεπον. Τώρα αἱ ἀνάγκαι ἐγένοντο μὲν ὀξύτεραι, ἀλλ' ὅ,τι περισσύτεραι. Διότι τὰ μουσεῖα εἶναι κλειστά, πλὴν δὲ μικρῶν σχετικῶς ἀνασκαρῶν τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, μόνον Γερμανοὶ καὶ Ἴταλοι ἀρχαιολόγοι δύνανται νὰ ἐκτελοῦν ἐργασίας τώρα ἐν Ἑλλάδι, εἶχον δὲ πεῦσαι ἀπὸ τινος χρόνου νὰ ἔχουσι πλησίον τῶν τοῦ νομίμου ἐν εἰρήνῃ ἀντιπροσώπους τοῦ Κράτους. Διὰ τοῦτο χαιρόμεν, βλέποντες ὅτι αἱ τελευταῖαι ἐν Ἀσίᾳ ἐργασίαι τοῦ Baurat κ. Kuthe ἐγένοντο ἀφορμὴ ἐπικέντρου εἰς τὴν καθιερωμένην νόμιμον ὁδόν.

Καὶ αὐτὰ τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαρῶν δὲν παρεδίδοντο συνήθως εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ὑπαλλήλων, οὕτε κατετίθεντο πάντοτε εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ μουσεῖα πρὸς φύλαξιν, ἀλλὰ ἐφύλασσοντο εἰς τὰ γραφεῖα τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν, ἅπαντα κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν δὲν εἶναι οἱ προσφορταί: οἱ τύποι πρὸς φύλαξιν ἐν καιρῷ πολέμου ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων ἦτοι ἀντικαθίστανται εἰρηκτικῆς σκέψεως καὶ μελέτης. Θὰ εἰμεθα δὲ εὐτυχεῖς, ἂν ὁ νῦν προϊστάμενος τοῦ εἰδικοῦ τούτου γραφείου τῆς Γερμανικῆς Στρατιωτικῆς Ἀρχῆς ἐπιλαμβάνεται τῆς ἀναψήλησθαι τῶν εὐρημάτων παλαιότερον σχετικῶν ἀποφάσεων.

Τὴν αὐτὴν παράκλησιν ποιούμεθα καὶ περὶ τῶν ἀνεγλύφων σαρκοφάγων τῆς αἰῆς τοῦ Μουσεῖου Θεσσαλονίκης. ἂν τινες ἐντελῶς ἀδημοσίευτοι. Τοῦτους εἶχομεν καλύψει διὰ σίκεων ἀμμου πρὸς προφύλαξιν, ἀλλ' ὁ πρῶτος προϊστάμενος τοῦ ὑμετέρου Γραφείου δέταξεν, ἀντιθέτως νὰ ἀποκαλυφθῶσιν, μεθινομένην δ' ἐπιχειρήσῃ ἐπιθυμία ὑπὸ τοῦ κ. Dr. Janaki νὰ καταστή καὶ διὰ τὸ μουσεῖον προσίτην εἰς ἐπισκέπτας. Ἡ γνώμην ἡμῶν εἶναι νὰ καλυφθῶσι καὶ πάλιν οἱ σαρκοφάγοι καὶ νὰ προφυλαχθῶσι καὶ τὸ μου-

αἰών κατὰ δύναμιν ἐκπαινεῖν πολεμικῶν βλαβῶν, καθ' ἕν χρόνον τοποθε-
τοῦνται συρματοπέλαγματα εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἐκεί πύλεως...

Διὰ τὰς τρεῖς πολυτίμους εἰσγγελήσεις ἐν τίτλῳ τοῦ ἐγγράφου ἡμῶν εὐ-
χαριστοῦμεν ἰδιαιτέρως. Ὡς πρὸς τὴν πρώτην ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἐν
ποῦ ὑπάρχει θέσις κενῆ ἐκείνου ἐπιμαλητῆ, θὰ φροντίσωμεν νὰ πληρώ-
σωμεν αὐτήν, δεχόμεθα δὲ εὐγνωμόνως πᾶσαν ὑπόδειξιν. Ἐἶνε ἕως ἀνάγκη
νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἡ θέσις τοῦ τακτικοῦ ἐπιμαλητοῦ τῶν Κυκλάδων δὲν κατελήφθη
ἀκόμη ἐνεκα τῆς ἐπὶ μῆνας καθυστερήσεως τῆς ἀδείας τῶν Ἰταλικῶν Ἀρχῶν
καὶ οὕτω ἡ σπουδαία περιοχὴ τῶν νήσων τούτων εἶνε ἀνεπιτήρητος ὑπὸ
εἰδικοῦ, ἄλλως τε καὶ τῆς συγκοινωνίας οὖσα δυσχεροῦς. Τοῦτο ἴσως γνωρίζει
καὶ ἡ Ἰταλικὴ Ἰατρικὴ ὡς πρὸς τὴν Σάμον τοῦλάχιστον, ὅθεν ἐπὶ
πολλοὺς μῆνας ἤδη εὐδεμίαν εἰδησιν ἔχομεν. Τὰς ἄλλας δὲ οὐκονομικὰς ρύσεις
ἀποδεικτικὰς θὰ λάβωμεν ὡς ὅσοι χρησιμοποιῶντες καὶ τὴν προθυμίαν πασῶν
τῶν κρατικῶν οὐκονομικῶν ἀρχῶν, αἵτινες προκείμενου περὶ τῶν κειμένων
τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἡμετέρων προγόνων ὑπῆρξαν ἀξίστακτοι περὶ τὰς
ἡμῶν ἀπὸ τῆς εἰσόδου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον καὶ πρὸ τῆς εἰσβολῆς
τῶν στρατῶν κατοχῆς, ὅτε ἦτο ἤδη συντεταγμένη ἡ ἀπόκρισις τῶν ἀρχαίων
τῶν μουσείων.

Ὁ Ὑπουργός

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἰπουργεῖον Θρησκευμάτων
καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας
Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Αἰγίουστου 1945

Ἀριθ. πρωτ. 46221/1560

Ἐν σχέσει πρὸς τὸ Α.Κ. 23/05 Βρ. Β. 1240/43 τῆς 29-7-43 περὶ τοῦ
Μουσείου Χανίων.

Πρὸς τὸν Befehlshaber Südgriechenland, Referat. Kunstschutz.

Ἡ τεκτοποίησις τῶν ἐν Χανίοις ἀρχαιοτήτων τῇ Ἰταλικῇ φροντίδι
ἀποχρῶσι ἡμῶν νὰ ἐκφράσωμεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τοὺς καταβληθέντας
κόπους...

Ἄλλ' ἐν, ὡς προβλέπεται, ἡ Ἑλλάς θὰ εὐρίσκηται ἐπὶ μακρὸν χρόνον
καὶ μετὰ τὸν πόλεμον ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ ἐπιχειρήσῃ οὐκονομίαν μουσείου ἐν Χα-
νίοις, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὡς ὄρθην τὴν ἡμετέραν γνώμην καὶ πράξιν. Ἄς εὐ-
χρηθῶμεν μόνον νὰ μὴ πάθωσι βλάβην τινὰ τὰ ἀρχαία, ἅτινα ἐξετίθησαν τώρα
ἐκφραβῆς, εἴτε, ὡς γράφετε, ὁ πόλεμος εἰσῆλθεν εἰς στάδιον, καθ' ὃ ἀνεκτί-
μητα οὐκονομικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ ὑποκείμενα εἰς τὸν
κίνδυνον τῆς κατατροφῆς.

Ὁ Ὑπουργός

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Υπουργείον Θρησκευμάτων
και Ἐθνικῆς Παιδείας
Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων

Ἐν Ἀθήναις τῆ 18 Σββρίου 1943

Ἀριθ. πρωτ. 43250/1476

Ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔγγραφον Α.κ. Κ. 16 Βρ. Β. 1242/43 τῆς 28-7-43

Α.κ. Κ. 20/01/0

Βρ. Β. 1243/43.

Πρὸς τὸν Befehlshaber Südgriechenland Referat Kunstschutz

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων ἡμῶν τῆς 20-6-43 καὶ 27-4-42 δὲν ὑπάρχει διαφανὴς οὐσιαστικὴ. Τὴν ἀκατότητα τῶν ἀρχαιολογικῶν στελεχῶν εὐρὴν ἀπέχρυσαν ἡ κυβέρνησις τῆς 27-4-42 καὶ εἶχε ἐπιχειρήσει νὰ θεραπεύσῃ αὐτήν.

Ὅτι ἡ συντήρησις καὶ προστασία τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ μνημείων πρέπει νὰ εἶναι τὸ κύριον ἔργον τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων ἔκρινε καὶ ἀπεράσισεν ἤδη πρὸ πολλοῦ τὸ ἀρχαιολογικὸν συμβούλιόν μου καὶ διὰ τοῦτο οὐδαμῶς ἀπέτρεψεν ἀνασκαφὴν εἰς Ἑλλάδας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου, ἐν δὲ τῇ 5^η ἀριθ. 113 τῆς 28-4-42 συνεδρίας του ρητῶς ἐθεθε γενικὴν ἀπαγορευτικὴν ἀπόφασιν καὶ διὰ τοῦτο δὲν γίνονται ὑπὸ Ἑλλήνων ἀνασκαφαί, εἰς δὲν ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα τῆρσικωτηρίας καὶ προστασίας ἀρχαιοτήτων.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας δὲ καὶ ἡ κυβέρνησις τοῦ κράτους ἐν γένει οὐδαμῶς διαπάνης ἐρείσθησαν, ὡς οἷός ἐπρόκειτο περὶ συντηρήσεως καὶ σωτηρίας τῶν προγονικῶν κειμηλίων. Ἄν ποῦ τυχὸν καθυστέρησέ τι, προήλθεν ἐκ τῆς δυσχερείας τῶν συγκοινωνιῶν ἢ ἀλλῆς αἰτίας, οὐχὶ δ' ἐκ τῆς προαιρέσεως ἡμῶν, οὔτε ἐκ τῆς ἀπουσίας ζήνης οὐκονομικῆς βοηθείας.

Ἄν ἐζητήσκαμεν νὰ παρευρίσκονταί εἰς τὰς Γερμανικὰς ἀνασκαφὰς ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου, ἐπρόβλαμεν τοῦτο, διότι ὁ νόμος τὸ ἀπαγορεύει, ἡμεῖς δὲ λέγοντες ὅτι ἐξετελέσθησαν τοιαῦται ἀνασκαφαὶ παρόντος τοῦ ἐπίρου θεωρητικῆς ἐν Ἀπτέρῃ ἢ Παύλου τινὸς ἀγνωστοῦ ἐπωνύμου (ἐν ἔργῳ τὸ ὄν' ἀριθ. Α.Κ.Κ. 17 τῆς 22-6-42 ἔγγραφον ἡμῶν) ἢ ἄλλου τινὸς μὴ διαταχθέντος ὡς ἡμῶν εἰς τὰ Παλατίστια ἢ ἄλλοῦ, διακρίνετε ὅτι ἀναγνωρίζετε τὸν νόμον ἡμῶν εἰς τὰ Παλατίστια ἢ ἄλλοῦ, διακρίνετε ὅτι ἀναγνωρίζετε τὸν νόμον τοῦτον, ὅστις ἡμᾶς λησμονεῖται εἰς ὅλας ἀνασκαφὰς γινομένης ἀνευ προτέρας γνώσεως ἡμῶν. Ἐάν εἴπητε εἰς ἡμᾶς ρητῶς, ὅτι ἐπιθυμοῦμετε νὰ μὴ ἐφαρμόσῃται ἡ διάταξις αὕτη τοῦ νόμου εἰς τὰς ἀνασκαφὰς ἡμῶν, οὐδὲν θὰ πράξωμεν, ὡς οὐδὲ ἀδελφώσομεν ἤδη τὸ κατὰ τὸν νόμον καθῆκον ἡμῶν. Ἀλλὰ δὲν εὐρίσκωμεν ἄρτι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, ὅταν λέγετε, ὅτι τὰ εὐρήματα εἰς Παλατίστια δὲν ἦτο δυνατόν πρακτικῶς νὰ κατατεθῶσιν εἰς τὸ Μουσεῖον Θεσσαλονίκης, ἐπειδὴ εὐλαίην ὁ ἑρπρεὺς Κοτζίδης καὶ ἐπειτα ὁ Μπακαλάκης, ἐν ᾧ ἀγνωεῖται οὕτω ὁ ἐπιμελητὴς Μακκρόνας, ἀναπληρωτὴς τοῦ ἑρπρεοῦ, καὶ ἡ παρὰ τῆ Γενικῆς Διοικήσεως Μακεδονίας Διεύθυνσις τῶν Ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας καὶ Θράκης καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖ ὑπηρετοῦντες πρὸς τὸ παρὸν ἐπιμεληταὶ καὶ ὁφθαλμοὶ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου πλὴν τοῦ Παύλου, ὅστις δὲν εἶναι εἰς τὰ Μουσεία, οὔτε ἐνταλὴν ἔχει παρ' ἡμῶν, οὔτε δύνανται ὡς ἑαυτοῦ νὰ ὑπευθύνῃ εἰς καθήκοντα ἄλλοτρια.

Διὰ τοῦτο λυσιπέθετα σφόδρα διὰ τὰ σημεῖα τοῦ Ὑμπετέρου ἐγγράφου, τὰ ὅποια ἀδίκως ὑποπτεῖνται ἐπιδιώξεις ὅχι πραγματικῶν σκοπῶν ἢ ἐπιβλήται παρὰ τῆ Ὑπουργείου μου ἢ προσήκουσα κατανοήσις καὶ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸν Befehlshaber Kunstschutz. Γράφομεν περὶ τῆς τάξεως τοῦ νόμου ἡμῶν

Δεν είναι δε ακριβής ή ύμπερα πληροφορία, ότι δόθεν άλλαχου ή και εις την άγγλικήν σχολήν φυλάσσονται αρχαιότητες εμπιστευθείσαι ή δωροδοή- ποτα δοθείσαι κατά παράβασιν των κειμένων νόμων και αντίθετως προς έν μεταχειριζόμεθα άπάναντι Έγών τρόπον ή νόμον. Αλλά και έν συνέβαινε τό σφάλμα, ώστε ξένη σχολή να κατακρατήση προς μαλέτην παρά τους κειμένους νόμους επί μακρότερον τά εύρήματα των νομίμως γνησιμίων άνασκαφών της, τοϋτο ούτε δι' ήμās ούτε δι' ήμās άποτελεϊ άξιομίμητον παράδειγμα.

Διά ταύτα δέν εύρίσκομεν ήρθην και την έκ των στρατιωτικών έργων μετακόμισιν τοχαίων αρχαιολογικών εύρημάτων ούχι εις την φυσικήν των στήγην ήτοι τά Μουσεία, όταν ταύτα εύρίσκωνται πλησίον, άλλ' εις τό Γερμα- νικόν Αρχαιολογικόν Ίνστιτούτον των Αθηνών ή εις στρατιωτικά γραφεία, ένθα, παρά τό ειωθός και τό νόμιμον, να γίνη ό καθαρισμός και ή συγκόλλησις ή άλλη συντήρησις των άρχαίων δι' ύπαλλήλων, έν έσταιρείτο έν ειρήνη τό Γερμανικόν Ίνστιτούτον και ούτως είναι άφθονοι έν τώ Έθνικώ Μουσείω.

Επανερχόμενα εις τό ζήτημα της άσφαλείας των άρχαιοτήτων παρα- καλοΰμεν να βοηθήσητε ήμās τελειοφόρος, επειδή έχομεν άνάγκην να πέμψω- μεν εις Δελφούς τόν έπιμαλητήν Φ. Πέτοκν άπότη τοϋ Αλεξάνδρου Κομπούλου- τος άποθνήσκοντος, τόν έπιμαλητήν Καλλιπολίτην εις Σάμον, τόν έφορον Μπα- καλάκην εις Θεσσαλονίκην. Λυπούμεθα ότι τό ένταύθα γραφείον της Luft- hansa ούδ' άπάντησιν έδωκεν εις έγγραφον αίτησίν μας διά τόν έφορον Θεσσα- λονίκης, έν ώ έν τώ μεταξύ ταξιδεύοντι άεροπορικώς και ιδιώςται. Η άδυ- ναμία τοϋ Μπακαλάκη να μεταβή εις Αθήνας διά τάς έκεί έργασίας τοϋ Bau- rat κ. Καθη έγένετο αίτία να χωρή τοίλάχιστον εις χροσούς στόρνους, ώς άναγκ- ρθεί ό έκεί έπιμαλητής Αξενίδης, όστις έανετοποίησε την έλληνικήν άστο- νομίαν αύτόθι.

Προσέτι παρακαλοΰμεν να μεριμνήσητε περί άπαλλαγής της Ολυμπίας άπό της καταστάσεως, ήν άφρίστως λέγει ό έκεί έπιμαλητής εις 5 έγγραφα και εις ήν άποδίδει μόν μικράς φθοράς και δύο προληφθείσας παρκατάς, άλλά περί της όποίας φοβείται ότι έγκυμονεί κίνδυνον άνεπιμετρούτου καταστρε- φής των άρχαίων.

Ο Υπουργός

(Μετάφρασις)

Ο ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΣΤΡΑΤ. ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΤΟΥ ΝΟΤΙΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ

Έν Αθήναις τῆ 28-7-43

Γραφείον προστασίας έργων τέχνης.

Λε. Κ. 16 Βρ. Β. 1242/43.

Περλ.: Αρχαιολ. Υπηρεσία.

Προς τό Υπουργείον Παιδείας

ΑΘ ή ν α ς

Κατόπιν της προφορικής ήμείν συνομιλίας μετά τοϋ Διευθυντοϋ τοϋ Υ- πουργείου κ. Καραμπαούλλου τῆν 5 Ιουλίου 43, άφορώσης εις την άποτέλλουσαν

σημαίων τινών τοῦ ἀπὸ 20-6-43 ὡς ἀριθ. πρωτ. 34473|1114. 592 Ὑμετέρου ἔγγραφου ἀπαντῶμεν εἰς τοῦτο καθορίζοντας ὡς ἔβλε τὰς ἀπόψεις ἡμῶν.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 27-4-42 καὶ ὡς ἀριθ. 21186|894. 525 ἔγγραφου τοῦ Ὑπουργίου Παιδείας, Διορθ. Ἀρχαιοτήτων, εἶδιδετο ἡ ἀπάντησις εἰς ἀριστήριον ἀπόφαις τοῦ Referat, ὅτι ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν θέσεων 9 ἐφόρων καὶ 15 περίπου ἐπιμελητῶν ἦτο ἀδύνατος ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας. Ἐπὶ πλέον διὰ τοῦ αὐτοῦ ἔγγ. ἄφου ἡ κατάστασις αὕτη τῆς ἐπιμελητικῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας ἀνήγατο εἰς τοὺς πρὸ τοῦ παρόντος πολέμου χρόνους. Αἰετίζει ὅμως νὰ σημειωθῇ ἐνικῶς ὅτι καὶ τότε ἡ ἐκτελεσις τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκευῶν καὶ μελετῶν δὲν ἦτο μεγαλύτερα τῆς σημερινῆς. Ἀνεκωνάθησαν ἡμῖν τότε ἐπιμετρίαι ἀπόφαις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας δὲν συμπερινοῦν μὲ τὴν νέαν γνώμην του αὐτὴ τὸ ἐπιμετρίων τῶν ἀρχαιοτήτων προσωπικῶν δὲν ἦτο ἐπαρκές, ἐπιπλέον ἀκαβαδύεστε πρὸς τὰς πάλαι ἐν εἰρήνῃ ἀσχολίας καὶ ἐ. γατίας, ὅπως τοῦτο ἀφορᾶται εἰς τὸ νέον ἰσὼν ἔγγραφον τῆς 20-6-43. Ἡ καθ' ἡμῶν ὑπηρεσία μόνον διὰ τοῦ ὡς ἄνω ἔγγραφου ἡμῶν ἐγνώρισεν τὸ γεγονός, ὅτι ἐκτὸς δὲ ἢ τινῶν περιπτώσεων, τὰ τότε ἀναγγελλόμενα μέτρα βελτιώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχ. Ὑπηρεσίας συνεγίζοντο.

Ἡ ἡμετέρα Ὑπηρεσία ὑποστήριξεν πάντοτε τὴν ἀπόφαι, ὅτι ἀντὶ πάσης ἄλλης ἐπισημονικῆς ἐργασίας ἐπιβάλλεται σήμερον μᾶλλον ἢ φροντίς διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἀνασκευῶν, τῶν εὐρημάτων καὶ τῶν Μουσείων καὶ ὅτι τοῦτο δὲν νὰ εἶναι τὸ πρῶτον μέλημα τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων σήμερον.

Τὰ εὐρήματα τῆς μικρᾶς ἀνασκευῆς ἐν Παλατίστῳ ἀπὸ τῆς 25-4 μέχρι 4-5-1942, ἦτις ἐγένετο ἰσοκύτως ἐν ἐπαρῇ μετὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ Βαργίνης καὶ τῆ ἐπιμετρίου τοῦ φύλακος Θεσσαλονίκης Παύλου, ἀφελον μετὰ τὴν καθαρῶν, συλλογῶν καὶ ἐπεξεργασίαν-μελέτην των ὑπὸ τοῦ δρ. Exner νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸ Μουσεῖον, δηλ. εἰς τὸν Ἐφορον Θεσσαλονίκης (ἔγγραφον τῆς ἡμετ. Ὑπ. ἀπὸ 22-6-42). Ἐπιπλέον ὅμως ὁ κ. Κοτσίδης ὡς γνωστὸν εὐρί-σθη εἰς τὴν Ἀθήνας καὶ ἡ θέσις του ἐπληρώθη μόνον τὸν Μάρτιον τοῦ 1943 διὰ σκοποῦ εἰς τὴν ἀπόφαι, ὅτι ὡς ἀπάντησις ἡμῶν ἀπεχώρησε διὰ τὰς Ἀθήνας τοῦ κ. Μετσακλάκη, ὁ ὅποιος ὡσαύτως ἡμῶν ἀπεχώρησε διὰ τὰς Ἀθήνας τοῦ κ. ἀναμνήν τὴν ἐκείσε ἀφῆξιν τοῦ κ. Jantzen, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ παρῶσις αὕτη δὲν ἐγένετο μέχρι σήμερον διὰ πρακτικῶν λόγων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται φανερόν, ὅτι δὲν εὐσταθεῖ ὁ ἰσχυρισμὸς ἡμῶν ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἐκτελοῦν ἐργασίας μόνον τώρα ἐν Ἑλλάδι, μῆτε θύοντες μῆτε ζητοῦντες πλησίον των τοὺς νομίμους ἐν εἰρήνῃ ἀντιπροσώπους τοῦ Κράτους καὶ ὅτι τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκευῶν τούτων δὲν παραδίδονται συνήθως εἰς γείτονα τῶν Ἑλλήνων ὑπαλλήλων, οὗτε κατατίθενται πάντοτε εἰς τὰ ἐκασταχοῦ Μουσεία πρὸς φύλαξιν» (ἡμέτερον ἔγγρ. ἀπὸ 20-6-43).

Τοιοῦτοι εἶδους γενικοὶ ἰσχυρισμοὶ εἰς βῆρος ἀνωτέρων Ὑπηρεσιῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἰδικώθησαν νὰ ἐργάζωνται εἰς τοὺς ἄλλους τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι δὲν ἐπιδικῶν πραγματικῶς σκοποῦ, πρέπει ἀπαξ διὰ παντός νὰ ἀπο-κρουσθῶσιν. Περιμεινόμεν τοῦλάχιστον ὅπως τὸ Ὑπουργ. Παιδείας εἶναι εἰς θέσιν καὶ ἔχει τὴν ἀνακρίτως νὰ πληροφορηθῆται περὶ τῆς ἑκείσε πραγματικότητος διὰ τῶν ὑπαλλήλων του ἢ νὰ συζητῆ καὶ διαλυτικῶν δι' ἰδιαιτέρων συνεντεύ-ξιν μετὰ τοῦ ἀπευθυντοῦ τῆς καθ' ἡμῶν Ὑπηρεσίας τοχῶν αὐτῆς ζητήματα. Διὰ μίαν ἀνεφάρμοστον τῶν εὐρημάτων παλαιοτέρων σχετικῶν ἀποφάσεων ὑπὸ τοῦ ἀπευθυντοῦ τῆς ἡμετέρας Ὑπηρεσίας δὲν ὑπάρχει κενὴ πρὸς τοῦτο ἀφορμή. Τελείως διαφορετικῶς πρέπει νὰ κρίνεται αἱ προσπάθειαι τῆς ἡμετέρας Ὑπηρεσίας τῶν τοχῶν εὐρημάτων καὶ αἱ ἀνασκευαί, αἵτινες ἐκτελοῦνται ὡς

καταβολής υπό των στρατιωτικών αρχών κατά τας περιπτώσεις ανεγέρσεως διαφόρων κτιρίων, κατασκευής ορυφίων κλπ. Ἡ προσπάθεια των Ἑλλήνων υπαλλήλων εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας δεῖ ἐπιτρέπεται. Μόνον εἰς ὁρισμένας περιπτώσεις ὅπως λ. χ. τῆς Λαρίσης εἶναι δυνατόν κατόπιν ἀδείας τῆς ἀρμοδίας στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῆ μεσολαβήσας τοῦ Federal νὰ ἐπιταχθῆ ἢ προσέλασται τῶν Ἑλλ. υπαλλήλων. Ἐπί τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὸν λόγον διὰ τὸ ἐπιταχθῆναι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην μόνον ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ἔχει. Διὰ τοῦτο ἔδωκεν ἰδέσθαι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐπιταλείου τοῦ Στρατοῦ, ἐν τῷ πλαίσίῳ τῆς Ἀνωτέρας Στρατ. Διοικήσεως, ὡς ἀρμοδίον τὴ κατ' ἡμᾶς γραφεῖον. Ὅπως δὲ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἐπιχειρῶν γνωρίζει ἢ ἡμετέρα ὑπηρεσία εἰς ὅλας τὰς παρομοίας περιπτώσεις, αὐτὴς τῆ ἀνεργῶθῃσι, ἐπέδειξεν ἀνταρτίον, ἵνα αἱ ἐργασίαι διατελεθῶσιν ὑπὸ εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν ἀρμοδιοτήτων καὶ ἐκδοθῆ ἐν εὐθέτω χρόνῳ ἔκδοσις διὰ τοὺς εἰδικούς ἀποστέλλοντας. Τὰ εὐρήματα τῶν ἀνακαταρτίων τοῦ Ἄργου καὶ Πάρης κλπ. μεταρτίων ἐπιμόνωσι πρὸς καθαρισμὸν, μελέτην καὶ συγρῶσιν εἰς τὸ Ἄρχ. Ὑποτύπων τοῦ Νοσοῦ, ὅπως ἀνεκοινώθη τῷ κατ. κ. Καραμπούλλου κατὰ τὴν συνομιλίαν μας.

Περὶ αὐτῶν λατῶν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχη τῶσιν μικρὰ ἀνεργῆσι δὴ καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης διὰ εὐρήματα παρομοίων μικρῶν ἀνακαταρτίων, ὅπως λ. χ. ἐπιτάσσονται εὐρήματα τῶν ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Ἀρχικῶν Σχολῇ καὶ ὅπως ἐπιχειρῶν γνωρίζει, εὐρήσκονται ἀδεία ἐπὶ μέχρι σήμερον, χωρὶς προκινῶν ἢ τρόπον ὅπως τῆς ἀνεργῆσι νὰ καταπολεμηθῆ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργεῖου.

Ἐπισημαίνω ἀνεγκλίον ἐξ ἀφορμῆς τῆς δεξιότης εὐκαρίας νὰ διαλαβῶμεν ἀπαξ εἰσὶν διάφορα ζητήματα καὶ νὰ καθορισθῶσιν ἐπιχειρῶν τὰ ἀπόβεισι μας, αὐτὴς εἶναι ἡ καταθετημένη γραμμὴ ὄχι μόνον διὰ τὰ καθῆκοντα τῆς κατ' ἡμᾶς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ ἡ βῆσις διὰ τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν ὑποστήριξιν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑλληνικῆς Ἄρχ. Ὑπηρεσίας. Ἡ πορεία τῆς συνομιλίας μετὰ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Καραμπούλλου δίδει τὴν εὐκαρίαν νὰ ἀναρτίωμεν τὴν ἐκ μέρους Ὑμῶν πλήρη κατκόσιν καὶ τὴν ἀνεργῆσιν τῆς ἀνατεθείσης εἰς τὸ Kunstschulf ἐμπιστοσύνης καὶ ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργ. Παιδείας.

Ἡ σημασία τῆς ἀνωτέρω ἐπιτεθείσης προγραμματικότητος καὶ τῆς προσδίας ἡμῶν εἶναι τῶσιν σπουδαία, ἐπ' ὅσον ὁ πόλεμος εἰσῆλθεν εἰς μίαν φάσιν, κατ' ἣν διὰ τοῦ προμακτικῶν τρόπου τῆς ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλο-Ἀμερικανικῶν διαχειρῆσιν τοῦ κατεστρέφοντα ἀνεπιταχῆσιν ἀρχιτεκτονικὰ δημοσφῆματα καὶ ἔργα τέχνης τῆς Εἰρήνης, ἵνα ἐκ μέρους τῶν Γερμανικῶν καταβάλλεται πᾶσα προσπάθεια διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἔργων τέχνης ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, τῶν αὐτῶν πολῶτων κτῆσι εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος.

Διὰ κλπ.

ΚΡΑΤΕΙ

Militärbefehlshaber Griechenland
M. V. Referat Kunstschutz

Br. B. Nr. 1329/44

An das
Ministerium für Kultus und Nationale Erziehung,
Direktion der Altertümer.

Athen.

Betr.: Sicherstellung der Antiken in Samos.

Bezug: Bericht des Epimeliten Wamwudakis.

Anliegend wird der Bericht des Epimeliten Wamwudakis in Vathy (Samos) dem Ministerium überreicht. Zu diesem Bericht ist ergänzend zu vermerken:

Die Ausräumung der Antiken aus dem Hauptaal ist durch die vorübergehend in dem Gebäude untergebrachten gefangenen Italiener auf eigenmächtige Weise vorgenommen worden. Die Gefangenen haben nicht nur Marmorwerke, sondern auch Bronzen aus den Vitrinen auf die Strasse geworfen, wo sie mit zahlreichen Holzbasen aufgelesen und in die Vitrinen zurückgebracht wurden. Die Zurückbringung der auf die Strasse geworfenen Antiken wurde durch den deutschen Konsul Acker sofort nach seiner Rückkehr veranlasst und unter Aufsicht einer deutschen Wache mit Hilfe gefangener Italiener durchgeführt. Die Antiken lagen mehrere Tage auf der Strasse, da der Wächter geflüchtet war und auch von dem Epimeliten Wamwudakis nichts für ihre Sicherstellung getan wurde. Die Entwedungen müssen in der Zeit vorgekommen sein, in der die Antiken ungeschützt auf der Strasse lagen, vielleicht z.T. schon von den gefangenen Italienern während der Ausräumung. Näheres hierüber liess sich nicht feststellen.

Die in dem Bericht angeführten Bronzen und Terrakotten aus den deutschen Grabungen im Heraion wurden beim Militärbefehlshaber sichergestellt.

Für den Militärbefehlshaber Griechenland
Der Chef des Generalstabes

I. A.

KRAIKER

M V R

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Υπουργείον Θρησκευμάτων
και Ἐθνικῆς Παιδείας
Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Μαΐου 1944

Ἀριθ. Πρωτ. 17967/152

Πρὸς τὸν κατὰ τῷ Befehlshaber ἐν Νοτίᾳ Ἑλλάδι Referat Kunstschutz.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀνακοινώσωμεν ὁρῶν καὶ γραπτῶς τὰς περὶ Τίρουθος προφορικὰς ἡμῶν ἀνησυχίας καὶ εἰδήσεις, καθ' ἃς Γερμανοὶ στρατιῶται ἐπέβησαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῆς Τίρουθος ἤκειθεν εἰς βάθος 1.00 μ. περίπου τὴν ἐν τῇ πόλει τοῦ Βασιλικοῦ μεγάρου κυριώτατην βωμῶν προχωρήσαντες ἰσχυρῶς πέραν τῶν θεμελίων του.

Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης κατέστρεψαν λίθους τυκῶς τοῦ βωμοῦ προξενήσαντες μικρὰν βλάβην καὶ εἰς τὴν παρακειμένην ἐκ κροκαλίτου λίθου κοινὴν βάσην.

Εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἀξιοματικοὺς ἀνεπτύχθησαν ἐκ μέρους τοῦ οἰκείου ἀρχαιολογικοῦ ὑπαλλήλου αἱ ἀντιρρήσεις του διὰ τὸ ἀρξέμανον ἔργον καὶ ἐπαδειχθῆ ἡ εἰδικὴ διαταγὴ τῆς Ἀνωτάτης Γερμανικῆς Στρατιωτικῆς Ἀρχῆς ἐν Ἑλλάδι, ὅπως ἀποφεύγονται αἱ ζημίαι εἰς τὰς ἀρχαιοτήτας. Οἱ Γερμανοὶ ἑμας ἀξιοματικοὶ ἔμειναν παρ' ὅλα μάλιστα ἀνένδοτοι εἰς τὰς ἀποφάσεις των διαβεβαίωσαντες αὐτὸν ὅτι ἂν πρόκειται νὰ προξενηθοῦν ζημίαι εἰς τὰς ἀρχαιοτήτας καὶ ὅτι θὰ ληφθῆ φροντίς αἱ θαναμίτιδες νὰ εἶναι μικρῶς γυμνώσεως.

Ἐπίσης κατὰ τὴν τελευταίαν εἰδήσιν, ἦν μετ' ἄκουσ ἀνησυχίας ἐλαμβάνομεν, κατὰ τῆς Τίρουθος, αἱ Γερμανικαὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ δεκνοῦνται δύο σφραγίς εἰς τὸ σῆμα τοῦ λόφου-μικρὸν ἀπυρόσασκα ἀλλήλων κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἕγγυς τῶν ἀνασκαφῶν τῆς ἐξω πόλεως. Ἡδὴ χρησιμοποιοῦται καὶ γεωστρητιῶν μηχανήμα ἐκ συνδυασμῶ μετὰ θαναμιτίδων παρατηρουμένης τῆς ἐργασίας ἀνευ διακοπῆς καὶ κατὰ τὴν νύκτα. Ὁ λόφος ὅλος περιτριβίσθη διὰ συρματοπλέγματος.

Ἐπισημαίνομεθα τὴν Ὑμετέραν παρέμβασιν, ὅστε νὰ θεωρηθῆ ὁ χώρος ἀνύπαρκτος διὰ τὰς πολεμικὰς ἀνάγκας καὶ νὰ σωθῆ ἀπὸ καταστροφῆς, ἦν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀγνοηθῆ ἡ ἱστορία.

Ὁ Ὑπουργός

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ:

Σήμερον τῇ 1 Ἀπριλίου 1944 με εἰδοποιήσατε τηλεφωνικῶς εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁ κ. Kraiker ὅτι αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα θὰ παραδώσῃ εἰς τὸ Ἐθν. Μουσεῖον τὰ γυμῶ καὶ τὰ πύλων ἀρχαία, ἅτινα ἔφερον ἐκ Σάμου καὶ ὅτι νομίζει καιρῶν νὰ μοῦ σταλεῖ ἐγγράφων σχετικῶν. Ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος θὰ δυνῆθῃ ἴσως (εἴπε) νὰ παραδώσῃ καὶ ὅσα ἔχει ἐν τῷ ἀρχ. Ἰνστιτούτῳ τῆ Γερμανικῶ. Τοῦ εἶπα νὰ μοῦ δώσῃ καὶ τὸ κλειδί τοῦ μουσείου τοῦ Κεραμικοῦ καὶ ἀπήντησεν ὅτι αὐτὸ δὲν τὸ παρέδωκεν ἀκόμη εἰς τὸ κράτος ἀπύνητος, ὅτι καὶ τὸ παρέδωκεν καὶ ὁμίλησε πενηγυρικῶς ὁ κ. Μαρωνῆτος. Ἀπῆντησεν ὅτι θὰ φροντίσῃ.

Α. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

- * Αγία Άννα Καστορίας 57.
 * Αγία Τριάς Κρήτης 20.60.
 * Αγία Λαύρας μονή 52.
 * Αγία Τριάδος μονή 24.
 * Άγιος Δημήτριος Σαλαμίνος 50.
 * Άγιου Μελετίου μονή 51.89.
 * Άγιου Σπυριδίου (Δομβρούς) μονή 51.
 * Αγρίνιον 129.
 * Αθήναι 9.23.
 * Ακρόπολις 49.63.89.93.107.114
 κτ. 123.129.
 Βαβυλιθήκη Άδριανου 103.
 Βαζαντινών Μουσείων 107.
 Γερμ. Άρχιεών Ίνστιτούτον 9.
 * Εθν. Άρχιεών Μουσείων 115.
 «Θησαύριον» 6.
 * Ιστορ. και Έθνολ. Έκκλιρεία 124.
 «Φυλακική Σωκράτους» 129.
 Αίγινα 11.41.
 * Αλιβερός 27.94.
 * Αμνιός 51.
 * Αμπελάκια 68.
 * Αμρίπολις 36.73.
 * Αντινόστης μονή 67.
 * Αντίρριον 54.
 * Άνω Βόλος 27.
 * Απτεσικάρη 44.
 * Απτέρα 43.
 * Άργος 14.25.64 κτ. 93.
 * Άρτα 41.55.
 * Ασίνη 52.67.
 Βαθύ Σάμου 17.28 κτ.
 Βάρη 10.63.124.
 Βασιλικόν 15.
 Βαλλία μονή 15.55.83.90.
 Βόλικη 42.
 Βεργίνα 42.
 Βέρουα 57.119 Βλ. Βεργίνα, Πα-
 λατίσιον.
 Βόλος 42.90.
 Βουθροπόδες 67.
 Βούλα 10.
 Βουλγαρέλι 55.
 Βουλιαγμένη 124.
 Γκούρας μονή 16.28.68.
 Γλυκή Παράκοιθις 42.
 Γόρτιος Κρήτης 20.43.59.104.
 Δάγχα Καστορίας 57.
 Δελφοί 13.94.
 Δημητριάς 56.67.
 Δουκλιανικόν 43.
 Διοπεγλιό 126
 Δομβρούς μονή 51.
 Δουσιόκη Βλ. Διοπεγλιό.
 Δουσιόκη μονή 27.57.
 Δρόρος 68.
 Έδεσσα 57 βλ. Μαργαρίτα.
 * Ελασσόν βλ. Λειβάδα, Όλυμπια-
 τιστής μονή Πύθιον, Τεφρίτσιον.
 * Έλευσις 10.50.63.89.93.103.107.
 116.129.
 * Επισκοπή Άνω Βόλου 27.
 * Ερίτρα 13.51.
 Εύρυτανία 54.
 Ζαγορά 67.
 Ζάκυνθος 27.41.
 * Ήραϊον Σάμου 18.29.
 * Ήρακλειον Κρήτης 84.104.119.
 Θάσος 37.95.
 Θέρμιος 15.
 Θεσσαλονίκη 16.42.57.118 κτ.
 * Άγ. Σοφία 84.119.
 * Άγ. Δημήτριος 90.
 Μουσεία 16.118 κτ.
 Θήβαι 11 κτ. 24.50.64.93.103.124.
 Θήβα 126.
 * Ήράκλειον 30 κτ. 94.126.
 * Ίωάννη 53.
 * Ίσόπατα 58 κτ.
 * Ίωάννινα 66 κτ. 83.107.125.
 Καβέλια 37.95.
 Κασοπακός μονή 93.116.
 Καλόματι 53.
 Καλαμπάκα 15.58.118.
 Καλυδιόν 66.
 Καστέλλι Κισάμου 18 κτ. 119.
 Καστορία 28.57.84.126 βλ. Τάβλα-
 χών (Τσοβέας) μονή.

Καταφυγίου μονή 54.
 Κερκτιά 10.63.
 Κέρκυρα 26 κέ. 67.79.83.118.125.
 Κιραλλογία 26.67.118.
 Κισκιμος βλ. Καστέλλι Κισιόμου.
 Κνωσός 19 κέ. 43.58 βλ. Ίσούματα.
 Κολόννα (ἐπί τῆς ἐκκλ. Λαγοῦ-Τζερ-
 μιάδος) 60.
 Κομοτηνή 17.36.
 Κόρινθος 13 κέ. 24 κέ. 51.64.93
 117.124.
 Κορισθάδες 54.
 Κορώνη 53 βλ. Πεταλίθι.
 Κορωπί 10.23.49.63.124.
 Κουμασίον μονή 54.
 Κουρφόβουνο Λακωνίας 14.41.
 Κρήτη 42 κέ. βλ. Ἀποσιωκίρι, Ἀ-
 πτερά, Γόρτυς, Δικτώνειον, Δρή-
 ρος, Ἱεράπετρα, Καστέλλι Κισιό-
 μου, Κνωσός, Κολόννα, Μάλλια,
 Νήρου Χάνι, Σητεία, Χανιά κλ.
 Κῶθηρα 15.26.
 Κωπαίς 13.41.
 Κωσταρέζι Καστορίας 57.
 Λακωνία 14.41.
 Λάρισα 15.42.118.
 Λεβάδεια 129 βλ. Ἄγ. Τριάδος
 μονή.
 Λεβιάδα Ἐλασσόνας 57.
 Λεοντέρι 53.
 Λιόπαι 116.
 Λικόσουρα 65.94.125.
 Μάλλια 32.90.
 Μαρμαρίτσα 35.
 Μαρώνεια 36.
 Μεγαλόπολις 65.
 Νέγαρα 11.24.64.116.124.
 Μεθώνη 53.66.
 Μεραμβέλλον, βλ. Δρῆρος.
 Μεσοκρά βλ. Ἀποσιωκίρι.
 Μεσσηνία βλ. Βασιλικόν, Πεταλίθι
 κλπ.
 Μετίουρα 28.56.
 Μηρόβερνα 35.95.133.
 Μήλος 18 βλ. Φυλακιοτή.
 Μολοβδοσκεπτότου μονή 15.55.83.
 Μονιά βλ. Ἄγ. Αἰώρας μ., Ἄγ. Τριά-
 δος μ., Ἄγ. Μελετίου μ., Ἄγ.
 Σαραφείμ Δομβροῦς μ., Ἀντινί-
 τος μ., Βαθός μ., Γκούρας μ.,

Δουσίκου μ., Κασσαροκνής μ., Ξε-
 νιές μ., Ὀλυμπιαστίσσης μ., Ὁ-
 σίου Λουκά μ., Πρωσοῦ μ., Προ-
 βρόμου (παρὰ τὰς Σέρας) μ., Τα-
 ξιαρχῶν (Τσοῦνας) μ.
 Μοῦλια Σαλαμίνας 50.
 Μυκῆναι 51 κέ. 64.89.117.
 Μύκονος 29.103 κέ.
 Μυτιλήνη 17.
 Νάξος 59.68.126.
 Ναύπλιον 25 κέ. 65.94.118.125.
 Νέα Ἀγχιάλος 15.27.42.67.94.125.
 Νέα Μουδωνιά 35.
 Νεάπολις 69.
 Νικόπολις 26.55.66.90.
 Νήρου Χάνι 32.59.*
 Ξενιές μονή 27.67.
 Οινόφυτα 51.
 Ὀλυμπία 26.53 κέ. 103.
 Ὀλυμπιαστίσσης μονή 28.57.68.
 Ὀρχομενὸς Βοιωτίας 51.
 Ὀσίου Λουκά μονή 51.89.
 Παλαιόκαστρον Κρήτης 69.
 Παλατίσσα 42.
 Παραμυθιά βλ. Βάθλακη, Γνωκή.
 Πάτραι 26.54.
 Πειραιεύς 9.103.116.
 Πεταλίθι (ἀρχ. Κορώνη) 15.
 Ποιβίτια 16.
 Πρέβεζα 83 βλ. Νικόπολις.
 Πρέσπα 68.
 Προβρόμου μονή (παρὰ τὰς Σέρας)
 35 κέ.
 Πρωσοῦ μονή 54.
 Πύθιον Ἐλασσόνας 57.
 Ρόδος 66.
 Ρίον 103.
 Σαλαμίς 50.117 βλ. Ἄγ. Δημήτριος,
 Μοῦλια
 Σαμοθράκη 38.95.
 Σάμος 9.(58).119 βλ. Βαθός, Ἡ-
 ραῖον, Τηγάνιον
 Σητεία 32.69.
 Σίρνος 29.
 Σικραμακινιάς 9.
 Σοῦνιον 10.49.64.103.
 Σπράτος 55.
 Συκιά βλ. Κασιά.
 Τάναγρα 12.50.89.117.

Ταξιαρχών μονή (παρά Κασο-
ρίαν) 57.
Τεγεία 118.
Τυγγίνων 17 κί. 29.
Τιβορέα 41.
Πέρινος 52.65.
Τσακρίτσαινα 56.
Τσούκιος μονή 57.
Τύρναβος 68.

Φαιστός 20.59.104.
Φάλαγγος 37. 73.95.133.
Φολακωπή 18.58.
Χαιρώνη 12.50.89.117.
Χαλκιδική 58 52. Ν. Μουδανιά.
Χανιά 29.58.68.
Χασιά 15.
Χαλκίς 13.41.
Χρῖσσος 66.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδες
Πρόλογος.....	3
Όδηγίες χρήσεως.....	4
I. Α'. ΚΛΟΠΑΙ.....	5 - 38
α) Γερμανών.....	7 - 20
β) Ίταλών.....	21 - 32
γ) Βουλγάρων.....	33 - 38
Β'. ΑΥΘΑΙΡΕΤΟΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ.....	39 - 44
Γ'. ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ.....	45 - 73
α') Γερμανών.....	47 - 60
β') Ίταλών.....	61 - 69
γ') Βουλγάρων.....	71 - 73
Δ'. ΖΗΜΙΑΙ ΕΚ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ.....	75 - 84
α') Γερμανών.....	77 - 79
β') Ίταλών.....	81 - 84
II. Ε'. ΥΔΡΙΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ.....	85 - 97
α') Γερμανών.....	87 - 90
β') Ίταλών.....	91 - 94
γ') Βουλγάρων.....	95 - 97
Σ'. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.....	99 - 107
α') Γερμανών.....	101 - 104
β') Ίταλών.....	105 - 107
Ζ'. ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑΙ ΚΑΙ ΒΑΝΑΥΣΟΤΗΤΕΣ.....	109 - 133
α') Γερμανών.....	111 - 119
β') Ίταλών.....	121 - 126
Γερμανών - Ίταλών.....	127 - 129
γ') Βουλγάρων.....	131 - 133
Άλληλογραφία Υπουργείου Παιδείας και Αρχών Κατοχής.....	135 - 156
Τοπωνυμικός πίναξ.....	157 - 169
Περιεχόμενα.....	160

0 0 1 0 2 6 0 1 8 4
Βιβλιοθήκη Πανεπ. Κρήτης

